

Opomena

Čovječe pazi
da ne ideš malen
ispod zvijezda!

Pusti
da cijelog tebe prođe
blaga svjetlost zvijezda!

Da ni za čim ne žališ
kad se budeš zadnjim pogledima
rastajo od zvijezda!

Na svom koncu
mjesto u prah
prijedi sav u zvijezde!

Antun Branko Šimić

TEMA BROJA: Jubilejska godina u znaku nade

Nada ne postiđuje

U današnjem svijetu, u kojemu smo svakodnevno suočeni s različitim izazovima, tjeskobama i neizvjesnostima, čovjeku često pada na pamet pitanje: „Može li uopće postojati nade u ovom svijetu?” Međutim, Sveto pismo nas uvjerava u jedno: *Nada ne postiđuje* (Rimljanima 5, 5). Ovaj biblijski stih donosi snažnu poruku koju valja dublje razumjeti, jer ovdje nije riječ o nekoj apstraktnoj ili nerealnoj utopiji, već o nadi koja je čvrsto ukorijenjena u Božjoj ljubavi i obećanjima.

NADA KOJA SE NE POSRAMLJUJE

U Rimljanima 5, 5 Pavao piše: *A nada ne postiđuje, jer ljubav Božja izliva se u srca naša po Duhu Svetom koji nam je dan*. Ovaj stih snažno povezuje nadu s ljubavlju Božjom, ljubavlju koja je neizmjerena, nepromjenjiva i sveprisutna. Kroz ljubav Božju, koja je izlivena u naša srca po Duhu Svetom, vjerujemo da će nas svaki izazov, ma kako težak bio, dovesti do pobjede, jer nas Božja ljubav uvijek podupire.

Ovdje ne govorimo o nadi koja je tek emotivna ili psihološka utjeha. Riječ je o nadi koja ima temelj u osobi Isusa Krista, čija žrtva i čije uskrsnuće jamče da ljubav Božja nije samo apstraktna ideja, nego stvarna snaga koja mijenja našu stvarnost.

Naša nada ne temelji se na ljudskim sposobnostima, okolnostima ili čak na vlastitoj snazi. Krist je na križu

svladao grijeh i smrt, te tako otvorio put za nadu koja ne može biti obezvrijeđena. Svijet u kojem živimo često nas pokušava uvjeriti da je nadu teško održati u suočavanju s nepravdom, patnjom i nevoljama. No, Krist je rekao: *U svijetu ćete imati nevolje, ali hrabro budite: ja sam pobijedio svijet!* (Iv 16, 33). Naša nada je dakle u Kristu koji je pobjednik, a kroz Njega mi postajemo pobjednici.

Svi mi, na neki način, doživljavamo kušnje u životu – bilo fizičke, emocionalne ili duhovne. U tim trenutcima upravo nam nada omogućava prepoznati dublji smisao i svrhu života, unatoč svih poteškoća.

NADA U ZAJEDNIŠTVU CRKVE

Crkva je zajednica nade. Kroz liturgiju, sakramente, molitvu i zajedništvo vjernika, Crkva nas podsjeća da je naša nada u Kristu živahna i stvarna. Kao vjernici, pozvani smo živjeti u toj nadi i dijeliti je s drugima. Kroz naše svakodnevne djelatnosti, bilo da se suočavamo s osobnim teškoćama, bilo da svjedočimo pred svijetom, trebamo biti ljudi nade – nade koja ne posramljuje, jer je Bog s nama i u nama. Iako se možda suočavamo s nevoljama, uvijek je pred nama otvoren put spasenja i života, jer je Krist pobjednik, a u Njemu imamo sigurnost, po Njemu vječni život. Zato, poštovani čitatelji, neka nas ova istina osnaži, neka nas podigne i potakne da uvijek iznova vjerujemo u nadu koja nikada ne razočarava.

Božić i obitelj

Približavamo se Božiću, svetkovini koju mnogi s pravom nazivaju najradosnijim danom u godini. Doduše, kršćanima je Uskrs dan kojega ništa ne može nadmašiti, u bilo kojem smislu, ali svatko razumije vedrinu Božića – i raduje joj se.

Božić je i vrijeme u kojem se okuplja obitelj, kada u rodni kraj možda dolaze i članovi iz udaljenijih zemalja, kada se pripremaju darovi, peku kolači, smišljaju sitnice koje će nekoga dragoga iznenaditi, razvedriti i oplemeniti. Ovo su dani u kojima iz svih zvučnika od sredine studenoga/novembra stižu (pre)glasne božićne pjesme na engleskom, talijanskom, španjolskom ili hrvatskom jeziku (a Božić je tek 25. prosinca/decembra!) i kada nas s ekrana svi obasipaju pozitivnim porukama o zajedništvu, miru, toplini doma, bliskosti i opraštanju.

Sve je to lijepo, ali znam li gdje je istinski izvor svega toga? Gdje mogu naći snagu za opraštanje nekome tko me ne samo povrijedio, nego javno ponizio i popljavao? Odakle ću crpiti nadahnuće za blago pristupanje nekome tko me ne želi ni vidjeti jer me se boji, i to zato što me nekad prevario? Mogu li samo svojim rukama pripremiti prostor za obiteljsko zajedništvo – ili moram najprije u sebi stvoriti zajedništvo s mojim Ocem i Ocem sviju ljudi, a onda se primiti posla? Kako ću pronaći mir koji ću u božićnoj noći radosno poželjeti drugima?

Zašto mi je važna moja obitelj? Osjećam li samo neku dužnost prema članovima svoje obitelji, kao otac, majka ili dijete – ili negujem ljubav za sve njih, pa i one koji su prema meni bahati, nepristojni i koji su me prekrizili iz svoga života? Tko je moj bližnji, onaj kome sam pozvan iskazati bliskost?

U nedjelju nakon Božića Crkva slavi Svetu obitelj Isusa, Marije i Josipa. Na vjeronauku smo toliko puta čuli da Sveta obitelj može biti uzor svim našim obiteljima. Da, i? Tko nam je objasnio kako to postići? Kako Obitelj – koja se sastoji

od Bogočovjeka, Bezgrješne Djevice i sv. Josipa – može biti uzor mojoj obitelji koja se sastoji od dvoje roditelja koji se često ne snalaze ni sami sa sobom niti s odgojem djece i djece koja, iz najrazličitijih razloga, ponekad bježe u virtualnu stvarnost ili neku ovisnost?!

Recept je jednostavan i svima poznat, ali nama ljudima često teško provediv. Kao otac, pozvan sam nasljedovati sv. Josipa u blagosti, marljivosti, žrtvi i samozatajnosti. Kao majka, pozvana sam nasljedovati Djevicu Mariju u skromnosti, stvaranju mirnog i sigurnog obiteljskog ozračja, molitvi, blagosti i tihoj vedrini. A kao dijete, zašto se ne bih od malog Isusa učio poslušnosti ocu, hrabrosti u suočavanju s poteškoćama i spremnosti za učenje novih vještina?

Mnogi će sada, čitajući ovo, reći da je sve to lijepo rečeno, ali neizvedivo. Pitam te – zašto? Zašto bi bilo neizvedivo biti blag prema djeci, primjerom pokazati važnost vršenja svojih dužnosti, potaknuti obiteljsku molitvu ili preuzeti od roditelja neku obvezu koju mogu preuzeti kao dijete?

Darovi, zajedništvo, kolači, druženje... sve ima svoje mjesto i potrebno je u božićnim danima. Ali ako samo na tome ostane, ako dopustim da mi organizirani adventi u našim gradovima, s kobasicama, fritulama i kuhanim vinom, Djedovima Božićnjacima (besmislica i proturječje!) i malim Orašarima „ukradu” Božić, pa se toga dana probudim punog želuca, a prazna srca, ako me pogled na moju obitelj ne ispuni zahvalnošću i tihom molitvom, onda je bolje da odmah počnem ustrajnu molitvu Svetoj obitelji da čuva moju obitelj i da providi kako joj najbolje mogu služiti.

Nije još puno dana ostalo do Božića, poštovani čitatelju, zato ih dobro iskoristi, ispovjedi se na vrijeme, darove kupi skromne, ali ih zamotaj u puno ljubavi, a kolače pospi nježnošću – i božićno jutro svanut će ti drugačije nego ijedno dosad. Neka te Sveta obitelj nadahnjuje na tom putu!

Jubilejska godina u znaku nade

Na svetkovinu Uzašašća, 9. svibnja 2024. godine, papa Franjo je objavio Bulu proglašenja Redovnog jubileja 2025. godine pod nazivom *Spes non confundit*, „Nada ne razočarava”. Nada je središnja poruka predstojećega Jubileja koji Papa, prema drevnoj tradiciji, proglašava svakih dvadeset i pet godina. Upravo u znaku nade, apostol Pavao hrabri kršćansku zajednicu u Rimu: „Opravdani dakle vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dičimo se nadom slave Božje. I ne samo to! Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom. Nada pak ne postiđuje” (Rim 5, 1–5). Želimo stoga, kao kršćani i katolici, zajedno sa cijelom Crkvom, kroz Jubilej koji je pred nama, oživjeti krepost nade te obnoviti svoju vjeru koja u središtu ima nikog drugog doli Boga Isusa Krista, koji je temelj, i naše vjere i naše nade. On, Isus Krist, živi je Bog, a osobni susret s njim daje smisao i nadu čitavom ljudskom i vjerničkom životu.

SMISAO JUBILEJSKE GODINE

Podimo od značenja i smisla jubilejske godine. Slavljenje jubilejskih godina svoj korijen ima još u Starom zavjetu. Svake pedesete godine slavila se jubilejska godina koja je bila vrijeme naviještanja i svjedočenja Božje milosti, opraštanja i milosrđa. Jubilej je bio vrijeme počinka zemlje i ljudi, vrijeme otpuštanja dugova i vraćanja vlasništva, vrijeme oslobađanja robova i zatvorenika, vrijeme praštanja i pomirenja, vrijeme novoga početka.

Važan tekst za razumijevanje jubilejske, Svete godine, nalazimo u Knjizi proroka Izaije čije riječi i sam Isus primjenjuje na sebe na početku svoga javnoga djelovanja: *Pruže mu svitak Knjige proroka Izaije. On razvije svitak i*

Vjernik kršćanin jest i pozvan je uvijek iznova biti: čovjek duboke radosti, predane nade i realnog optimizma; prijatelj Kristov i svjedok istine da je radost Gospodnja naša jakost

nađe mjesto gdje stoji napisano: Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje. Tada savi svitak, vrati ga poslužitelju i sjede. Oči sviiju u sinagogi bijahu uprte u njega. On im progovori: Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima (Lk 4, 17–21). Isus iz Nazareta predstavlja se kao onaj

koji u potpunosti ispunjava stari jubilej navješćujući radosnu vijest siromasima, sužnjima oslobođenje, vid slijepima, proglašujući godinu milosti Gospodnje.

U Katoličkoj Crkvi proslava jubileja započela je 1300. godine odredbom pape Bonifacija VIII., koji je bio potaknut velikim hodočašćima u Rim. Prva jubilejska godina je, stoga, u središtu imala upravo oprost i hodočašće. Papa Bonifacije je odredio da se Sveta jubilarna godina slavi svakih sto godina. Papa Klement, pak, donosi odluku da se Sveta godina slavi svakih pedeset godina, a papa Pavao II. određuje 1470. godine da se Sveta jubilejska godina slavi svakih 25 godina, što je ostalo i do danas.

OŽIVJETI NADU

Središnja tema jubilejske godine pred nama je nada. Papa Franjo u Buli proglašenja Jubileja podsjeća kako se svi ljudi nadaju. Naime, u srcu svakoga čovjeka prebiva nada kao želja i očekivanje dobra, iako ne zna što mu sutra nosi. Ipak, unatoč ovoj općoj ljudskoj nadi, nepredvidljivost budućnosti ponekad izaziva proturječne osjećaje: od povjerenja do straha, od smirenosti do očaja, od sigurnosti do sumnje (usp. *Bula*, br. 1). Nažalost, i u ovo naše vrijeme sve je veći broj obeshrabrenih ljudi koji u budućnost gledaju s pesimizmom, kao da im ništa ne može donijeti sreću. Sve je veći broj tjeskobnih, deprimiranih,

pa i očajnih ljudi, a anksioznost i depresija su među vodećim bolestima suvremenog doba. Upravo zato važno je ponovno oživjeti nadu, i to ne samo općeljudsku nadu, nego upravo kršćansku nadu koja ima svoj temelj u Isusu Kristu i u vjeri u njega.

Naslov Bule proglašenja Jubileja preuzet je iz Pavlove poslanice Rimljanima i glasi: „Nada ne razočarava”. Koja je to nada koja ne razočarava, koja ima moć nadvladati očaj, tjeskobu, depresiju? Dakako, da nije riječ samo o ljudskoj nadi, već o nadi utemeljenoj u vjeri u Isusa, Sina Božjega, o nadi koja proizlazi iz živoga i osobnoga odnosa sa Bogom Isusa Krista u vjeri. Sam Krist je naša nada, a onda i krepost nade koju vjernik živi i koja se u njemu rađa, nije tek ljudski doseg nego dar odozgor, božanski dar Božje milosti i plod vjere i povjerenja u živoga Boga. Takva nada onda daje smisao, pomaže čovjeku da gleda onkraj trenutne situacije, ma kako ona teška i beznadna bila. Takva nada ne postiđuje niti razočarava.

U tom smislu, kršćanska nada je mnogo više nego površni optimizam: ona ozbiljno uzima u obzir probleme i teškoće s kojima se suočavamo. Pogled prema naprijed, pun nade, nije niti naivan mladenački optimizam. Kršćanska je nada, naime, bitno drukčija od čisto ljudskoga optimizma; ona nije ni samo ljudska radost i veselje, ni ushićeno stanje duha koje u trenu nestane, nego je utemeljena u biti evanđelja. Kršćanska je nada utvrđena u vjerodostojnom i sigurnom temelju koji je postavljen jednom zasvagda u Isusu Kristu i u snazi njegova Duha koji djeluje u Crkvi i u povijesti.

Sveti Pavao je iskusio tu božansku nadu, iz nje je živio i o njoj je obilno pisao u svojim poslanicama. Papa Franjo, komentirajući Pavlov nauk o nadi, govori kako se nada rađa iz ljubavi i temelji se na ljubavi koja izvire iz Srca Isusova probodena na križu: *Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim* (Rim 5, 10). A njegov se život očituje u našem životu vjere, koji počinje krštenjem, razvija se u poučljivosti Božje milosti i stoga je oduhovljen nadom koja se neprestano obnavlja i koja po djelovanju Duha Svetoga postaje nepokolebljiva. Duh Sveti je, naime, taj koji svojom trajnom prisutnošću u Crkvi širi svjetlo nade u vjernicima. On ga održava poput goruće baklje koja se nikada ne gasi kako bi davao potporu i snagu našem životu. Takva kršćanska nada ne vara i ne razočarava, jer se temelji na sigurnosti „da nas ništa i nitko

nikada ne može rastaviti od Božje ljubavi u Kristu Isusu: ni nevolja, ni tjeskoba, ni progonstvo, ni glad, ni golotinja, ni pogibao, ni mač. Ništa i nitko nas ne može rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu” (usp. Rim 8, 35–39). Ljubav Božja u Kristu Isusu je čvrsti, sigurni, božanski temelj naše nade, odnosno ufanja. Zato se ta nada ne slama pred teškoćama: ona se temelji na vjeri i hrani ljubavlju, te nam tako omogućuje ići naprijed kroz život (usp. *Bula*, br. 3).

Ovim nipošto ne želimo olako pristupiti nevoljama i problemima života. I sveti Pavao je svjestan težine života i sam je iskusio nevolje, tjeskobe i progonstva. On zna da se život sastoji i od radosti i od tuge, da je ljubav stavljena na kušnju kad navale teškoće, i da se čini da se nada raspada pred patnjama. Ipak, on piše: *Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom* (Rim 5, 3–4). I u nevoljama, svijetli svjetlo kroz tamu i otkriva se krepost koja je usko povezana uz nadu, a to je krepost strpljivosti.

OTKRITI STRPLJIVOST

Strpljivost, odnosno strpljenje, iznimno je važno i za općeljudski, a onda i za kršćanski život. Mnoge stvari u životu zahtijevaju strpljenje. Primjerice, odgoj djece, zacjeljivanje tjelesnih rana i povreda, suodnosi u obitelji i među bračnim drugovima, čekanje u redu u pošti ili banci, itd. Osobito se strpljenje traži u bolesti i u iščekivanju ozdravljenja, pa nije ni čudo što riječ *pacijent* označuje

onoga koji pati, ali i onoga koji je u patnji strpljiv, jer u bolesti čovjek često ne može ništa drugo nego strpljivo podnositi patnju i čekati da bolest uz pomoć medicine i lijekova prođe. I u hrvatskom jeziku uočavamo sličnost riječi strpljenje i trpljenje, što nas dovodi do zaključka, koje potvrđuje i iskustvo, da svako strpljenje u sebi uključuje i određeno trpljenje koje valja podnositi radi određenoga smisla ili cilja.

Živimo, međutim, u vremenu u kojem je strpljenje – i sa strpljenjem usko povezano čekanje i iščekivanje – izgubilo na svom značenju i vrijednosti. Suvremeni čovjek želi sve ovdje i sada, odmah, bez čekanja i iščekivanja. Uronjeni smo u tzv. „instant kulturu” u kojoj sve mora biti dostupno, dohvatljivo i potrošivo brzo i bez puno čekanja. Od hrane i pića (*instant drink – fast food*) do realizacije emotivnih i ljubavnih odnosa. Papa Franjo piše kako smo „naviknuti željeti sve i odmah, u svijetu u kojem je žurba postala stalna. Više nemamo vremena za susrete, a i u obiteljima često je teško okupiti se zajedno i porazgovarati jedni s drugima u miru. Strpljenje je odagnala žurba i to nanosi veliku štetu ljudima. Uzimaju maha nestrpljenje,

nervoza, a ponekad čak i neopravdano nasilje, što dovodi do nezadovoljstva i zatvorenosti [...] Kada bismo se još uvijek mogli diviti stvorenom svijetu, mogli bismo shvatiti koliko je strpljenje presudno. Čekati promjenu godišnjih doba s njihovim plodovima; promatrati život životinja i njihove razvojne cikluse; imati jednostavan pogled svetoga Franje. [...] Ponovno otkriti strpljenje jako je dobro za nas same i za druge. Sveti Pavao često spominje strpljivost kako bi istaknuo važnost ustrajnosti i pouzdanja u Božje obećanje, ali prije svega svjedoči da je Bog strpljiv s nama. On je 'Bog postojanosti i utjehe' (Rim 15, 5). Strpljenje, koje je također plod Duha Svetoga, održava nadu živom i jača je kao krepost i način života. Zato naučimo često tražiti milost strpljivosti, koja je kći nade i ujedno je podupire i jača. Iz te isprepletenosti nade i strpljivosti postaje jasno da je kršćanski život put, koji treba također jake trenutke kako bi se hranilo i jačalo nadu, tu nezamjenjivu pratiteljicu koja daje nazrijeti cilj: susret s Gospodinom Isusom" (*Bula*, br. 4–5). Jubilej pred nama predstavlja izazov i priliku iznova oživjeti snagu kršćanske nade i ponovno otkriti dragocjenost strpljivosti, bez kojih smo u opasnosti da nas brzina i žurba, a onda posljedično, tjeskoba i depresija, ostave praznima, žalosnima, u konačnici, duhovno mrtvima.

PRONAĆI RADOST

Oživjeti nadu znači ujedno i pronaći radost. Prva apostolska pobudnica pape Franje *Evangelii Gaudium* govori o važnosti obnove iskustva radosti u životu vjernika. Piše papa Franjo: „Radost evanđelja ispunja srce i čitav život svakog onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu ponudu spasenja oslobođeni su grijeha, žalosti, duhovne praznine i osamljenosti. S Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa" (*EG*, br. 1). Nažalost, velika opasnost u današnjem svijetu konzumerizma i potrošačkog mentaliteta jesu pustoš i tjeskoba koji se rađaju iz sebičnosti, gramzivog srca i grozničavog traženja površnih užitaka. Mnogi podliježu toj opasnosti i pretvaraju se u ogorčene i nezadovoljne osobe u kojima nema života (usp. *EG*, br. 2). Papa Franjo stoga poziva na obnovu osobnog iskustva susreta s Isusom Kristom, jer samo zahvaljujući tom susretu s Božjom ljubavlju u Isusu Kristu, koji se onda pretvara u radosno prijateljstvo, bivamo izbavljeni iz svoje skučenosti, tuge, mrtvila i pogubne samodostatnosti. Iz iskustva intimne povezanosti i osobnog odnosa s Isusom Kristom, odnosno iz

duhovnoga iskustva hranjenog Božjom riječju, molitvom i euharistijom, rađa se i oblikuje istinska radost, a onda iz nje raste i božanska nada.

Papa Franjo navodi kako je razumljivo da se radost ne izražava uvijek na isti način u svim životnim okolnostima, posebno u časovima kada čovjeka snađe velika nevolja. Radost prolazi prilagodbe i mijene, ali uvijek ostaje, bar poput tračka svjetla koje izbija iz našega osobnog uvjerenja da smo, bez obzira na sve, beskrajno ljubljani.

Razumljivo je da su pojedine osobe obuzete ponekad tugom i žalošću zbog teških nedaća koje moraju trpjeti, no polako, ali sigurno moramo dopustiti da se radost počne buditi, poput tajnog, ali čvrstog povjerenja, čak i usred najtežih tjeskoba (usp. *EG*, br. 6).

Na kraju, možemo ponoviti i zaključiti kako se put prema iskustvu, odnosno obnovi iskustva nade, strpljivosti i radosti nalazi u iskustvu prijateljavanja i zajedništva sa živim Bogom, s Isusom Kristom; kako je život vjernika, unatoč križevima i teškoćama, već sada prožet dubokim smislom i snagom koja proizlazi iz Krista raspetog i uskrslog, iz neizmjerne otajstva Božje ljubavi za nas

ljude, iz već ostvarenog spasenja i kreativne prisutnosti Kristova Duha u svakom trenutku našeg života. I dalje ostaje i ostat će dobro ucrtan put prema obnovi iskustva radosti i nade: osobna molitva i razmatranje, susret s Božjom riječi, slavljenje euharistije, susret i prijateljstvo s osobnim i živim Bogom Isusa Krista, prijateljstvo i zajedništvo s braćom i sestrama u vjeri. U svakom slučaju, unatoč krizama i slabostima, razočaranjima i problemima, kršćanin ne smije dozvoliti da pesimizam i jadikovanje, razočaranje i ogorčenost prevlada njegovom nutrinom, mislima, riječima, u konačnici, njegovim vjerničkim životom. Naprotiv, vjernik kršćanin jest i pozvan je uvijek iznova biti: čovjek duboke radosti, predane nade i realnog optimizma; prijatelj Kristov i svjedok istine da je radost Gospodnja naša jakost (usp. Neh 8, 10).

Na koncu Bule proglašenja Jubileja papa Franjo poziva nas vjernike da nikada ne izgubimo nadu koja nam je dana, da je se čvrsto držimo, nalazeći utočište u Bogu. Sam Bog koji nam se objavio u Isusu Kristu naš je oslonac, izvor stabilnosti i sigurnosti usred nemirnih voda života (usp. *Bula*, br. 25). On je naša nada, naša sigurnost, naš smisao. U konačnici, Kraljevstvo Božje, tj. Nebo, krajnji je cilj naših života, gdje ćemo biti u potpunoj ljubavi s Bogom i jedni s drugima zauvijek. Neka nam, na tom tragu, Sveta jubilejska godina bude dragocjeni poticaj za obnovu nade, strpljivosti i radosti u našem osobnom i zajedničkom vjerničkom životu.

Održana Vjeronaučna olimpijada Subotičke biskupije

U Totovom Selu održana je 9. studenoga Vjeronaučna olimpijada Subotičke biskupije. Po riječima preč. dr. Tibora Szöllősija, pročelnika Katehetskog ureda Subotičke biskupije, sudjelovalo je 453 djece, 108 natjecatelja i 345 navijača, od toga 167 djece hrvatskog govornog područja i 286 mađarskog.

Unutar hrvatskih vjeronaučnih skupina prvo mjesto podijelile su župe sv. Terezije Avilske iz Subotice i sv. Petra i Pavla iz Bajmaka, dok je na drugom mjestu bila Župa sv. Roka iz Subotice. Na trećem mjestu je bila Župa Uskrsnuća Isusova iz Subotice, kao i Župa sv. Marka iz Žednika, a na četvrtom Župa Marije Majke Crkve iz Subotice. Peto su mjesto podijelile ostale natjecateljske skupine: Mala Bosna, Đurđin, Palić i Subotica – Rođenje BDM. Sve ekipe su osvojile više od 70 % od maksimalnog mogućeg broja bodova. Prva mjesta su osvojile one koje su dobile 91–93, druga 89–91 i treća mjesta 87–89 bodova.

„Djeca su pokazala svoje znanje iz Biblije, budući da je u vjeronauku važno znati koristiti Bibliju. Rješavali su test pitanja i time pokazali da znaju ono u što vjerujemo. Svaka je ekipa sudjelovala i u timskom izazovu. Izvodili su različita dobrotvorna djela koja su potom predstavili pred žirijem i navijačima, a veliki pljesak bio je nagrada vjeroučenicima. Neki su za izazov imali posjetiti starije, neki su pomagali oko crkve, drugi pekli kolače ili organizirali radnu akciju oko crkve”, poručili su iz Katehetskog ureda Subotičke biskupije.

Subotički biskup **Franjo Fazekas** podijelio je svim sudionicima diplome, zahvalivši im na trudu koji su uložili za uspješno usvajanje vjeronauka. Svi natjecatelji dobili su „Katekizam Katoličke Crkve”, kao dar

biskupije. Predavanje na hrvatskom jeziku održale su sestre uršulinke iz Hrvatske, a na mađarskom jeziku **Lenner Vilmos** iz Bečeja.

„Olimpijada je okupila skoro cijelu našu biskupiju, bilo je puno svećenika, redovnika, vjeroučitelja. Zajedno smo uspjeli učiniti nešto lijepo za Boga i za djecu. Trudili smo se održati natjecateljski duh, ali istodobno ukazati na to da primarno nije biti prvi, nego zajedno učiniti nešto lijepo. Polazeći od tog razmišljanja, svaki je natjecatelj dobio diplomu i poklon, jer je svatko puno radio kako bi uopće mogao sudjelovati u ovom natjecanju. Biskupija je uz diplomu svakom natjecatelju podijelila i Katekizam. Cijenili smo na taj način rad djece”, kazao je pročelnik **Szöllősi**. On je, uz zahvalu vjeroučiteljima, kazao kako je Ministarstvo prosvjete vrlo pozitivno reagiralo na natjecanje. „Zatražili su da iduće godine organiziramo i republičku razinu, kako bi je mogli službeno uvrstiti na listu natjecanja”, dodao je. /Zv./

Srebrni jubilej vlč. dr. Marinka Stantića

Uprepunoj crkvi Presvetoga Srca Isusova u Tavankutu, 27. listopada vlč. dr. Marinko Stantić zahvalio je Bogu za 25 godina svećenstva, za sve primljene milosti, kušnje... U istom ovom mjestu je odrastao. Ondje je imao svoju mladu misu, a sada i srebrni jubilej.

Euharistijsko slavlje predslavio je jubilarac u zajedništvu s braćom svećenicima, te biskupom Subotičke biskupije **Franjom Fazekasom**. Prigodnu homiliju održao je gost i prijatelj vlč. Stantića, misionar Krvi Kristove u Zagrebu **p. Ilija Grgić**. Tijekom propovijedi p. Ilija se vratio četvrt stojeća unatrag i prisjetio osjećaja prilikom mlade mise jubilarca. Kako je rekao, „srce mu je puno radosti i zahvale, baš kao što je i crkva puna vjernika”. Podsjetio je vjernike na svećenički put slavljenika, te povezao čitanja i evanđelje sa slavljem. Također, p. Ilija je istaknuo kako je vlč. Marinko, gdje god da je poslan, ostavio neki trag, nešto pokrenuo ili stvorio, te da je „uzet iz naroda za narod”.

Velečasni Marinko treće je dijete u obitelji Jozefine i Antuna Stantića, ima tri sestre, osam nećaka i petero pranećaka, koji su uju ovoga puta posebno iznenadili. Neki u nošnji, a neki s djecom u ruci čestitali su mu i predali veliku zajedničku fotografiju. Na kraju misnoga slavlja jubilarac je sve pozvao da mole za njega, kao što su to činili i dosad.

Marinko Stantić je rođen 24. travnja 1974. u Subotici, te je uz sestre odrastao u skromnoj kršćanskoj obitelji. Svoje djetinjstvo proveo je u Tavankutu i na Čikeriji, te ga je to mjesto kasnije motiviralo da pokrene „Čikerijadu”, susret mladih katolika školaraca. Nakon završetka Strojarske škole u Subotici, upisuje studij na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Diplomirao je i zaređen je za svećenika 1999. godine. Potom ga biskup šalje u Rim na postdiplomski studij, gdje je 2002. magistrirao,

a 2004. doktorirao iz područja pastoralne teologije na temu „Inkulturacija vjere kroz pučku pobožnost bunjevačkih Hrvata”. Nakon povratka u rodno mjesto, obnaša dužnost kapelana u Adi i Horgošu, a 2005. godine je imenovan povjerenikom za mlade Subotičke biskupije. Te godine osniva i Festival hrvatskih duhovnih pjesama – „HosanaFest”, a 2007. otvara Humanitarno-terapijsku zajednicu za pomoć ovisnicima – „Hosana”, koja je djelovala do 2015. godine. Osnivač je i vokalno-instrumentalnih sastava „Proroci”, „Amos” i „Noa”. Glavni je urednik časopisa *Hosana*, koji je pokrenuo 2010. godine, kao glasilo spomenute zajednice. Za župnika u župama Uzvišenja Sv. Križa, te sv. Nikole Tavelića u Somboru imenovan je 2006., a 2016. biva premješten u Suboticu, u Župu Marije Majke Crkve, s pripadajućim svetištem na Bunariću. Iste godine pokreće i reklamni časopis *Bunarić*. List je izlazio samo za vrijeme njegova upravljanja svetištem. Za župnika u Župi sv. Pavla u Baču i sv. Jakova u Plavni imenovan je 2021. godine, uz filijale Tovariševo, Deronje i Bačko Novo Selo, gdje djeluje i danas. Predavao je školski vjeronauk u Srednjoj poljoprivrednoj školi u Somboru (čak ondje bio i razrednik), župni vjeronauk, te sada predaje i izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Vajskoj i Plavni. /Ž. V., „Hrvatska riječ”/

Duhovne večeri u Kaću

UKaću su se, u okviru filijalne crkve sv. Mateja apostola, od 15. studenog počele održavati duhovne večeri svakog petka od 19 sati. Inicijativa je potekla od župnog upravitelja Župe Budisava vlč. Nebojše Stipića sa suradnicima u Budisavi i Kaću.

Ovim večerima želi se učvrstiti zajedništvo male kačke zajednice, produbiti vjera i ujedno motivirati mlade i ljude svih generacija, ali i povezati vjernike na relaciji Kać, Budisava i Kovilj jer su oni dio jedne župe. Duhovne večeri su lijepo posjećene, a primjetno je da dolaze mladi, kao i vjernici Mađari i pravoslavna braća i sestre. Inspiracija su i misli i želje pape Franje da se izlazi na „periferije“, ne plašeći se graničnih situacija i obnavlja male zajednice koje su sjemena budućih vjernika i duhovnih zvanja. Hvalevrijedno je što inicijativu, bilo materijalno bilo tehnički, vjernici sami podržavaju.

Nadamo se da će se sličan sadržaj uskoro pojaviti i u Kovilju. Pozivamo sve i želimo dobrodošlicu svima iz okolice Novog Sada ili pak one koje put nanese na ovu stranu naše biskupije. /S. N./

Misa zahvalnica za plodove zemlje u Vajskoj i Bođanima

Župe sv. Ilije u Bođanima i sv. Jurja u Vajskoj 3. studenog proslavile su svoje mise zahvalnice za ovogodišnje plodove zemlje.

Misna slavlja predslavio je župnik **Goran Vilov**, koji je u svojim homilijama istaknuo važnost zahvale. „Iako je ova godina za poljoprivrednike bila teška, sušna, polja nisu dala onaj prinos kojemu smo se nadali, ipak svatko od nas ima na čemu Bogu zahvaliti. Zastanimo sada na minutu, otvorimo naša srca Bogu i svatko će od nas naći nešto za zahvalu. Prije svega što smo danas ustali, što smo ovdje, na roditeljima, na braći, sestrama, zdravlju, bračnom drugu, puno je toga na čemu se može zahvaliti. Kada nešto činimo, činimo to s ljubavlju i u ljubavi prema bližnjima. Pokažimo našim bližima da ih volimo, ali ne samo našim bližnjima u obitelji nego i svim našim znanicima. Zahvala i ljubav neka nas vode kroz život“, rekao je župnik Vilov.

Misna slavlja u obje župe animirao je župni zbor. Poslije mise uslijedilo je druženje u Bođanima u župnoj dvorani, a u Vajskoj u župnom dvorištu. Za slana peciva uvijek se pobrine pekara „Šone“ iz Bođana, koja nam uvijek dariva kiflice, župa se pobrine za piće, a domaćice za kolače. /A. Š./

Oratorij don Bosca – „Slavlje svetaca” u Bikovu

Kao priprema za svetkovinu Svih svetih, 26. listopada organiziran je oratorij u Župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Bikovu.

Župnik **Dominik Ralbovsky** je zajedno s animatorima pripremio bogat program za djecu. Susret se sastojao u četiri dijela. Na početku su se povele zajedničke igre, a poslužene su i slastice koje su pripremili dobročinitelji – šećerna vuna. Zatim su djeca gledala film o sv. Dominiku Saviu, nakon čega je uslijedio

razgovor o svetosti, a djeca su bila nagrađena „čarobnim bombonima” kao poticaj vježbanja u svetosti. Kroz duhovnu radionicu djeca su imala mogućnost upoznati se sa jednim svetcem, obući kostim koji ga predstavlja. Završni dio je bio u crkvi. Ispred oltara su se nalazile razne slike svetaca i relikvije nekih od njih. Kratkim katehezom je protumačen značaj svetkovine Svih svetih, a na kraju je održan molitveni dio u kojemu je svako dijete došlo pred oltar, predstavilo svojega svetca uz zaziv – „moli za nas”. Susret je završio pjesmom „Velik si” i blagoslovom koji je podijelio župnik. Treba spomenuti da je mala skupina mladih iz naše župe sudjelovala na Holywinu u Subotici. Bogu hvala što su bili posjetitelji ovog divnog događaja.

„Ne oblačite svoju djecu kao vještice, vampire i čudovišta, oblačite ih kao svetce da bi mogli donijeti svjetlo Kraljevstva Božjega” – to su riječi hollywoodskog glumca Davida Henryja i na poticaj svima nama da odgajamo djecu i mlade u kršćanskom duhu slavlja Svih svetih. /s. **Kristina Ralbovsky**/

100 godina od osnutka Crkvene općine u Đurđinu

Na svetkovinu Krista Kralja, 24. studenog, župljani Đurđina zahvalnim misnim slavljem proslavili su 100. obljetnicu osnivanja crkvene općine u ovoj župi.

Zanimljivo je da je crkvena općina osnovana desetak godina prije početka gradnje đurđinske crkve. O tome u knjižici *Crkva i orgulje na Đurđinu*, koja je tiskana 1939. godine, piše sljedeće: „Vruća je želja Đurđinčana bila da bi u svojoj sredini imali hram Božji. Tko bi budno pratio život i rad Đurđinčana, taj bi tražio zgodu da priskoči u pomoć ovoj njihovoj potrebi. Zato se već 1924. godine osniva u Đurđinu zasebna crkvena općina, neovisno od drugih crkvenih općina. Prvi joj je predsjednik g. Lazo Dulić. Nova crkvena općina radi svim silama da bi došlo do ostvarenja davnašnje želje i sagradila se lijepa crkva. Drže se sjednice i dogovaranja. Tu i tamo posjeti ih i pokojni svećenik. Ali su dugo morali čekati.”

Ovaj jubilej proslavljen je svečanom sv. misom kojoj su nazočili svi članovi Župnog pastoralnog i Ekonomskog vijeća. Na osobit način željelo se zahvaliti dugogodišnjem članu Crkvene općine Đurđin **Ivanu Stipiću Braci** koji je prije sadašnjeg saziva vijeća zatražio odlazak u zasluženu mirovinu. Uručen mu je prigodni dar, kao i zahvalnica u vidu priznanja za sve

što je učinio u ovoj župi. Ivan Stipić je svojim požrtvovnim radom zadužio đurđinsku župu te će ga se uvijek smatrati počasnim članom Pastoralnog vijeća, s dostojanstvom crkvenog oca.

Svim je članovima sadašnjih vijeća također uručena zahvalnica za njihov doprinos u pastoralnom djelovanju ove župe. Istog dana navečer održana je svečana sjednica i prigodni domjenak za članove ŽPV i ŽEV.

Bogu smo zahvalni za sve u nadi da će generacije poslije nas dočekati proslavu još jednog stoljeća Crkvene općine Đurđin. /D. K./

Aktivnosti Subotičkog oratorija u studenom

SUBOTNJI ORATORIJ U BEOGRADU I MALOJ BOSNI

Dana 26. listopada održan je subotnji oratorij u Beogradu, a 9. studenog u Maloj Bosni. Bili su ovo posljednji oratoriji iz ciklusa „Sve je počelo jednom Zdravo Marijom”.

SEZONA KESTENIJADA

Ove godine Subotički oratorij organizirao je četiri „kestenijade”: u Subotici 7. studenog, u Maradiku 9. studenog i u Iloku i Monoštoru 10. studenog.

„Kestenijadu” oratoriji obilježavaju u spomen na don Boscovo čudo, kada je dječacima umnožio kestene. Ove četiri bile su prilika da se okupe djeca, mladi i odrasli. Uz pečeno kestenje animatori su pripremali i palačinke, krafnice, čaj i vino. Osim što su sudionici mogli kupiti ove slastice, mogli su ih i osvojiti kroz razne izazove koje su animatori pripremili.

ORATORIJ ZA SEDMAŠE I OSMASHÉ

U danima 11. i 12. studenog održana je duhovna obnova za sedmaše i osmaše u franjevačkom domu duhovnih vježba „Domus pacis” kod Horgoša. Tom prilikom 30 sedmaša i osmaša razmišljalo je o temi „Rane odbačenosti”. Kako bi se približili temi, pogledali su prigodni film, razgovarali u skupinama, razmatrali o Isusovoj odbačenosti te se upoznali sa svetcima koji su se također osjećali napušteno. Za vrijeme obnove animatori su im bili na raspolaganju za razgovor jedan na jedan. Svete mise su slavili vlč. **Marijan Vukov** i **preč.**

Daniel Katačić, koji su također bili na raspolaganju i za sakrament ispovijedi. Uz molitvu, krunicu, klanjanje, djeca su imala i trenutke igre, druženja, provođenja vremena u prirodi.

DUHOVNA OBNOVA ZA ANIMATORE

Trideset animatora Subotičkog oratorija, zajedno s nekoliko animatora iz Mužlje pokraj Zrenjanina i Podsuseda iz Zagreba, imalo je svoju godišnju formaciju 15., 16. i 17. studenog. Predvodio ju je **don Tomislav Šimunović**, salezijanac koji je i ravnatelj oratorija u Podsusedu. Tema je bila molitva, te je don Tomislav posebno posvijestio što je to što nas koči da možemo dobro moliti. Na duhovnoj obnovi bio je i **don Stjepan** koji je slavio svetu misu i bio na raspolaganju za ispovijed. Uz nagovore, trenutke razmatranja, mise, ispovijed, klanjanje i krunicu, animatori iz ova tri mjesta su se mogli zbližiti jedni s drugima kroz zanimljive igre i kviz. Posebno je bilo to i što su se animatori nalazili u salezijanskom prostoru: u kolegiju „Emaus” u Mužlji. Nakon ove obnove, animatori su spremni za nove aktivnosti. /C. V./

Blagoslovljeno igralište u vrtiću „Marija Petković – Biser”

Igralište vrtića „Marija Petković – Biser” u Subotici obnovljeno je i blagoslovljeno 28. listopada.

Obnovu igrališta financirala je Vlada Republike Hrvatske u okviru kapitalnog projekta „Rasti gdje si posijan”, a koji uključuje izgradnju, rekonstrukciju i adaptaciju tri vrtića u kojima se program izvodi na hrvatskome jeziku. Po riječima predsjednice HNV-a **Jasne Vojnić**, velika vrijednost ovoga projekta jest što u njemu nije sudjelovala samo Republika Hrvatska, nego su sudjelovali i Crkva, Grad Subotica, PU „Naša radost”, kao i Hrvatsko nacionalno vijeće.

„Možemo napraviti najljepši vrtić i Republika Hrvatska može uložiti puno novca, ali ako ne možemo biti u sustavu Srbije onda nemamo ništa. Isto tako iznimno značajno u svemu ovome jest što nam je Crkva ustupila ovaj objekt. Ovaj vrtić je iziskivao manje sredstava, a nadamo se da će već idućega mjeseca biti otvoren vrtić u Tavankutu, koji će po svom obimu biti najveći”, kazala je Vojnićeva i spomenula kako i ovaj, kao i sve vrtiće u nastavi na hrvatskome čuvaju tri Marije: nebeska Majka Marija, bl. Marija Propetog Isusa Petković i Marija Montessori.

Otvorenju je nazočio i pomoćnik i izaslanik gradonačelnika Subotice **Srdan Samardžić**, koji je među ostalim zahvalio svima koji su realizirali ovaj projekt, te poručio: „Našem gradu i cijeloj regiji želim što više igrališta koja će biti ispunjena djecom, njihovom igrom, osmijehom i njihovim sretnijim djetinjstvom i odrastanjem”.

Okupljenima se obratio i privremeni otpravnik poslova i zamjenik veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu **Ivan Zeko Pivač** koji je podsjetio na

važnost ovoga projekta, rekavši da i ovim činom Vlada Republike Hrvatske jasno pokazuje skrb o Hrvatima koji žive u Subotici, Vojvodini, Srbiji. Ovo su, kako je rekao, aktivnosti koje idu u dobrom smjeru i koje će se tako i nastaviti.

Ovaj objekt je u vlasništvu Subotičke biskupije, a izdan je na korištenje PU „Naša radost” koja ima 60 objekata u kojima se odvija odgojno-obrazovni program. Igralište je blagoslovio generalni vikar Subotičke biskupije i župnik Župe Marije Majke Crkve **preč. Željko Šipek**, koji je ovom prilikom napomenuo kako su zahvaljujući programu prekogranične suradnje Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Župa Marija Majka Crkve i Općina Kneževi Vinogradi osigurali dodatna sredstva. Dobivenim iznosom od 12.730,51 eura zamijenjena je kompletna PVC stolarija kako na zgradi jaslaca tako i na zgradi vrtića, a time su, kako je rekao, osigurani ugodniji boravak djece i bolji uvjeti za odgojitelje, objekti po mjeri svakoga djeteta. /H. R./

Radni susret predstavnik Subotičke biskupije i Đakovačko- osječke nadbiskupije održan u Đakovu

Radni susret predstavnika Subotičke biskupije i Đakovačko-osječke nadbiskupije održan je 15. studenog u Nadbiskupskom domu u Đakovu, izvijestio je Tiskovni ured Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Nazočili su đakovačko-osječki nadbiskup **Đuro Hranić**, subotički biskup **Franjo Fazekas**, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu **mons. dr. Ivica Pažin**, prodekan **vlč. dr. Davor Vuković**, generalni vikar Subotičke biskupije **mons. Željko Šipek**, pročelnik Katehetskog ureda preč. **dr. Tibor Szöllősi** i tajnik i profesor Teološko-katehetskog instituta **prof. dr. Josip Ivanović**.

Razgovaralo se o nastavku suradnje dviju biskupija. Započet je razgovor o mogućnosti suradnje između Katoličkog bogoslovnog fakulteta i Teološko-katehetskoga instituta Subotičke biskupije. Prije

ostvarenja suradnje, potrebno je uzeti u obzir otvorena pitanja kanonskog i građanskog prava jedne i druge države te, sukladno tome, pronaći moguća rješenja. KBF je otvoren za suradnju, a Subotička biskupija traži načine permanentne formacije za svoje katehete i župne suradnike. Za takvu suradnju postoje temeljni preduvjeti, zaključeno je na susretu.

Biskup Fazekas izrazio je zadovoljstvo susretom i otvorenosti nadbiskupa Hranića i dekana Pažina. Profesor Ivanović također je zadovoljan razgovorom kojim su pronađeni modusi daljnje suradnje. Pročelnik **Szöllősi** obećao je uzvratni posjet subotičkih vjeroučitelja vjeroučiteljima Đakovačko-osječke nadbiskupije, koji su u listopadu 2024. posjetili Subotičku biskupiju.

Završnom dijelu susreta u Nadbiskupskom domu u Đakovu pridružili su se i subotički bogoslovi koji studiraju na KBF-u u Đakovu te predstojnica Katehetskog ureda Đakovačko-osječke nadbiskupije **dr. Teuta Rezo**, izvijestio je Tiskovni ured Đakovačko-osječke nadbiskupije. [/ika.hr/](https://ika.hr/)

Posvećen križ kod crkve sv. Nikole Tavelića na Bezdanskom putu

Zrenjaninski biskup mons. **Mirko Štefković** posvetio je 17. studenog križ koji je podignut ispred crkve sv. Nikole Tavelića na Bezdanskom putu kod Sombora. Iako je križ bio planiran još tijekom izgradnje crkve, prošlo je više od pol stoljeća od podizanja i posvete križa.

„Crkva je uvučena od ceste i nije imala neka obilježja karakteristična za crkvu kao što su križ, zvonik ili toranj. Križ koji smo sada podignuli planiran je još 1974. godine, kada je projekt tog križa izradio čuveni osječki arhitekt **Mihajlo Biglbauer**. Zamisao je bila da se crkvi da obilježje, da se vidi da se radi o katoličkoj crkvi”, kazao je župnik **Josip Štefković**, dodavši da je to jedan od najviših katoličkih križeva u Srbiji.

Podizanje križa financirali su vjernici i župa. Križ je visok 7,5 metara i svojom visinom nadvisuje crkvu, vidi se sa svih strana i uklapa se u kompoziciju objekta. Gogine 2020. ispred crkve postavljen je i zvonik s dva zvona.

„Svakome od nas drago je kada, bez obzira ne veličinu zajednice, vidimo da je i vjernicima i župnicima stalo do njihove župe. Drago mi je uvijek iznova doći u Subotičku biskupiju, bez obzira na to o kojoj se župi radi”, kazao je biskup Štefković.

„Govor o uskrsnuću i vječnom životu nije lak, jer u sadašnjosti traži žrtvu i odricanje, napor da se razlikuje prolazno od neprolaznog, vremenito od vječnog, ali zato

već sad daruje mir u srcu i istinsku životnu radost. Iz križa Kristova mi vjernici crpimo snagu, jakost i ustrajnost na putu dobra. Svijet pak nudi privremene sigurnosti, zabavu, užitke, ali vješto skriva njihovu privremenost. Kad smo zbog razlučivanja između prolaznog i neprolaznog u dvoj-bama, kušnjama, neodlučni, pogledajmo u Kristov križ, obratimo mu se kratkom molitvom, kako naše odluke, djela, riječi i misli bile utemeljene na sigurnosti koja traje vječno, a to je Kristova riječ i njegov križ”, kazao je on u homiliji.

Nikola Tavelić prvi je hrvatski svetac. Zaštitnik je hrvatskog naroda. Godine 1889. postao je blažen, a 21. lipnja 1970. proglašen je svetim. Već sljedeće godine, 14. studenog 1971. godine, na Bezdanskom putu, salašima kraj Sombora svečano je blagoslovljena crkva sv. Nikole Tavelića. I dalje je to jedina župa u Subotičkoj biskupiji koja nosi ime prvog hrvatskog svetca.

Inicijativu za gradnju crkve na Bezdanskom putu pokrenuli su sami vjernici iz tih salaša. Plac su ponudili

Aranka i Petar Gromilović. Ugovor o izgradnji crkve sklopljen je 23. ožujka 1971. godine. Na dan sv. Antuna Padovanskog, 13. lipnja, biskup Matija Zvekanović blagoslovio je temeljni kamen nove crkve. Tom događaju nazočio je veliki broj vjernika, kako s Bezdanskog puta tako i iz Sombora. Crkva je svečano blagoslovljena 14. studenog 1971. godine, ali je bila samo pod krovom i naredne godine je ožbukana i urađena je vanjska fasada. /Prema: „Hrvatska riječ”; Facebook Nagybecskerek Egyházmegye – Zrenjaninska biskupija/

Svi sveti – kucursko proštenje

Urimokatoličkoj crkvi u Kucuri svečano je 1. studenog proslavljen blagdan Svih svetih, koji je ujedno i patron ove crkve.

Domaćin, župnik **Károly Szabadi**, pozdravio je goste, **preč. Tibora Zsunyia**, dekana iz Srbobrana, koji je predslavio misno slavlje, grkokatoličkog paroha protojereja-stavrofora **Vladimira Raca**, dekana iz Kucure, kao i okupljene vjernike, koji su u velikom broju pohodili crkvu.

Pažljivo je slušana homilija o osam blaženstava, koju je vlč. Tibor iznio na mađarskom i hrvatskome jeziku. Naglasak je stavljen na prvo blaženstvo: „Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!”

„Osoba je siromašna u duhu kada priznaje Bogu kako je slaba i kako je ništa bez njega. Svi smo, kao kršćani, pozvani biti siromašni duhom, biti sveti. Nije

potrebno činiti velike pothvate, već na našem životnom hodočašću biti ponizan i služiti Kristu”, kazao je propovjednik.

Svetu misu pratio je na orguljama kantor **Imre Paska** iz Srbobrana. Zajedništvo svećenika i vjernika nastavljeno je agapeom. /**Rada Miler**/

Zahvala Bogu za plodove zemlje u Župi Uskrsnuća Isusova u Subotici

Svečanim euharistijskim slavljem proslavljenim 10. studenog, subotička Župa Uskrsnuća Isusova zahvalila je Bogu za plodove zemlje. Slavlje su

uljepšali mladi u narodnoj nošnji koji su sudjelovali u prikaznoj procesiji.

Župnik **Vinko Cvijin**, po primjeru evanđelja „udovice koja je ubacivši novčić ubacila više od svih”, govorio je o ispravnom vrednovanju onoga što imamo

i onoga što dobivamo. „Poput udovice iz evanđelja, ubacimo u svoje srce pravu krepost i istinsku vjernost Bogu, ispunimo ga osjećajem njegove prisutnosti i odnosimo se s poštovanjem prema duhovnim vrijednostima. Tada će i naše srce zablistati u punom sjaju, a mi ćemo postati blagoslov svima koji od nas prime obilje svjedočanstva vjere i ljubavi”, kazao je župnik i potaknuo nas da promislimo koliko dajemo sebe Bogu, koliko ulažemo sebe u svoju obitelj, u svoja prijateljstva i u svoj rad. Nakon misnog slavlja upriličeno je druženje u župnom domu. /**E. K.**/

Sisvete u Sonti

Svečano, kao i uvijek, proslavljen je 1. studenog Sblagdan Svih svetih u Sonti, a idućeg dana i Dušni dan.

Groblje je očišćeno prije ponaosob, a i kolektivno na poziv župnika, a svatko se trudio da ponese cvijeće i svijeće na grobove svojih milih. U crkvi sv. Lovre je slavljena sveta misa prijepodne, a popodne je mjesni župnik **Josip Kujundžić** blagoslovio grobove na groblju. Dušni dan, 2. studenog, obilježili smo također svetom misom u crkvi, a kako i priliči, vjernici su toga dana ponovo posjećivali grobove svojih pokojnika.

Na groblju, na mjestu koje je puk imenovao kalvarijom, nalazi se zavjetna kapela Srca Isusova. Do 26. srpnja 2006. običaj je bio da na Sisvete zvone zvona sa

zvonika pored kapele, koji je toga datuma srušen zbog opasnosti urušavanja. Stari zvonik bi 2008. napunio sto godina od izgradnje. Zvonilo se od 19 do 20, kada je i posjećenost groblju najveća. Također, na Dušni dan izjutra, od 5 do 6, zvonila su ista zvona. Prošle 2023., kao i 2024. godine, mladi entuzijasti ponovno su uveli običaj zvonjenja od jednog sata. Inicijatori **Miloš Vodeničar** i **Minja Čoban** (koji su inače veliki aktivisti u crkvi) okupili su „tim” od desetak ljudi kako bi obnovili običaj. Zvona na kalvariji se još uvijek vuku užadima, pa je potrebno vući ih na smjenu. Težak je to posao, ali su se neke vjernice potrudile i donijele okrepju u vidu peciva i sokova. Tako je to bilo odvajkada.

U isto vrijeme su zvonila zvona koja su elektrificirana i u crkvi sv. Lovre. Zvuk zvona „probudi” vjernike i poziva na svetost, skrušenost i druge vrline vjernika. /**R. Silađev**/

Proslava bračnih jubileja u Đurđinu

Bračni jubileji proslavljeni su 27. listopada u Župi sv. Josipa Radnika u Đurđinu.

Ove godine Bogu je za brak zahvalilo dvanaest bračnih parova: **Ivan i Marija Čović** (45 godina braka), **Franjo i Bernarda Bako** (40), **Marinko i Marija Orčić** (35), **Tome i Tereza Vidaković** (30), **Ivica i Eržika Horvacki** (30), **Pajo i Angela Dulić** (25), **Mirko i Marija Orčić** (25), **Ivan i Marija Mandić** (25), **Pere i Anastazija Šarčević** (20), **Marko i Dajana Horvatski** (15), **Josip i Jelena Bako** (10) i **Marin i Marijana Milodanović** (10). Lijepo je istaknuti da je ovih dvanaest jubilaraca dalo Crkvi četrdesetero djece, a da je 41. na putu.

Župnik **Daniel Katačić** u homiliji je potaknuo bračne parove na obiteljsku molitvu za koju je rekao: „Bez obzira na sve dnevne obveze, bitno je da obitelj tijekom dana nađe vremena za molitvu. Važnost obiteljske molitve posebno se ističe u odgoju djece i definitivno učvršćuje obitelj te hrani i osnažuje i vjeru svakoga pojedinoga člana obitelji. Molitva je zrak koji udiše obitelj.”

Nakon svete mise zadržali smo se u druženju i prigodnom domjenku u župnoj pastoralnoj dvorani „Gerard Tomo Stantić”. /**K. D.**/

U Subotici održan 12. Holywin

Uoči svetkovine Svih svetih, 31. listopada, u dvorani HKC-a „Bunjevačko kolo” u Subotici organizirana je „Večer svetaca”, nastala kao odgovor na marketinški popularnu „Noć vještica” (Halloween), koja se suprotstavlja katoličkoj tradiciji.

Na početku programa okupljene je pozdravio i uveo u predstavu povjerenik za mlade Subotičke biskupije vlč. **Dušan Balažević**, koji je među ostalim rekao: „Bogu hvala da imamo Holywin koji nas približava Bogu, ispunja radošću, daje nam potporu i snagu. Tako ove godine zastajemo pred likom sv. Ivana Maria Vianneya, čiji je primjer borbe potreban svima, a osobito nama svećenicima. Borbe čovjeka sa samim sobom i svijetom u sebi. Borbe sa svijetom i ljudima oko sebe. Te borbe sa zlom. Svatko tko pozna samoga sebe zna veliku istinu. Sam čovjek u borbi gotovo uvijek bude poražen. Zato ovaj lik poniznog arškog župnika nema za svrhu naći se u središtu pozornosti ili naše pažnje, nego nas uputiti na Krista.”

U dirljivoj predstavi, koja je oduševila brojnu publiku, glumili su: **Roko Piuković, Nikola Šarčević, Antonija Ivković Ivandekić, Terezija Sekereš, Jakov Ivanković Radaković, Jakov Vukov, Marija Magdalena Huska, Katarina Kujundžić, Marijan Rukavina, Marta Vukmanov Šimokov, Karlo Dević, Karlo Kujundžić, Valentin Čović, Andrija Huska, Matej Huska, Sara Uršal, Ivana Vukov, Matej Miković, Pavle Miković, Marija Vukov, Josip Šarčević, Josip Kujundžić, Vedran Peić, vlč. Dragan Muharem** kao narator, te u ulozi arškog župnika **Daniel Dožai**.

„Imao sam čast glumiti arškog župnika. Spočetka mi je bilo teško sve povezati, život i djelo sv. Ivana Maria Vianneya. Puno sam čitao o njemu i uz pomoć drugih se pripremao kako bih se što bolje udubio u ulogu koja mi je povjerena. Oduševio me je kao svetac. Mislim da je divno što imamo Holywin i što je ovako posjećen”, rekao je Dožai.

Tekst za predstavu napisali su **Regina Dulić** i **J. Šarčević** prema knjizi *Svetac i njegov demon* koju je napisao **Wilhelm Hunermann**. „Oduševila nas je knjiga i kada je vlč. Balažević pitao bismo li nešto mogli pripremiti, odmah smo znali što ćemo raditi. Ne mogu reći da je to naša predstava, nego je tekst pisan na temelju knjige, a ja sam samo, kako kaže Majka Tereza, kap vode u moru. Lako je bilo sve okupiti, mislim da nitko nije odbio poziv, ali je bilo teško uklopiti probe, koje smo imali na razne načine, pojedinačno, po scenama... Budući da nas je bilo 25, i to od sedam do 27 godina, moram priznati da smo se prije predstave uspjeli samo jednom svi okupiti. Ovo zapravo nije bila obična predstava nego, kako je vlč. **Vinko Cvijin** rekao, navještaj, i tako smo to i shvatili, te smo se vrlo ozbiljno tome i posvetili”, kaže autor teksta i jedan od glumaca **J. Šarčević**.

„Pisali smo scenarij ne znajući kako će sve ići i hoćemo li u tome uspjeti. Volim raditi s djecom i mladima i na svakoj probi sam uživala. Ono što smo doživjeli iza scene, to zajedništvo, još je ljepše i bogatije. Ljudi su pristali i na male uloge i svi su oduševljeno radili. Na svakoj probi su bile i kritike i pohvale od nas samih koji smo stvorili ovo zajedništvo. Gotovo mjesec dana smo se pripremali i to svaki dan, osim petka. Velika je realnost da ovi mladi ljudi imaju zapaljeno srce, ali nemaju iskustva, nisu imali ni učitelje nego nas koji se ne možemo nazvati ni amaterima. Upravo jer smo svi dali 100 posto sebe, zauzvrat smo dobili to zajedništvo koje se moglo osjetiti u dvorani. Tako smo ovo učinili jednom pristojnom predstavom”, svjedoči **Regina** i dodaje kako su im u pisanju teksta, ali i u probama, puno pomogle **Katarina Ivković Ivandekić** i **Katarina Ivanković Radaković**.

Za glazbu je bila zadužena **Nela Skenderović**, za rasvjetu **Marin Jaramazović**, a u organizaciji scene pomagao je **Emil Cvijin**. Dakle, sve od ideje do realizacije su sproveo Pastoral mladih Subotičke biskupije, organizator „Večeri svetaca”. /Ž. V., „Hrvatska riječ”/

Posveta crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Subotici

Subotički biskup Franjo Fazekas predslavio je 16. Slistopada euharistijsko slavlje u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u Subotici i blagoslovio to sakralno zdanje nakon njegove obnove.

U crkvi je ranije oltar posvetio pokojni subotički biskup Matija Zvekanović, dok crkva nije bila posvećena. Vjernici su imali prigodu duhovno se pripremiti za ovu svečanost na duhovnoj obnovi – trodnevnicu koja je održana u ovoj župi od 13. do 15. studenog. Duhovnu obnovu su predvodili gvardijan subotičkog

Franjevačkog samostana p. **Ivan Miklenić OFM** i p. **András Vízi OSPPE**, prior u samostanu palotinaca Marianostra. Vjernici su se i duhovno obogatili.

Na početku svečane svete mise blagoslova župnik **Szilárd Balcsák** pozdravio je nazočne svećenike i vjernike, te biskupa. „U ovoj crkvi sve nam govori o Bogu, govori nam o tome da On želi stanovati među nama, krhkim ljudima. I dok Božji narod svaki dan kuša da je On nazočan, da On njemu strpljivo govori, sve vidi drugačije, sve vidi ljepše. U ovoj crkvi, otkad je redovito klanjanje, ljudi se više ispovijedaju, više dolaze preko tjedna na svete mise, i više traže svete mise na svoje nakane. Danas će naš biskup Franjo ovo mjesto posvetiti, i tako će kršćanski narod na još dublji način okusiti da Gospodin Bog ne želi samo ovo mjesto zauzeti za sebe već i za cijelu zajednicu”, rekao je.

Na koncu slavlja, župnik Balcsák zahvalio je dragome Bogu na svim darovima i milostima. Izrazio je zahvalu svima koji su vrijedno svojim radom sudjelovali u pripravi ovoga slavlja. Zahvalio je svećenicima koji su došli i svojom prisutnošću uzveličali euharistijsko slavlje. Biskupu Fazekasu izrazio je dobrodošlicu, a nakon misnoga slavlja mladi su mu uručili cvijeće i darove.

Najveći i najljepši dar koji je Bog dao prvim ljudima bila je milost posvetna ili posvećujuća. Milost posvetna je nadnaravni dar koji Bog daje čovjekovoj duši bez njegovih zasluga. Po tome daru čovjek postaje djetetom Božjim, te ima pravo doći u nebo. On je baštinik Kraljevstva nebeskoga. Posvetna milost čovjeka posvećuje, ona ga diže iz naravnog reda u kojem čovjek živi

ovdje na zemlji u viši nadnaravni red. Dragi Bog nam daje blagoslov osoba i blagoslov stvari koje su vezane za određene životne situacije – blagoslov bogoslužja u slavlju Gospodnjeg otajstva ili blagoslov koji se odnosi na sakramente. Blagoslovi i sakramenti koje smo dobili od Gospodina su znakovi spasenja – vidljivi znakovi nevidljive milosti i znakovi očitovanja vjere. Cilj svakog blagoslova je proslava Boga i zahvala Bogu koji je tvorac i darovatelj svakog blagoslova. Marija je divno izrekla svoju zahvalu u himnu „Veliča duša moja Gospodina”. Po Mariji i apostolima vidimo primjer Crkve, a Marija je zbog svojih kreposti model Crkve. Marija je sudjelovala u spasiteljevom djelu, poslušnošću, vjerom, ufanjem i žarkom ljubavlju. Marija je s apostolima molila oblikovanja od Duha Svetoga. Slušala je i čuvala Riječ Božju. Marija sluša, moli, rađa, prikazuje sve najdraže. Isus je bio gol, Marija ga je obukla; Isus je bio žedan, gladan, ona ga je napojila. Isus je bio osuđen ona ga je slijedila do križa. Marija je savršeni primjer kako ljubiti, kako služiti, kako biti ponizan, kako vjerovati i kako ustrajati u molitvi.

A Marija, naša pomoćnica, naša majka, posrednica je milosti i zagovornica, da čuje naše vapaje i molitve, da nas odvede do Sina, a Sin Gospodin Isus Krist da nas odvede Bogu po Duhu Svetom. /**Jelisaveta Pendžić**/

Obnovljena i blagoslovljena župna crkva Snježne Gospe u Žablju

Subotički biskup Franjo Fazekas 28. listopada blagoslovio je potpuno obnovljenu župnu crkvu Snježne Gospe u Žablju. Svečanom obredu blagoslova nazočili su predsjednici Srbije Aleksandar Vučić i Mađarske Tamás Sulyok, te brojni predstavnici manjinskih institucija mađarskog naroda u Srbiji.

Obnova je započela 2019. godine uz podršku mađarske vlade, uz nadzor i koordinaciju Mađarskog nacionalnog vijeća. Vrijednost obnove je bila više od dva milijuna eura.

Tamás Sulyok, predsjednik Mađarske, kazao je kako će nas obnova crkve ojačati u vjeri, ljudskosti i europskoj pripadnosti. Kako je objasnio, crkva postaje novo mjesto međusobne sloge srpskog i mađarskog naroda, nastavljajući poglavlja povijesnog pomirenja iz prijašnjih godina. Dodao je kako je crkva u Žablju mjesto pobjede, dokaz da i mala zajednica može imati budućnost, ukoliko je u njoj čvrsta želja za opstankom. „Ovaj svečani dan je u XX. stoljeću potvrda stvaralačke snage kršćanske Europe. Znak sloge i mira koji će pobijediti zločine koji su se ovdje odigrali u XX. stoljeću. Lijek za onu prošlost koju je iskidalo nekoliko bolnih preokreta. Zajednički odgovor Beograda i Budimpešte na prošlost, koja se može iščitati i iz Biblije postavljene na oltaru, može se ovako sažeti: život je pobijedio smrt.”

List *Magyar Szó* izvijestio je da je financijer radova bila zaklada „Teleki László” iz Budimpešte. Župnik u ovoj župi je vlč. **Franjo Lulić**, koji njome upravlja iz Titela. „U Žablju, gdje upravljam od 1992., misim jednom mjesečno, prve nedjelje u mjesecu, na hrvatskom jeziku. Na misi bude desetak vjernika, no ako gledam na ukupni broj vjernika u župi, njih je oko 100”, kaže vlč. Lulić. On kaže i da su bogoslužja na hrvatskome jeziku, budući da su današnji vjernici u najvećem broju Hrvati, osim dvije obitelji koje su mađarskog podrijetla. Do 1992. Žabalj je imao svojeg stalnog župnika.

Sadašnji žabaljski Hrvati, po riječima svećenika, potomci su doseljenika iz Bosne, iz Šipova. Svi su

doseljeni u isti dio naselja i svi žive u današnjoj Vidovdanskoj ulici, koja je prilično udaljena od crkve. Uvidom u *Povijesni shematizam Kalačko-bačke nadbiskupije* dobiva se priličan broj zanimljivih podataka. Župa u Žablju je osnovana 1805. godine. Prva crkva u novom periodu sagrađena je 1826. godine, a nova 1900. godine. Naredne godine blagoslovio ju je nadbiskup kalačko-bački Csáska, a njegov grb i posveta još uvijek stoje na pročelju crkve. Zanimljivo je da se još od 1825. godine u župi koristi hrvatski liturgijski jezik, što je ponovljeno u zapisima tijekom cijelog XIX. stoljeća, i u shematizmima u XX. stoljeću. Ostaje za proučiti odakle su bili podrijetlom govornici hrvatskoga jezika u Žablju u XIX. stoljeću. Vrlo je zanimljiv i priličan broj sveće-

nika hrvatskoga podrijetla koji su ovdje službovali u tom i narednom stoljeću: Ignacije Vidaković je bio prvi (1805. – 1853.), a poslije njega su to bili Josip Ulić, Vilim Antalković i Antun Probojčević. Ostali, brojniji katolički narodi koji su stanovali u Žablju, Nijemci i Mađari, stradali su u partizanskim odmazdama za zločine na području Šajkaške. Istu su sudbinu doživjele obližnje katoličke crkve u Čurugu (Sv. Ljudevit) i Mošorinu (Srce Isusovo), koje su nakon Drugog svjetskog rata do temelja uništene. Prema rezultatima posljednja dva popisa, u Žablju su Hrvati treći po brojnosti izjašnjeni narod, nakon Srba i Roma. Broj im je nešto manji od stotinu. /M. T./

In memoriam

Rozmari Mik (1958. – 2024.)

Rozmari Mik rođena je 5. studenoga 1959. u Futogu od oca Johana i Majke Elizabete, r. Kočiš. Odrastala je uz svoje dvije sestre, Eleonoru i Elu, koja je, nažalost, u ranom djetinjstvu nesretno stradala. Osnovnu školu pohađala je u Futogu, a Pedagošku akademiju u Novom Sadu. Po završetku školovanja dobiva posao odgojiteljice u Subotici, u odgojnoj ustanovi „Naša radost”. U to vrijeme uopće nije bilo lako biti odgojiteljica i biti vjernica javno, a ne samo među četiri zida. Poslije dvije godine odlučuje napustiti posao odgojiteljice i upisati studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Bile su to godine najplodnijeg duhovnog sazrijevanja, uz velike hrvatske teologe koji su joj bili profesori. Bile su to istodobno i vrlo teške godine, osobito na početku, kada je znala reći da je bila „više gladna nego sita”. No to su bile i godine kada se učilo živjeti skromno, dijeliti ono što se imalo s onima koji su imali također malo ili nimalo. Za

vrijeme svoga studija pomagala je svećenicima u Župi Novi Zagreb u radu s mladima i studentima.

Devedesetih godina vraća se u Bačku i djeluje kao pastoralna suradnica vlč. Marku Vukovu u Lemešu. Nakon iznenadne smrti vlč. Marka u ljeto 1995. godine, ponuđena joj je mogućnost da se uključi u pastoral Župe Presvetoga Trojstva. Godine 2001. uveden je vjeronauk u škole i Rozmari prihvaća posao vjeroučiteljice u osnovnim školama u Somboru: „Bratstvo-jedinstvo”, „Nikola Vukićević” i „21. oktobar”, Srednjoj tehničkoj školi, a kasnije i u medicinskoj školi i gimnaziji. Voljela je školu zbog mogućnosti da dijeli pedagoška iskustva s kolegicama i kolegama, ali ponajviše radi svih učenika koje je imala pred sobom u želji da ih vodi, da ide zajedno s njima prema njihovoj budućnosti. Željela im je pomoći da uvijek budu svjesni svojih vrijednosti, ali i onih koje mogu otkriti kao vjernici u susretu s Kristom. Savjesnim radom i osobnim svjedočanstvom stvarala je raspoloženje po kojemu je svu djecu doživljavala kao svoju, a njihove roditelje kao svoje prijatelje. U tomu nalazimo odgovor zašto je za djecu ona uvijek i jedino bila „naša Roza”. Ne možemo ne spomenuti njezin veliki doprinos u organiziranju katehetskih seminara za vjeroučitelje školskog vjeronauka koji su godinama organizirani u Somboru, u suradnji s vjeroučiteljima iz Švicarske i uz potporu Ministarstva prosvjete Republike Srbije.

Kroz gotovo 30 godina organizirala je sva prvopričesnička i krizmanička slavlja, jubileje i važne godišnjice župe, božićne i uskrse susrete s predstavnicima sestrinskih crkava u Somboru, predstavnicima Grada Sombora i drugih institucija, te prijateljima naše župe.

Za sve božićne predstave s djecom pisala je uvijek nove tekstove, a za uskrse blagdane izložbe koje smo dugo pamtili. Na svome računalu zadnjih tjedana svoga života je toliko radila, unatoč bolova koji su bivali sve jači, da je većina materijala već spremna za nadolazeći Božić.

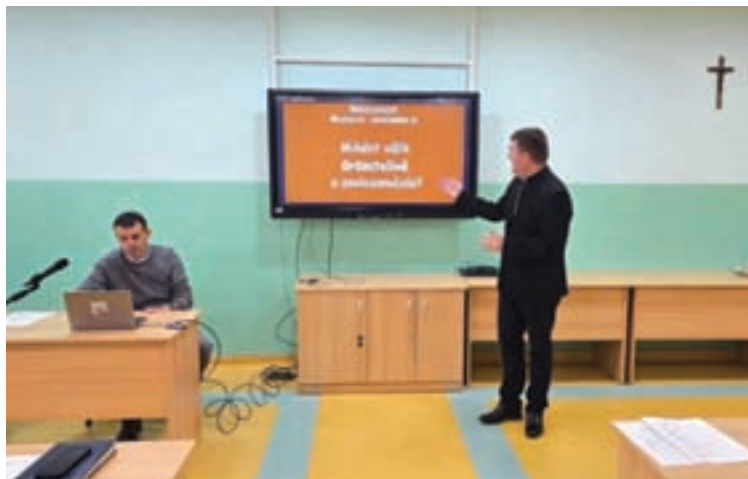
Pet godina borbe s bolešću. Pet godina silne želje da ju bolest ne odvoji od djece, pet godina teškog uspinjanja do na vrh Kalvarije gdje vjerojatno nije više imala snage ni reći „svršeno je” Onomu koji ju je sačeka, nadamo se, raširenih ruku, da ju uvede u radost i puninu vječnoga života. Hvala, Roza naša! **/Pastoralno vijeće Župe Presvetoga Trojstva, Sombor/**

Rekolekcija svećenika Zrenjaninske biskupije

Svećenici Zrenjaninske biskupije, skupa sa svojim biskupom mons. Mirkom Štefkovićem, okupili su se na prvu jesensku rekolekciju 13. studenoga u prostorijama đačkog doma „Emmausz” u Mužliji kraj Zrenjanina. Prigodno predavanje na temu „Kako molitvu časoslova učiniti radosnom” održao je o. Endre Nagy OCD.

Susret je započeo molitvom Trećeg časa, te je biskup pozdravio nazočne i zahvalio predavaču na spremnosti da predstavi navedenu temu. Predavač je svoje izlaganje započeo postavljajući pitanje o tomu kako doći do takve molitve časoslova u kojoj se duboko, osobno susrećemo s Isusom, a radost tog susreta nam postaje izvorom života. U uvodnom dijelu on je ukratko predstavio nastanak psaltira, naglasivši kako i te spoznaje pomažu u molitvi psalma. „Molitva psalama je žrtva hvale, koju kao svećenici u ime Crkve uzdižemo Bogu. Zato ona ima svoju dinamiku, vremensku raspodjelu, kojoj se valja prilagoditi kako bi ta molitva bila plodonosna, donosila radost”, istaknuo je predavač. Izložio je potom više načina kako moliti časoslov, na što obratiti pozornost, te svjedočanstva molitelja, bilo da se radi o radostima, bilo o poteškoćama prilikom molitve. „Svakomu se dogodi da zbog umora, rastresenosti ili drugih razloga ne bude sposoban za duboku molitvu.

No, uz vodstvo Duha Svetoga i čvrstu odlučnost, poštujući duhovnu baštinu molitve psalama kao duboke molitve, mi svećenici iz nje možemo i trebamo crpiti duhovne snage za život i poslanje”, zaključio je predavač. Nakon predavanja uslijedila je razmjena iskustava

o molitvi časoslova, te općenito o važnosti molitve u životu svećenika.

U drugom dijelu rekolekcije, poslije kratke stanke, svećenici su prešli u župnu crkvu Imena Marijina, te je župnik o. Elias Ohoiledwarin SVD izložio presveti oltarski sakrament, a svećenici su skupa molili u šutnji. Susret je potom zaključen zajedničkim ručkom. /Hajnalka Illés; Foto: preč. László Bóvíz/

Po prvi puta službe u Eparhijskoj kuriji Eparhije sv. Nikolaja – Ruski Krstur

URuskom Krsturu je 14. studenog održana jesenska duhovna obnova svećenika Eparhije sv. Nikolaja – Ruski Krstur.

U prvom dijelu obnove, nakon bogoslužja koje je služio o. Platon Salak, bazilijanac, bilo je svečano polaganje zavjeta protosinđela (generalnog vikara u rimokatolika). Protosinđel je zastupnik vladike kada on nije nazočan u eparhiji, a na tu dužnost izabran je protojerejstavrofor o. Vladislav Varga, katedralni župnik, za kancelara o. Darko Rac, župnik u Bačincima, za ekonomu o. Julijan Rac, župnik u Novom Sadu, a za sudskog vikara umirovljeni rimski profesor dr. o. Jakov Kulič. Ova eparhija nema svoj sud već koristi Prvostupanjski sud Subotičke biskupije. Do sada ove

dužnosti u eparhiji nisu postojale, a formirane su na temelju partikularnog prava ove *sui iuris* crkve. /ruske-slovo.rs/

Fra Alojzije Palić i don Ivan Gazula proglašeni blaženima

Na svečanom misnom slavlju, koje je 16. studenoga u katedrali sv. Stjepana u Skadru u Albaniji predslavio prefekt Dikasterija za kauze svetaca kardinal Marcello Semeraro, blaženima su proglašeni fra Alojzije Palić, franjevac rodom iz Janjeva na Kosovu, koji je ubijen iz mržnje prema vjeri 7. ožujka 1913., te don Ivan Gazula, rođen 26. ožujka 1893. u Dajču u Zadrima (Albanija), a ubijen 5. ožujka 1927. u Skadru.

Na misnome slavlju pročitano je Apostolsko pismo pape Franje za beatifikaciju dvojice mučenika. Kardinal Semeraro je u homiliji istaknuo da su dvojica blaženika činila dobro, a bila su oklevetana i osuđena lažima. „Tako se dogodilo s fra Alojzijem čija priča seže još u vrijeme Prvog balkanskog rata, kada su u župi Pejē, gdje je obnašao svoju službu, okupatori Crne Gore, saveznice Srbije, provodili represivnu politiku protiv etničkog albanskog stanovništva, posebno čineći nasilja i ubojstva. Hodajući prema mjestu mučeništva, rekao je: 'O Isuse, neka ti bude za ljubav'. Ubojstvo blaženog Ivana također je bilo motivirano lažima, a podrijetlo njegovog ubojstva bilo je lažno suđenje: osuđen je na temelju lažnih optužba i zatim je obješen na periferiji Skadra, u području zvanom 'Fushë druve'. On je, poput Isusa, 'mučenika' par excellence i 'vjernog svjedoka' (Otk 1,5), umro oprastajući svojim ubojicama”, rekao je kardinal Semeraro.

Na misnome slavlju sudjelovali su brojni nad/biskupi, među njima i vrhbosanski nadbiskup Tomo Vukšić te dvojica biskupa Janjevaca, mostarsko-duvanjski Petar Palić i dubrovački Roko Glasnović. Na beatifikaciju su hodočastili i Janjevci iz Župe Janjevo te oni nastanjeni u Hrvatskoj, kao i drugi vjernici iz hrvatskih nad/biskupija. Misa zahvalnica za proglašenje blaženim fra Alojzija služena je 17. studenoga u skadarskoj katedrali. /IKA/

Održan zajednički susret Osmog kongresa bogoslova u Zagrebu

Osmi kongres bogoslova održao se u Nadbiskupskom bogoslovnom sjemeništu u Zagrebu od 8. do 10. studenoga pod geslom „Ostani vjeran dovijeka”.

Zajednički susret u subotu 9. studenog započeo je u dvorani „Vijenac” Nadbiskupijskog pastoralnog instituta. Na početku susreta okupljenima se obratio rektor

Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu preč. Vlado Razum, istaknuvši da je od posljednjeg susreta prošlo šest godina koje su ostavile duboki trag u životu bogoslovskih zajednica te nadodao da „ipak, ovo nije vrijeme za kukanje. Vjerujemo da Gospodin danas zove. Vi dragi bogoslovi pokazujete kako i danas postoje mladi ljudi koji su se spremni odazvati i krenuti u ovu divnu avanturu: učenje, suoblikovanja i najtješnje povezanosti s Kristom, spremni jednoga dana postati pastirima, svjedocima Radosne vijesti.” Uvodni govor izrekao je pomoćni biskup zagrebački mons. Ivan Šaško. Nakon uvodnih govora uslijedilo je pojedinačno predstavljanje svih bogoslovnih sjemeništa prisutnih na Kongresu. Bogoslovi su posjetili katedralu i molili na grobu bl. Alojzija Stepinca, te obišli Gornji grad (Kamenita vrata, crkvu sv. Marka, grkokatoličku konkatedralu sv. Ćirila i Metoda). Zatim su sudjelovati na euharistijskom slavlju u Bogoslužnom prostoru bl. Alojzija Stepinca koje u 18 sati predvodio zagrebački nadbiskup i metropolit mons. Dražen Kutleša. Na Kongresu su sudjelovali: Bogoslovno sjemenište u Đakovu, Biskupijsko-misijsko sjemenište „Redemptoris Mater” u Puli, Centralno bogoslovno sjemenište u Splitu, Vrhbosansko bogoslovno sjemenište u Sarajevu, Nadbiskupijsko misijsko međunarodno sjemenište „Redemptoris Mater” u Vogošći, Sarajevo, Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište u Zagrebu. Među sudionicima kongresa bili su i trojica bogoslova Subotičke biskupije koji su na studiju u Đakovu. /IKA/

Papa Franjo: Otpis duga siromašnih zemalja je pitanje pravde, a ne velikodušnosti

Papa Franjo uputio je 13. studenoga poruku sudionicima 29. zasjedanja Konferencije stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (COP 29) koje se održava u Bakuu od 11. do 22. studenog.

Poruku je pročitao kardinal Pietro Parolin, državni tajnik Svete Stolice: „Gospodine predsjedniče, poštovani šefovi država i vlada, gospođe i gospodo, upućujem vam srdačne pozdrave u ime pape Franje te prenosim izraze njegove blizine, podrške i ohrabrenja kako bi COP 29 uspio dokazati da postoji međunarodna zajednica koja je voljna gledati dalje od partikularizma i staviti u središte dobro čovječanstva i naš zajednički dom koji nam je Bog povjerio na brigu i odgovornost. Ekonomski razvoj nije smanjio nejednakosti. Naprotiv, pogodio je davanju prednosti profitu i partikularnim interesima nauštrb zaštite najslabijih i pridonio progresivnom pogoršanju ekoloških problema. Doista, bitno je tražiti novu međunarodnu financijsku arhitekturu koja je usmjerena na čovjeka, odvažna, kreativna i utemeljena na načelima jednakosti, pravde i solidarnosti”. /IKA/

Pet predstava na „DRIM festu” u Subotici

Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo” iz Subotice organizirao je po četvrti put Međunarodni festival amaterskog kazališta – DRIM fest. U dva dana, 25. i 26. studenoga, odi-

grano je pet predstava skupina iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine i Slovenije.

Prve večeri, Šentjakobsko gledalište iz Ljubljane predstavilo se tragikomedijom „Na valovih” (Na valovima) dok je Sinjsko pučko kazalište izvelo komediju „Ža – ža”. Drugu festivalsku večer otvorilo je Hrvatsko kazalište Travnik s komedijom „FAMILYr”. Potom se Scena Sisak predstavila dramom „Smrt i djevojka”, a festival je zatvorila komedija „Bajka o pozorištu” koju je izvelo Pozorište „Raša Plaović” iz Uba. Najbolja predstava festivala, po glasovima publike, bila je „Bajka o pozorištu” kazališta iz Uba. Proglašena su i najbolja glumačka ostvarenja u svakoj od pet predstava a to su: **Katja Fajdiga** i **Luka Polc**, **Diana Rančić**, cijeli ansambl predstave „FAMILYr”, **Sanja Zagorac** i **Voja Raonić**. O ovim priznanjima odlučivao je žiri u sastavu: **Marta Aroksalaši** i **Tanja Bavrka Bošnjak**.

„Bunjevci bez granica” u Somboru

HKUD „Vladimir Nazor” Sombor je 26. studenoga bilo domaćin VII. Festivala kulturne baštine „Bunjevci bez granica”.

Na festivalu su se predstavili HKC „Bunjevačko kolo”, UBH „Dužijanca”, HGU „Festival bunjevački pisama” i „Hrvatska čitaonica” iz Subotice, HKPD „Matija Gubec” iz Tavankuta, HBKUD „Lemeš” iz Lemeša, KUD „Zora” iz Aljmaša i Hrvatska samouprava Kačmar iz Mađarska, te domaćin HKUD „Vladimir Nazor”. Prvi „Bunjevci bez granica” održani su 2016. u Tavankutu, a svake se godine održavaju u drugom mjestu u Srbiji ili Mađarskoj.

„Prepekova jesen” u Novom Sadu

U Kulturnom centru Novog Sada 26. listopada je održana literarno-glazbena manifestacija „Prepekova jesen” koju organizira mjesna udruga HKUPD „Stanislav Prepek”.

Tijekom večeri predstavljena je nova zbirka kratkih priča „Prepekova jesen 2024.”. Prvu nagradu za najbolju kratku priču dobio je **Branimir Miroslav Tomlekin** (priča „Moj dragi stričević”). Drugo mjesto osvojila je **Nada Vukašinović** s pričom „Banane”, dok je treće mjesto pripalo **Vladi Domazetu** za priču „Biser s Dunava”. Povjerenstvo koje je odlučivalo o najboljoj priči radilo je u sastavu: **Maja Gračan Livada**, pjesnikinja iz Rume i članica Književnog kluba HKUPD-a, **Franjo Nagulov**, pisac i književni kritičar iz Vinkovaca, te **dr. sc. Dragana V. Todoreskov**, spisateljica, književna kritičarka iz Novog Sada i urednica zbornika „Prepekovo proljeće” i „Prepekova jesen”. Tijekom večeri nastupila je i ženska pjevačka skupina HKUPD-a s izborom izvornih hrvatskih pjesama kao i solo pjevačica **Aleksandra Kocić**.

„Tamburaški troplet” vojvođanskih Hrvata

Glazbeno izdanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata pod nazivom „Tamburaški troplet vojvođanskih Hrvata” predstavljeno je 7. studenoga velikim koncertom u Subotici. Publika je imala prilike čuti bečarce, kola i druge skladbe iz glazbene tradicije bunjevačkih, šokačkih i srijemskih Hrvata, koje se ovim projektom nastoje sačuvati od zaborava.

Urednik i recenzent glazbenog izdanja je profesor tambure **Vojislav Temunović**, a izvršnu produkciju potpisuje HGU „Festival bunjevačkih pisama” iz Subotice.

Uz tamburaški orkestar HGU-a „Festival bunjevački pisama” pod ravnanjem **prof. Mire Temunović** na koncertu su nastupili i vokalni solisti – **Marija Kovač**, **Anita Đipanova Marijanović**, **Marija Francuz**, **Tamara Štricki Seg**, **Marko Grmić** i **Josip Francišković**. Gošće koncerta

bile su „Kraljice Bodroga” iz Monoštora. „Tamburaški troplet” distribuirao se na USB-u na kojem se, osim 15 pjesama, nalaze i prateći tekstovi. Kako je prije koncerta istaknula ravnateljica ZKVH-a **Katarina Čeliković**, „Troplet” je snimljen u sklopu istraživanja i promocije nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji. U registru ovdašnjih Hrvata našli su se bečarac, bunjevačka i šokačka kola i tamburaška praksa (upisana i u nacionalnu listu Srbije), ali i dvoglasno pjevanje Šokica, upravo oni sadržaji koji su se čuli na večerašnjem koncertu.

Manifestacija „Šokci i baština” održana u Sonti

Zajednička manifestacija šokačkih udruga „Šokci i baština” održana je 9. studenoga u Domu kulture u Sonti.

Bogato tradicijsko nasljeđe šokačkih Hrvata iz Bačke prikazali su HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević” iz Berega, KUDH „Bodrog” iz Monoštora, Udruga građana „Urbani Šokci” iz Sombora, KPZH „Šokadija” iz Sonte, HKU „Antun Sorgg” iz Vajske, HKUPD „Matoš” iz Plavne. U povodu manifestacije „Šokci i baština” KPZH „Šokadija” iz Sonte objavila je književni natječaj „Za lipu rič 2024.”. Prva nagrada, za pjesmu „Voljiti” dodijeljena je **Ruži Silađev**. Domaćin ovogodišnje manifestacije je KPZH „Šokadija” iz Sonte.

Balint Vujkov na „Interliberu”

Na Međunarodnom sajmu knjiga „Interliber” u Zagrebu 12. studenoga su predstavljena „Izabrana djela Balinta Vujkova”, kapitalni nakladnički projekt Hrvatske čitaonice Subotica i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Balint Vujkov (1912. – 1987.) više se desetljeća bavio sakupljanjem narodne književnosti Hrvata – od Janjeva i

Rumunjske, preko Vojvodine i Like do Gradišća i Slovačke. O ediciji od osam knjiga govorili su recenzentica **dr. sc. Sanja Vulić**, urednica edicije, ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković te korektor i član uredništva **Mirko Kopunović**.

Predstavljanje je održano na štandu „Školske knjige”, poduzeća koje već dvadesetak godina pomaže

obrazovne i kulturne programe Hrvata u Srbiji. Tim povodom na promociji je govorio i predsjednik Upravnog odbora „Školske knjige” **dr. sc. Ante Žužul**. Moderatorica je bila predsjednica Hrvatske čitaonice Subotica **Bernadica Ivanković** koja je uz Katarinu Čeliković i čitala pripovijetke iz knjige. „Interliber” je najveća knjiška manifestacija u Hrvatskoj, a ovo je bilo prvo predstavljanje hrvatskih nakladnika iz Vojvodine na tom sajmu nakon više od deset godina. „Školska knjiga” iskazala je spremnost da takva praksa bude nastavljena.

„Dani hrvatske kulture” u Somboru

Udruga građana „Urbani Šokci” iz Sombora održala je 15. studenoga svoju redovitu manifestaciju „Dani hrvatske kulture 2024.”.

U programu koji je održan u Gradskoj kući sudjelovala je klapa „Certisa” iz Đakova i Tamburaško društvo „Pajo Kolarić” iz Osijeka koji su priredili koncert klapske i tamburaške glazbe. „Dani hrvatske kulture” bit će nastavljeni u prosincu kada će biti priređena izložba svetih slika i starih molitvenika.

Revija šokačke nošnje u Beregu

HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević” priredilo 15. studenoga u Beregu, u mjesnom Domu kulture, reviju šokačke nošnje.

Na reviji su prikazane stare, originalne nošnje, ali i nove, vjerne kopije nekadašnje nošnje Hrvata Šokaca u Beregu. To je prva revija koju je organizirala mjesna hrvatska udruga. Modnom pistom prošetali su članovi „Kranjčevića” koji su prikazali nošnju koja se nosila u različitim prigodama, nošnju za različite uzrasne dobi i koja je se u ovoj udruzi brižljivo čuva i prikazuje na nastupima.

Manifestacija „Srijemci Srijemu” održana u Rumi

Tradicionalna 12. zajednička manifestacija hrvatskih udruga iz Srijema „Srijemci Srijemu” održana je 17. studenoga u Kulturnom centru „Brana Crnčević” u Rumi, a domaćin je bilo HKPD „Matija Gubec” iz Rume.

U programu su uz domaćine sudjelovali HKPD „Jelačić” iz Petrovaradina, HKPD „Matija Gubec” iz Rume, HKPD „Tomislav” iz Golubinaca, Zajednica Hrvata Zemuna „Ilija Okrugić”, Društvo hrvatske mladeži Zemuna, Hrvatska čitaonica „Fischer” iz Surčina, HKC „Srijem” – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice i HKD „Šid” iz Šida. Susret srijemskih hrvatskih udruga kulture održava se od 2013. godine. Hrvatsko nacionalno vijeće je manifestaciju proglasilo od posebnog značaja za hrvatsku zajednicu u Republici Srbiji.

Ekskurzija u Sloveniju, Austriju i Italiju

Učenici „Paulinuma” i ove su godine sa svojim profesorima, kao i učenicima i profesorima mnogih drugih škola širom Vojvodine, imali priliku obići čak tri države – Sloveniju, Austriju i Italiju – u sklopu projekta „Afirmacija multikulturalizma i tolerancije”, kojega organizira Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine.

Na put smo krenuli iz Novog Sada u nedjelju, 13. listopada. Do hotela u kojem smo bili smješteni, u Rogaškoj Slatini, trebalo nam je autobusom oko osam sati. Kada smo se konačno smjestili, kratko smo prošetali kroz mjesto, zatim večerali i ubrzo legli spavati, kako bismo bili odmorni za put koji nam je slijedio ujutro.

Narednog dana obišli smo Ljubljanu. Obilazak smo započeli na Prešernovom trgu, na kome se nalazi velika franjevačka crkva Marijina Navještenja. Obišli smo i prekrasnu baroknu katedralu od koje nam je zastao dah. Stali smo i u tišini se divili freskama na stropu i ukrašenim baroknim oltarima. Zatim smo se zaputili k ljubljanskoj tvrđavi.

Utorak smo proveli na Bledu, a imali smo čast da nas tamo dočeka bivši gradonačelnik, Janez Fajfar. S gospodinom Fajfarom prošetali smo se uz obalu Bledskog jezera, a zatim smo autobusom krenuli na tvrđavu. Imali smo sreće da je vrijeme bilo iznimno lijepo, jer se s bledske tvrđave skoro ništa ne vidi kada je oblačno i maglovito. Tamo smo se svi fotografirali s bivšim gradonačelnikom, koji nam je pokazao tiskaru na tvrđavi. To, međutim, nije obična tiskara, već si u njoj turisti mogu otisnuti uspomenu na posjet tvrđavi pomoću rekonstrukcije Gutenbergove tiskarske prese i pritom na uspomenu otisnuti svoje ime. Mi smo napravili uspomenu s natpisom „Biskupijska klasična gimnazija Paulinum” i zamolili g. Janeza Fajfara da nam se na nju potpiše. Kada je vidio natpis, iznenadio se da u Srbiji postoji biskupijska gimnazija, rekao da mu je veoma drago što ova škola postoji, te da bi ju jednom želio posjetiti ako bude navraćao u Suboticu.

Sljedećega jutra krenuli smo za Graz. Obišli smo nekoliko crkava, od kojih je najznačajnija katedrala posvećena svetom Egidiju, izgrađena u 15. stoljeću. Crkva je sagrađena u gotičkom stilu, a isusovci, kojima je crkva pripadala od 16. do 18. stoljeća, ukasili su je baroknim ukrasima i podigli velike barokne oltare. Cijeli Graz podsjeća svojom arhitekturom na stari dio Novog Sada: od gradske kuće, koja skoro da se od novosadske razlikuje samo po boji, preko zgrada u staroj gradskoj jezgri, do tvrđave sa sat-kulom, koja podsjeća na petrovaradinsku.

U naredna dva dana obišli smo Škocjanske jame, Trst i Celje, a koliko god da nam je bilo naporno provoditi svakog dana više sati u autobusu, putovati iz jednog mjesta u drugo, obilaziti gradove i penjati se na tvrđave, ipak je bilo vrijedno. Bilo je ovo jedno nezaboravno iskustvo, ne samo zbog onoga gdje smo bili i što smo vidjeli, nego i zbog ljudi s kojima smo proveli vrijeme, zbog novih prijatelja koje smo tijekom putovanja stekli.

Od srca zahvaljujemo pokrajinskom tajništvu koje nam je omogućilo ovo putovanje i nadamo se da će u budućnosti biti još ovakvih prilika za stjecanje novih znanja, iskustava i prijateljstava.

Svjetski dan siromaha – Nedjelja Caritasa

Svjetski dan siromaha obilježava se svake 33. liturgijske nedjelje u godini, a taj se dan obilježava i kao Nedjelja Caritasa. Ovim povodom, u nedjelju, 17. studenog, prilozi za siromašne prikupljali su se na liturgijskim slavljinama u župama širom Srbije. Donacije za siromašne mogu se i dalje priložiti uplatom na žiro račun Caritasa Srbije: 220-31186-42 (svrha uplate: donacija za siromašne).

Povodom Svjetskog dana siromaha, koji se ove godine obilježava osmi put, sveti otac Franjo uputio je poruku vjernicima. Svoju poruku uputio je i o. Mihai Gherghel, ravnatelj Caritasa Srbije.

MOLITVA VJERNIKA ZA SVJETSKI DAN SIROMAHA

Braćo i sestre, danas kada obilježavamo Svjetski dan siromaha i Nedjelju Caritasa u našoj zemlji, ispunjeni osobnom vjerom u dobroga i milosrdnoga Boga i iz ljubavi prema bližnjemu u nevolji, obratimo mu se iskrenim prošnjama za opću Crkvu i za cijeli svijet. Pokažimo svoju karitativnu širinu i vjerničku zahvalnost svojim molitvama i dobrim djelima. Recimo zajedno: Gospodine, usliši nas.

1. Gospodine, daj da tvoja Crkva ostane vjerna Kristu Gospodinu u naviještanju i svakodnevnom življenju evanđelja, molimo te.

2. Gospodine, odgovornima u društvu daj duha razboritosti kako bi shvatili da im je Krist jedni učitelj, molimo te.

3. Gospodine, daj da svi ljudi u našem okruženju preko nas osjete tvoju blizinu i tvoju ljubav, molimo te.

4. Gospodine, daj da tvoje kraljevstvo ljubavi nadvlada sva ovozemaljska kraljevstva, molimo te.

5. Gospodine, daj nam svima snage kako bismo postali izdržljivi u različitim nevoljama ovoga svijeta, molimo te.

6. Gospodine, udijeli mir svim zemljama pogođenim ratovima i neka žudnja za mirom procvjeta i vlada uvijek nad svima nama, molimo te.

7. Gospodine, svim djelatnicima naših caritasa i karitativnih ustanova, bolnica, sirotišta i zatvora daj više čovječnosti i nagradi ih duhovnom radošću, molimo te.

8. Gospodine, zahvalni za tvoju prisutnost u drugima, sjećamo se svih naših dragih pokojnih, a osobito pokojnih dobročinitelja i djelatnika Caritasa. Daruj im milost gledanja tvoga lica u vječnosti, molimo te.

Dobri Oče, iznijeli smo Ti svoje vapaje, svoje molitve i svoje zahvale. Puno toga ostalo je neizrečeno i puno toga željeli smo Ti glasno reći. Pogledaj nas i usliši, po Kristu Gospodinu našem. Amen

IZ PORUKE O. MIHAIA GHERGHELA, RAVNATELJA CARITASA SRBIJE

„Caritas i Crkva, ruku pod ruku, nose svetu misiju pomoći siromašnima i potrebitima u cijelome svijetu. Naša odgovornost nadilazi nacionalne granice; pozvani smo nositi ljubav i suosjećanje do svakoga kutka gdje postoje patnja, bol i nepravda. U evanđeoskom duhu i duhu poruke Svetog Oca, želimo vas potaknuti da se otvorena srca okrenete onima koji su u potrebi. Kao što nas Krist uči, *što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste* (Mt 25, 40). Ova poruka nas poziva da ne zatvaramo oči pred tuđom patnjom, već da hrabro i s ljubavlju pomažemo svima koji su suočeni s teškoćama. Caritas, kroz svoje projekte i programe, osnažuje siromašne, pruža im nadu i radi na stvaranju pravednijega društva. Ali ova misija je moguća samo uz zajedničku potporu svih vas. Neka nas ovaj dan podsjeti na to da smo svi pozvani biti nositelji svjetla i nade za one u potrebi. S vjerom i zahvalnošću pozivamo vas da zajedno nastavimo graditi svijet solidarnosti i ljubavi, pružajući pomoć svakome tko se nalazi u teškoćama, uvijek s otvorenim srcem, u zajedništvu i ljubavi prema bližnjima”.

Razgovor s Katarinom Čeliković, nekadašnjom članicom uredništva Zvonika

Ovakav posao se radi isključivo iz ljubavi – u vjeri

Katarina Čeliković, rođ. Plemenčić (Varaždin, 1. ožujka 1960.), bibliografinja, publicistica, kulturna djelatnica. Osnovnu i srednju školu završila u Varaždinu, a 1983. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirala je komparativnu književnost i rusistiku. Od 1986. do 2008. radila je u subotičkoj Gradskoj knjižnici kao bibliotekar-informator na stručnoj obradi knjiga i na odjelu bibliografije. Od 2008. godine radi u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata, gdje trenutačno obnaša dužnost ravnateljice.

Sudjelovala je u pokretanju i u radu nekoliko subotičkih hrvatskih institucija: katoličkog mjesečnika *Zvonik* (1994.), u kojem je od početka lektorica, novinarka i jedna od urednica; Hrvatskoga akademskog društva (1998.), u kojem je obavljala dužnost tajnice; potaknula je osnutak Hrvatskog društva za pomoć učenicima „Bela Gabrić” (2002.) i Hrvatske čitaonice (2002.). U sklopu Hrvatske čitaonice pokrenula je nekoliko manifestacija kojima je svrha očuvanje i razvijanje hrvatskog jezika (Dane Balinta Vujkova, Pokrajinsku smotru recitatora na hrvatskom jeziku, Susrete vojvođanskih pučkih pjesnika „Lira naiva”, Književno prelo i Etnokamp za djecu) te nakladničku djelatnost (knjige, zvučna edicija s narodnim pripovijetkama i edicija *Slikovnice*).

Lektorica je i jedna od urednica u kalendaru *Subotička Danica*, a sudjeluje i u nakladništvu Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović”, u kojemu je dugi niz godina bila pročelnica Bunjevačko-šokačke knjižnice „Ivan Kujundžić”. Godine 1997., skupa sa suprugom Ervinom, dobila je Antušovu nagradu za doprinos kulturi bačkih Hrvata-Bunjevaca za rad u mjesečniku *Zvonik*, a za organiziranje Dana Balinta Vujkova Kulturno-prosvjetna zajednica Općine Subotica dodijelila joj je 2005. posebno priznanje „Dr. Ferenc

Bodrogyváry”. „Mreža hrvatskih žena” dodijelila joj je nagradu „Utjecajne hrvatske žene” (2023.) u kategoriji „Umjetnost i kultura”.

Objavljuje poeziju i prozu u domaćoj i inozemnoj periodici, autorica je knjiga za djecu, bibliografija i knjige ogleđa i eseja. Uredila je oko stotinu naslova, urednica je i nekoliko antologija.

Djela: *Subotička bibliografija 1918–1944*, sv. III/1 (suautori G. Kiss i E. Bažant, 2003.), *Ljestve za nebo* (2012.), *A mennyországba vezető létra : Isten szolgája Sztantity Tamás Gellért atya nyomában* – prijevod na mađarski jezik, 2016.), *Bibliografija narodnih pripovjedaka i djela Balinta Vujkova* (2013.); *Izgubljeno srce: putokaz za odrastanje* (2014.), *Književnost u zrcalima: ogleđi i eseji o književnosti Hrvata u Vojvodini* (2020.), *Desetljeća dva: Hrvatska čitaonica Subotica: (2002. – 2022.)* (2024.).

Zvonik: Naša obljetnica, trideseta godina od objave prvog broja, mali je dio nedavnoga velikog jubileja tiska na hrvatskome jeziku na našim prostorima – 150. obljetnice početka izlaženja Bunjevačkih i šokačkih novina. Kako je sve počelo, tko je za to zaslužan i u kojim okolnostima?

Katarina Čeliković: Početak izlaženja *Zvonika* mogao bi se u nekim značajkama usporediti s izlaženjem *Bunjevačkih i šokačkih novina*, imamo li u vidu okolnosti u kojima su ovi listovi nastali. Pokretanjem *Novina* 1870. godine Ivan Antunović je započeo nacionalni preporod podunavskih Hrvata u Ugarskoj, a to se događalo u vrlo teškim vremenima. Naime, kod velikog

broja Bunjevaca i Šokaca, napose svećenika, učitelja i pravnika, pokretanje novina izazvalo je oduševljenje, ali je bilo i onih, starijih i uglednijih, koji su bili suzdržani. Novine su izlazile, računamo li i *Bunjevačku i šokačku vilu* (kao nastavak *Novina*), samo tri godine. Ipak, ove su novine bile prekretnica u hrvatskom preporodu u Bačkoj, a osnovni im je cilj bio izgraditi nacionalnu svijest prosvjetom i kulturom. Suočene s brojnim problemima, s malim brojem čitatelja, nedovoljno suradnika i manjkom novca, ovo se glasilo s urednikom Antunovićem uspjelo oduprijeti kulturnoj i jezičnoj asimilaciji u Ugarskoj te je dan zamah generacijama koje su stasale u ovom preporoditeljskom krugu.

Zvonik su pokrenuli svećenici Subotičke biskupije nakon ukidanja *Bačkog klasja* (izlazilo je od 1978. do 1993.), prve tiskovine na hrvatskom jeziku nakon Drugoga svjetskog rata u Vojvodini (Srbiji). Svećenici Subotičke biskupije su 19. rujna 1994. u Baču odlučili pokrenuti katolički mjesečnik *Zvonik* kako bi „podvorili” svoj narod. Bilo je to vrijeme teško za nas katolike i Hrvate uopće jer smo ne svojom voljom bili dio ratnog stanja, Domovinskog rata, koje je i u Vojvodini ostavilo brojne žrtve.

Okolnosti u kojima su nastajala ova dva lista bile su vrlo nesretne, ljudi su bili u strahu, nije bilo puno suradnika, nije bilo ni financijskih sredstava. Srećom, *Zvonik* je ostao živo glasilo, najdugovječnije u kontinuitetu izlazi u okviru Katoličke Crkve i ima svoje važno mjesto u životu Hrvata katolika u Vojvodini i širem prostoru.

Zvonik: Prvih 150 brojeva *Zvonika* objavila je Župa sv. Roka, no oni su se dobrim dijelom „rodili” u Vašoj obiteljskoj kući. Kako je nastala Vaša suradnja sa prvim urednikom, mons. Andrijom Anišićem? Opišite nam kako je zbilja nastajao *Zvonik* iz mjeseca u mjesec, koja su bila zaduženja pojedinih osoba i kako je ovako značajan rad očito imao redovite plodove.

Katarina Čeliković: Moj suprug Ervin i ja smo kao članovi molitvene zajednice „Betlehem”, koju je vodio naš župnik Andrija Anišić, odgovorili na njegov poziv i na Božju volju. Bili smo potpuni amateri. Samo je župnik Andrija imao iskustvo u uređivanju novina i pisanju tekstova. Učili smo sve – od pisanja tekstova i uređivanja, biranja fotografija, prijeloma tekstova i pripreme za tisak, do distribucije *Zvonika*. A *Zvonik* smo prevozili automobilima u ratno vrijeme kada su tenkovi bili uz cestu, dakle nimalo idilično vrijeme. No, naš je rad bio pun entuzijazma, nevjerojatnog kršćanskog zanosa, želje za širenjem Radosne vijesti. Ovakav posao se radi isključivo iz ljubavi – u vjeri. To je stoga što tada nije bilo novca za honorare, a radili smo u prijateljskom ozračju, puni pozitivnog zanosa. To je u početku bilo u manjem krugu ljudi, no osim svećenika poput Stjepana Beretića, Andrije Kopilovića, Marka Forgića, Marka Vukova, Franje Ivankovića, Antuna Miloša, Mate Miloša, Josipa Pekanovića, o. Marijana Kovačevića, Lazara Novakovića, Jakoba Pfeifera, tu su bili predivni mladi ljudi, Vesna i Ladislav Huska, Bernardica Kopunović ud.

Grgić, Željka Zelić ud. Nedeljković, Petar Gaković, Ivana Lazić ud. Kuka, s. Jasna Crnković, Biserka Jaramazović ud. Ćurković, i krug se sve više širio... Bili su neumorni suradnici i predivan prof. Bela Gabrić, Alojzije Stantić, s. Silvana Milan, s. Blaženka Rudić i mnogi drugi.

Počeli smo raditi u našem stanu, potom u kući jer nije bilo puno kompjutera, ni prostora, a nama su se i djeca rađala uz *Zvonik*. Uz posao koji smo obavljali bilo je logično da navečer radimo kod kuće gdje su nam i djeca. Uz *Zvonik* nam se rodio sin David koji je bio s nama samo dvije i pol godine, rodila nam se Martina, naši sinovi Igor i Filip bili su u sve uključeni. Ono što je nas činilo posebno radosnima jest zajedništvo koje

Imali smo sreću raditi s urednicima koji su u našem životu ostavili trajni trag: mons. Andrija Anišić, mons. Mirko Štefković, vlč. Dragan Muharem. Toliko se toga rodilo u *Zvoniku*, nemoguće je i napisati što smo sve radili. *Zvonik* je jednostavno bio dio našeg života, poput petog djeteta.

Zvonik: Koji je bio Vaš osobni motiv za djelovanje u uredništvu i tako uporan rad za čitatelje?

Katarina Čeliković: Motiv nije teško naći – vjera je temelj našeg života. Što mi kao vjernici možemo osim Boga slaviti, Bogu zahvaliti, njemu se moliti, vratiti koliko je u našim mogućnostima nakon toliko blagoslova koje svakodnevno primamo? Ako kažem

Počeli smo raditi u našem stanu, potom u kući jer nije bilo puno kompjutera, ni prostora, a nama su se i djeca rađala uz *Zvonik*. Uz posao koji smo obavljali bilo je logično da navečer radimo kod kuće gdje su nam i djeca. Uz *Zvonik* nam se rodio sin David koji je bio s nama samo dvije i pol godine, rodila nam se Martina, naši sinovi Igor i Filip bili su u sve uključeni. Ono što je nas činilo posebno radosnima jest zajedništvo koje se prenijelo na tople prijateljske odnose u užem uredništvu. Tako smo skupa slavili i skupa tugovali. A bilo je razloga i za jedno i za drugo. Naš život bio je *Zvonik*, bila je *Subotička Danica*. /.../ *Zvonik* je jednostavno bio dio našeg života, poput petog djeteta

se prenijelo na tople prijateljske odnose u užem uredništvu. Tako smo skupa slavili i skupa tugovali. A bilo je razloga i za jedno i za drugo. Naš život bio je *Zvonik*, bila je *Subotička Danica*, koju smo pripremali s mons. Stjepanom Beretićem, a sada s novim urednikom preč. Josipom Štefkovićem.

Urednik je, kako reko, bio najiskusniji i najviše je pisao, uređivao, ja sam pregledala tekstove i pisala, imali smo suradnike koji su pisali i slali tekstove, Ervin je prelamao. Istina njegova su iskustva bila mnogostruka, od prvih najjednostavnijih programa i stavljanja pripreme na paus papir pa sve do najsuvremenijih programa. Vrlo rano su se u rad uključile Bernardica Kopunović i Željka Zelić, sve je išlo lakše jer su to osobe iznimno osjetljive na ispravnost hrvatskoga jezika te je korektura išla lakše, a napose priprema tekstova.

da je bilo puno neprospavanih noći, da nam je jedno dijete rođeno i umrlo, a da je i tada *Zvonik* završen na vrijeme, da smo sve svoje životne planove uređivali prema izlaženju *Zvonika*, ali i događajima koje smo pratili, moglo bi se činiti kako je bilo teško, a ja ću zaključiti kako su 23 godine našeg rada u *Zvoniku* u 265 brojeva ipak bile prekrasno proživljene i svaki novi broj *Zvonika* je imao svoj miris koji smo svi u uredništvu jedva čekali.

Zvonik: Kako ste dolazili do čitatelja? Iz perspektive današnjeg vremena bilo bi dobro znati kakav je bio profil tadašnjih čitatelja. Ja li bilo reakcija župnika i suradnika?

Katarina Čeliković: Bilo je vjerojatno lakše doći do čitatelja u vrijeme pokretanja *Zvonika*. Više je ljudi bilo u crkvi, gdje se list i nabavljao. Svećenici su rado

reklamirali *Zvonik*. Imali smo nagradnu igru na dječjoj stranici i nagrađivali djecu uvijek u drugoj župi, odlazili smo na „teren” u crkve kada god je to bilo moguće, pravili smo reportaže o župama i crkvama, imali smo i natječaj za kratku priču i sve je to rezultiralo bliskim susretom s čitateljima. Dobivali smo pisma potpore; kada to danas čitate, srce je puno – pisali su nam vjernici iz naše biskupije, ali i iz Hrvatske i zemalja u koje su davno iselili naši ljudi. Slali smo puno primjeraka *Zvonika* izvan države. Iznimno me i danas raduje potpora brojnih ljudi, našeg ondašnjeg biskupa Ivana Pénzesa, hrvatskih institucija, vjernika laika i redovnika i redovnica. Sve je to zabilježeno na stranicama *Zvonika*. Ovo ujedno govori i o profilu čitatelja – čitala su djeca, mladi, vjernici koji dolaze u crkvu, redovnici i redovnice, svećenici.

Zvonik: Tradicija angažmana vjernika laika, koja je tada započeta, nastavljena je i do danas. Budući da radite u profesionalnoj ustanovi kulture, prava ste osoba za pitanje: kako je moguće za redakciju tiskovine i koliko je održivo djelovati bez uposlenika?

Katarina Čeliković: U *Zvoniku* je tijekom tridesetogodišnjeg izlaza bilo oko četiri stotine suradnika, što je moja slobodna procjena prema podacima koje sam imala dok sam bila u uredništvu, dodajući i sadašnje suradnike. Naravno, pravi broj suradnika će pokazati neka buduća bibliografija koja bi nam donijela puno korisnih informacija. Svakako je najveći broj suradnika vjernika laika, a ovakav način sudjelovanja u širenju evanđelja je doista spasonosan! Laici su se uključili u pisanje, uređivanje rubrika, lekturu, korekturu i distribuciju.

S obzirom na to da danas udruge građana, kako one u kulturi tako i vjerske, nemaju stabilno financiranje već se ono odvija putem apliciranja na natječaje, nije lako izdržati iz mjeseca u mjesec rad koji podrazumijeva i neku naknadu za rad, uz obvezni trošak tiska. Ni naše profesionalne institucije nemaju dovoljan broj uposlenih, a to onda pokazuje kako nije lako naći izvor financiranja za stalno uposlene osobe u uredništvu mjesečnog lista. Jedan od urednika, sada biskup mons. Mirko Štefković, primajući se uredništva, rekao je kako bi „prostor” *Zvonika* čak mogao biti sjedište svojevrstne katoličke informativne agencije... Usudujem se reći kako bi Subotička biskupija trebala biti sjedište ovakvog uredništva koje bi redovito informiralo Crkvu u cjelini, kako u tiskanom tako i u virtualnom obliku. To je najprirodnije okruženje i na taj bi se način mogla stabilnije održati

oba vida informiranja. A suradnici i dalje mogu raditi „na daljinu” jer nam tehnologija to omogućava i čini dostupnim i brzim sve vrste poslova.

Zvonik: Ima li vjerski tisak publiku u našem podneblju danas, ili su i ovdje portali postali popularniji?

Katarina Čeliković: Nama su čitatelji pisali kako skupljaju sve brojeve i uvezuju ih. To je bilo veliko priznanje za *Zvonik*. Monika Šimek, prof. iz Osijeka, u čestitci povodom 100. broja *Zvonika* napisala je:

„Redovito čitam vaše internet-izdanje i veselim se svemu lijepom što se tamo događa. Zadiavljuje me i entuzijazam pojedinaca, i ekumenski ton, i čuvanje baštine...”. Nije mi poznato javljaju li se danas čitatelji i na koji način. Vjerujem kako je važno pratiti suvremenu tehnologiju. To smo mi činili, istina u tadašnjem obliku koji više nije na internetu, a sada je *Zvonik* dostupan za čitanje na portalu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (<http://zkhv.org.rs>). Naravno, to podrazumijeva dodatni angažman, što sigurno

nije lako. Portali su svima dostupni, nove generacije lako dolaze do njih, sada je samo pitanje zanimaju li ih sadržaji vjerskog karaktera. Moramo činiti sve što je u našoj moći i ne odustajati, a *Zvonik* je poznat po svojoj ustrajnosti.

Zvonik je želio, vjerujem da to čini i danas, doći do što većeg broja vjernika, ali i onih koji to nisu, jer širiti evanđelje je naša misija, naše poslanje.

Zvonik: Kako Vam izgleda, kako „zvoni” *Zvonik* nakon 30 godina? Kako da „zvoni” dalje i jasnije?

Katarina Čeliković: *Zvonik* je sadržajan, lijep za oko, vrlo koristan za svakog vjernika, suvremen. Ako je u početku bio informativno-formativan, memorirajući tako događanja u Crkvi i u društvu te usmjeren na edukaciju vjernika, usudila bih se reći kako je njegova uloga danas više formativna. Društvene mreže i tiskovine na hrvatskom jeziku objavljuju i prije izlaska *Zvonika* gotovo sve događaje u našoj biskupiji, i mnogo šire. No, to ne znači da u *Zvoniku* te informacije više nemaju svoje mjesto. On je nezaobilazan u memoriranju našeg crkvenog i kulturno-društvenog života.

Postavimo li ovo pitanje mladima, odgovor bi najvjerojatnije bio kako tiskani medij više nije „in”, jer se manje čita, jer mladi koriste mobitele. Ostat ću dosljedna sebi i reći kako *Zvonik* u tiskanom izdanju ipak nema zamjenu, jer osjetiti papir u rukama, njegov miris i moći ga listati poseban je susret s pisanom riječi. To ostaje trajno u čovjeku.

Zvonik će dalje i jasnije ako bude dostupan u oba oblika – i tiskano i virtualno.

Nedjelja, 1. 12. 2024. PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA

**ČITANJA: Jr 33, 14–16; Ps 25, 4bc–5.8–10.14;
1 Sol 3, 12–4, 2; Lk 21, 25–28.34–36**

U današnjem psalmu slušamo molitvu čovjeka vjernika. Izgubljen je na svom životnom putu, ali ne zbog neke sitnice već zbog pitanja o smislu njegova života na zemlji. Koji je smisao mog života? Najveći uzrok krivog smisla jest grijeh. Psalmist to ispovijeda, priznaje, te iskreno vjeruje ne samo u Božji oprost nego u obnovu svoga odnosa s Bogom: „grešnike on na put privodi. On ponizne u pravdi vodi i uči malene putu svome.”

Dopustimo sebi i drugima mogućnost kajanja i ponovne vjere u Boga. Pad u grijeh, nakon kajanja i oprosta, može uroditi poniznošću, što je veliki dar. Poniznost nas čini otvorenima Bogu.

Nedjelja, 8. 12. 2024. DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Bar 5, 1–9; Ps 126, 1–6; Fil 1, 4–6.8–11; Lk 3, 1–6

Kako možemo iščekivati Božić pored sve muke koju svijet i svatko od nas prolazi? Zar su Isusovo rođenje, život, muka, smrt i uskrsnuće bili samo pomoć za tih tridesetak godina u povijesti svijeta, a ostalo vrijeme smo prepušteni sami sebi?

Ovako razmišljanje je razumljivo i opravdano. Istina da je Isus Krist bio na zemlji i prošao sve to najvažnija je činjenica u životu svakoga od nas, ali i najvažniji događaj u povijesti svijeta. No, baš zbog toga, psalmist se u današnjem psalmu prisjeća Božjih velikih djela u povijesti izraelskoga naroda. Ona su bila slavna u zemaljskim okvirima, ali i u duhovnim. Davala su snagu i radost narodu. Za nas, danas, to je odlazak na svetu misu. Otajstvo života Isusa Krista nije bio samo bljesak u povijesti svijeta. Ono je trajna snaga za ovozemaljski i duhovni život svakoga od nas. Iznova dolazimo na taj izvor i živimo od njega.

Nedjelja, 15. 12. 2024. TREĆA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Sef 3, 14–18a; Iz 12, 2–4bcd.5–6; Fil 4, 4–7; Lk 3, 10–18

Pitanje „što nam je činiti?” jednostavnije je nego što bismo očekivali. Često vjerujemo kako promjene u našem životu moraju biti korjenite i velike. Logika koju Ivan propovijeda, poravnanje staze našega života, može zapravo biti niz sitnih promjena koje su očekivane. Realno sagledajmo situaciju u kojoj se nalazimo i učinimo dobro koje je moguće i potrebno. Ujedno, dok to činimo, zahvalimo Bogu što nam je dao to uvidjeti – i mi smo nekog Ivana poslušali i pripravili put Gospodinu. Malo-pomalo.

Nedjelja, 22. 12. 2024. ČETVRTA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Mih 5, 1–4a; Ps 80, 2ac.3b.15–16.18–19; Heb 10, 5–10; Lk 1, 39–45

Nakon neshvatljivog čuda začeca, Marija ne ostaje sama i zatvorena u doživljeno iskustvo. Jedan korak vjere rađa i drugi. Odlazi Elizabeti radovati se s njome i služiti joj. Istinska vjera čovjeka ne zatvara ni u sebe ni u iskustvo koje je imao. Zapravo, navodi ga na produbljivanje odnosa s Bogom kroz susrete i odnose s ljudima. To je prigoda za svjedočanstvo, djelima ili riječima, o svemu dobrom što smo primili od Gospodina. Tako se uzajamno obogaćujemo na putu vjere i ispunjamo njezin cilj.

Sakramenti kršćanske inicijacije (XI. dio)

Podjeljivanje sakramenta potvrde

Od pradavnih vremena dar Duha Svetoga u Crkvi se podjeljivao različitim obredima. Ti su obredi tijekom povijesti doživljavali razne promjene, bilo na Istoku ili Zapadu, ali su uvijek sačuvali temeljnu nit – podjeljivanje Duha Svetoga. Crkva se uvijek služila i danas se služi „vidljivim znakovima da označi nevidljive božanske stvarnosti” (SC 33). Nećemo sad obrazlagati dugačku povijest i razvoj forme sakramenta i liturgije svete potvrde, samo naznačujemo da se od 1971. godine, odredbom pape Pavla VI. određuje da se sakrament potvrde podjeljuje pomazanjem krizmanim uljem na čelu koje se izvodi polaganjem ruke i riječima: „Primi pečat dara Duha Svetoga”. Uži obred podjeljivanja potvrde zaključio bio se biskupovim pozdravom: „Mir s tobom”, i odgovorom krizmanika: „I s duhom tvojim”. Neki vrlo stari obrednici spominju da bi tom prigodom biskup poljubio krizmanika, međutim službeni obrednik iz 7. stoljeća to uopće ne spominje. Lagani biskupov „šamar”, tj. doticaj po licu krizmanika, a koji je ostao sve do nove forme, spominje se od 13. stoljeća. Pravi smisao te kretnje nije jasan. Prema nekima, to je kopiranje obreda kojim bi se blagoslivljali srednjovjekovni vitezovi. Drugi kažu da je to upozorenje krizmaniku da bude jak u vjeri ili da se „probudi”, da bude svjestan onoga što je primio.

Mjesto potvrde. Dok se krštenje dijelilo odraslima skupa s potvrdom, novokrštenik bi nakon krštenja išao na posebno mjesto gdje bi mu biskup podijelio potvrdu. To mjesto nazivalo se „consignatorium” ili „chrismarium”. Negdje je to bila posebna prostorija ili kapela. Kada se podjeljivanje potvrde odijelilo od krštenja, potvrda se podjeljivala u stolnoj ili župnoj crkvi. Iz razboritog i opravdanog razloga potvrda se može slaviti na bilo kojem dostojnom mjestu (kan 881.).

Službenici potvrde. Još od apostolskih vremena podjeljivanje potvrde bilo je rezervirano višim stupnjevima hijerarhije: apostolima i biskupima. Tu praksu potvrđuju Djela apostolska. Sabor u Elviri (303. god.) određuje da ako svećenik krsti katekumena u smrtnoj opasnosti i ako ostane živ, treba ići biskupu da mu položi ruke. Sv. Jeronim tvrdi da seoski župnici ne mogu podjeljivati potvrdu jer je to pridržano biskupu. Papa Inocent I. odlučno tvrdi da svećenici imaju vlast mazati krštenika uljem krizme, ali polagati ruke i mazati čelo rezervirano je biskupima (Denz 98). U 13. stoljeću zbog posebnih prilika Crkva je dozvolila misionarima dijeliti potvrdu kad je teško doći do biskupa. Papa Pio XII. dozvolio je 1946. župnicima dijeliti krizmu bolesnicima koji su u

smrtnoj opasnosti a nije moguće doći do biskupa ili je odsutan. Međutim, u Istočnoj crkvi od IV. stoljeća vlada praksa da je svaki svećenik redoviti djelitelj potvrde. Izgleda da je ta praksa potakla II. vatikanski sabor da biskupa ne naziva redovitim već prvotnim (*originario*, izvornim) djeliteljem potvrde (LG 26) da ne prejudicira praksu Istočnih crkava. Bitnu povezanost potvrde s biskupom naglašava se s tim da je on „izvorni” službenik svake potvrde jer i u Istočnim crkvama treba upotrebljavati ulje blagoslovljeno od biskupa.

Po sadašnjem pravu: izvorni službenik potvrde je biskup. Upotrijebljena je riječ „službenik”, a ne „biskup” jer osim biskupa, potvrdu mogu dijeliti:

a) apostolski administrator (nebiskup), prelat, opat, apostolski vikar i upravitelj biskupije dok mu traje vlast

b) svećenik koji po dužnosti koja mu je zakonito podijeljena krsti odrasloga ili djeteta koje je pohađalo katehizaciju, ili kad odrasloga, koji je valjano kršten, uvodi u puno zajedništvo Crkve

c) u slučaju smrtno opasnosti, a teško je obratiti se biskupu ili je biskup opravdano spriječen, mogu krizmati: župnici, a u njihovu odsustvu župni vikari. Ako ni njih nema, može svaki svećenik koji nije udaren nekom cenzurom ili kanonskom kaznom.

Subjekt potvrde. Temeljni uvjet za primanje potvrde bio je, nekoć a i danas, primljeno krštenje, a ako se radi o vjerniku koji ima uporabu razuma, stanje milosti i prikladna pouka. Sve do 13. stoljeća, bez obzira na godine, potvrda se podjeljivala tek krštenoj djeci i odraslima ako je bio prisutan biskup, a ako nije bilo biskupa, čim bi se moglo doći do njega. Poslije tog stoljeća sve više je počela prevladavati praksa odgađanja potvrde do sedme godine, osim slučaja nužnosti. Papa Benedikt XIV. (1740. – 1758.) smatra prikladnim da se dijete koje je došlo do doba razumnosti pripravi potvrdom za životnu borbu u koju ulazi i tako dobiva posebnu pomoć koja mu do tada nije bila potrebna. Nije pak odobrio zlorabu francuske i talijanske crkve da se potvrda odgađa poslije 12. godine i tako kršćanina lišava blagotvornih učinaka potvrde. Leon XIII. (1878. – 1903.) smatra prikladnim podjeljivanje potvrde oko 7. godine, ali neka to bude prije prve pričesti i održava red kršćanske inicijacije. Prema već sada ustaljenoj praksi, u latinskoj crkvi potvrda se ne podjeljuje prije 7. godine života, pritom naglašavajući da se iz pastoralnih razloga prepušta prosudbi biskupskih konferencija koja dob bi bila najprikladnija za primanje sakramenta. Naši biskupi odredili su da se potvrda odgađa do viših razreda osnovne škole (negdje do srednje škole).

Pismo Filipljanima (nauk: 4. poglavlje)

Sveti Pavao u zadnjem poglavlju Pisma Filipljanima traži kontrolu samoga sebe: *Uostalom, braćo, što je god istinito, što god časno, što god pravedno, što god čisto, što god ljubazno, što god hvalevrijedno; je li što krepost, je li što pohvala – to nek vam je na srcu!* (Fil 4, 8). U ovom društvu čovjek mora paziti čime puni svoj intelektualni, osjećajni i moralni svijet. Mora usmjeravati svoje interese: mnoge ponude odbiti, kvalitetne primati, prvotno od Boga preko Crkve. Koji mediji nude čestito, pravedno, nevino, ljubezno? Skandal, laž, nećudoredne stvari tim više. Adam ima dužnost naučiti usmjeravati svoje želje. Vagati vrednote i birati ono plemenitije, koje na prvi pogled nije tako zanimljivo. Katolik ne pripada potrošačkom društvu. On je zahtjevan u svojim potrebama, osobito na području duhovnih vrednota.

Kako je moguće mjeriti što je za odbacivanje, a što za primanje? Izvor je po Crkvi odgojena savjest. Nitko se ne može pozivati na krivu savjest, nego ju stalno mora ispitivati i ispravljati po moralnim principima koje Bog daje po Crkvi. Apostol naroda je vrlo praktičan i zato daje jedan princip koji je siguran u određivanju što je dobro po vjeri i moralu, a što zlo. On je sadržan u sljedećem: *Radujte se uvijek u Gospodinu! Da ponovim: Radujte se!* (Fil 4, 4). U ljudskoj savjesti iza svakog čina mora ostati radost. Onda je to djelo plemenito. Ali ta radost ima jednu karakteristiku:

radovati se u Gospodinu, tj. pred Bogom. Ako iza jedne akcije odgojena savjest zna biti radosna pred Isusom, onda je taj čin bio djelo spasenja. I za onoga koji ga je izveo, i za onoga komu je načinjen.

Postoje vrlo teške odluke, žrtve, koje vjernika pritišću iznutra i traže ogromne snage za ispuniti ih. I takva djela moraju poslije napete situacije izazvati radost: „Napravio sam nešto veliko i onda ako je bilo teško!” Ispravna savjest ne ostavlja čovjeka na cjedilu jer je ona izravno od Boga. Otac pak ne može biti drugo nego izvor radosti.

Apostol je još konkretniji: *Uvelike se obradovah u Gospodinu što ste napokon procvali te mislite na me;*

Ne postoji vrjedniji čovjek od onoga koji svoje vrijeme i dužnosti provodi u podizanju bližnjega: moralno, u vjeri, intelektualno, ponekad pak sasvim jednostavno u materijalnim stvarima. Krist se raduje kada po euharistiji postaje jedno s vjernikom koji ima čistu, vrednotama ispunjenu dušu, po kojoj liječi, tješi, pomaže i podiže svoje bližnje

mislili ste i prije, ali niste imali prigode (Fil 4, 10). Sadržaj naših misli je zdrav i drag pred Bogom ako u njima imamo bližnjega – pričiniti mu radost. Kada prepoznamo istinu: *Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!* (Mt 25, 40). Sveti Pavao jedino je od zajednice Filipljana primao novčanu pomoć, jer nije znao uvijek prikladno izdržavati sebe iz svog posla. Zajednici jedan čovjek nije teret. Zato u Crkvi uvijek naglašavamo jedinstvo obitelji, rodbine, prijatelja, da se s teškoćama ne bori pojedinac već da pored sebe ima pomoć, te tako svima bude lakše.

Međusobno razumijevanje i prihvaćanje: *to nek vam je na srcu* (Fil 4, 8). Katoliku je tim lakše što takvo razumijevanje i prihvaćanje doživljava svake nedjelje na svetoj misi u Isusu. Uskrsli zato daruje sebe da vodi skrb o svome bratu, koji još hoda ovom zemljom ograničenim snagama. Otkupitelj želi lagano preoblikovati naš nutarnji svijet, da u savjesti ono najvrijednije imamo kao cilj i zadaću ovdje na zemlji. Ne postoji vrjedniji čovjek od onoga koji svoje vrijeme i dužnosti provodi u podizanju bližnjega: moralno, u vjeri, intelektualno, ponekad pak sasvim jednostavno u materijalnim stvarima. Krist se raduje kada po euharistiji postaje jedno s vjernikom koji ima čistu, vrednotama ispunjenu dušu, po kojoj liječi, tješi, pomaže i podiže svoje bližnje. Tko ovo čini, u njemu se ispunjava proročka riječ već u sadašnjosti: *Radujte se uvijek u Gospodinu! Da ponovim: Radujte se!* (Fil 4, 4).

Muškarac između „da” i „ne”

(Mt 1, 18–24)

Neposredna je priprava za blagdan Isusova rođenja. Mnogi su od nas već isplanirali kako će i s kim proslaviti taj neizmjereno važan i svečan blagdan. Međutim, ozračje događaja koji su neposredno prethodili Isusovu rođenju nije bilo nipošto svečano. Bilo je to prilično tjeskobno i burno razdoblje Marijina i Josipova života. Zato se pred nas u došašću stavlja Josipov lik, kako bi nam se objasnio način Božjega djelovanja u našem životu.

U anđelovu navještenju zapisan je odgovor što ga je Marija dala Bogu. *Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.* Bilo je to Marijino „da” Bogu i njegovu planu spasenja. Evanđeoski odlomak ne donosi Josipove riječi. Ne piše što je Josip odgovorio Bogu na činjenice koje su mu objavljene u snu. Čini se da Josip nije ništa rekao. Iako Bog uvijek poduzima prvi korak, on nas nikada ne prisiljava da učinimo onako kako je on to isplanirao, nego od nas traži odluku i pristanak. Tako je učinio s Marijom, a tako eto, čini i s Josipom. Bog nam dopušta slobodu i od nas traži slobodan odgovor. On poziva, a naš odgovor na njegov poziv može biti „da” ili „ne”. No, naši odgovori su rijetko kad izravni. Gotovo nikada Bogu, pa i ljudima, ne odgovaramo s nedvosmislenim odgovorom „da” ili „ne”. Uvijek je to neka kombinacija između „da” i „ne”. Na koncu, mi ljudi smo prilično komplicirana bića. Vrlo često nam se događa da kad i svojim usnama kažemo „da”, postoji i neki prizvuk onoga „ne”. Ipak, Bog nam, kako se vidi na Josipovu primjeru, dopušta i takve odgovore.

Božji korak na putu spasenja čovječanstva označen je odlukom doći među ljude. To je njegova nakana i njegova volja. Pozvao je Mariju. Ona je odgovorila. Posljedica njezina odgovora je trudnoća. Bog se nastanio pod njezinim srcem, utjelovio u njezinoj utrobi. Sad Bog dolazi k Josipu, ulazi u njegov život i poziva ga da i on bude dionikom dolaska Boga među ljude. Josipa poziva da i on preuzme na sebe ulogu koju mu je Bog namijenio u povijesti spasenja. Josip, naravno, ne zna značaj i važnost te odluke. Na koncu, ni Marija to nije znala i nije u potpunosti shvaćala koje su posljedice njezina pristanka uz Božju riječ. Iz Josipove perspektive sve je bilo nejasno. Nalazio se u dvojbi. Bilo mu je stalo do Marije, njegove voljene zaručnice. No ona je bila trudna, a on nije znao tko je otac djeteta. Bila je to vrlo teška situacija. Prijetila je velika sramota i za Mariju i za njega samoga. Nije ni čudo da se u toj situaciji Josip spremio učiniti ono što bi većina muškaraca u njegovo vrijeme i na njegovu

mjestu učinili. Smatrao je da se treba rastati s Marijom i otpustiti je. No, nije to želio učiniti grubo, nego na najfiniji mogući način. Odlučio je ostaviti Mariju potihom i bez puno buke.

Razlika u opisu Josipova i Marijina odgovora na anđelov posjet i upućenu im Božju riječ uočljiva je. Marija odgovara jasno i nedvosmisleno. Međutim, Josip se bori. On razmišlja. Njegov odgovor nije došao odmah. Bez obzira na milost Božju koja je dana Josipu i bez obzira na njegovu svetost, Josip je opisan kao muškarac, sličan mnogima od nas. Njegovo razmišljanje, njegove dvojbe i pitanja s kojima se tiho borio, njegovi nemirni snovi su tako slični našima. Josipu smo slični jer primjećujemo kompleksnost problema s kojima se suočavamo. Naš odgovor ne dolazi odmah i nije posvema jasan jer smo i mi poput Josipa suočeni sa svojom nesavršenošću i složenošću ljudskog života. Umjesto da nas takvo naše stanje obeshrabri u primjeru Josipova odgovora, dobivamo ohrabrenje i poticaj da Bogu unatoč svom strahu i nedoumicama ipak odgovorimo, pa makar i bez puno riječi.

Često mislimo da sve mora biti savršeno, sve na svome mjestu, sve poslagano i jasno da bismo donijeli pravi odgovor i ispravno odlučili. Josipov primjer nam govori da naši odgovori Bogu ne moraju uvijek biti savršeni, smišljeni i isplanirani. Ne moramo uvijek biti besprijekorni. Poput Josipa, priznajmo svoju nesavršenost i svoju nemogućnost prozrijeti u dubinu svih naših odlučivanja koje nam oduzima dragocjeno vrijeme. Bog je kadar po nama učiniti velika djela, čak i onda kada naše odluke nisu savršeno jasne i čiste, čak i kada nemamo jasne motive i kada nam nije sve u potpunosti razumljivo.

Doba u kojem živimo sve je samo ne jasno. Toliko je zamršenosti i kompleksnosti u našem životu i u životima ljudi s kojima se susrećemo i dijelimo životni put. Odakle da krenemo? Kamo da se uputimo? Ništa nije jednostavno. Sve je komplicirano. Učinimo li što god, bojimo se da će biti pogrešno ili nedovoljno dobro. Josipov primjer iz današnjeg evanđelja nas ohrabruje. Nema boljeg mjesta i boljeg vremena da krenemo činiti ovaj svijet boljim od ovoga sada i od ovoga gdje sad jesmo. Naš dom, naša obitelj, naše radno mjesto, naša župna zajednica jesu mjesta odakle nam valja krenuti. Upravo ovaj čas, ovo vrijeme je pravo vrijeme za donijeti odluku i učiniti Božju riječ utjelovljenom za nas i za ljude oko nas. Josip je nakon susreta s anđelom, čim se probudio, uzeo Mariju k sebi. Počnimo i mi tamo gdje jesmo. Počnimo sad! Ovoga časa!

A povrh svega – ljubav!

To je sveza savršenstva (Kol 3, 14)

Nastavljamo naša promišljanja na temu kreposti i mana, promišljanjem o kreposti ljubavi. Ljubav je vrhunac govora o krepostima, ona je svaka duševna voljna prilagodba onome što čovjeku donosi neki životni ugodni osjećaj, bilo radosti, koristi, ljepote, a užem smislu ona je svjesni čin dobrohotna čuvstva prema drugoj osobi, bez ikakva udjela sebične koristi, i kao takva naziva se dobrohotna ljubav. Budući da je čovjekova prirodna sklonost nagnuće ka dobru uopće i težnja koja se rađa nakon spoznaje Boga, u čovjeku se rađa ljubav prema Bogu. Kad je predmet ljubavi Bog, osim divljenja njegovoj veličini, iz toga proizlazi odanost, predanost i želja da ljubljeni što više raste u svojoj veličini i da tako ostane trajno u toj ljepoti i dobroti.

Ljubav kao krepost je darovano (uliveno) trajno raspoloženje koje nas vodi da Boga nadasve ljubimo radi Njega samoga, a sebe i svoga bližnjega radi Boga. Dokazuje za ovu tvrdnju donosi nam Sv. pismo: *Tko ima moje zapovijedi i čuva ih, taj me ljubi* (Iv 14, 21); *Vi ste prijatelji moji ako činite što vam zapovijedam* (15, 14). Ljubav je kraljica kreposti jer je forma svih ostalih kreposti, dajući im konačni oblik u odnosu prema konačnoj svrsi. Osim što po kreposti ljubavi dobivamo oprostjenje grijeha, ona nam na posebni način donosi duhovnu radost, duševni mir, žar i zanos za Božjim stvarima, te je svima bez razlike potrebna kao sredstvo za spasenje.

Razmišljanje o ljubavi odmah širi srce, širi um koji hita nadahnutim riječima svetog Pavla u Prvoj poslanici Korinćanima. Završavajući taj veličanstveni hvalospjev, apostol navodi trijadu teoloških kreposti i kliče: *A sada: ostaju vjera, nada i ljubav – to troje – ali najveća je među njima ljubav* (1 Kor 13, 13). Pavao ove riječi upućuje zajednici koja je bila daleko od savršene bratske ljubavi: kršćani

Korinta bili su prilično svadljivi, postojale su unutarnje podjele, bilo je onih koji su tvrdili da su uvijek u pravu i nisu slušaju druge, smatrajući ih inferiorima. Takve Pavao podsjeća da znanje nadima, dok ljubav izgrađuje (usp. 1 Kor 8, 1). Tko zna, možda u zajednici u Korintu nitko nije mislio da je počinio grijeh te su im pomalo neshvatljivo zvučale te oštre Apostolove riječi. Vjerojatno su svi bili uvjereni da su dobre osobe, a kada bi ih pitali o ljubavi, odgovorili bi da im je ljubav svakako jako važna vrednota, kao što su i prijateljstvo i obitelj. Danas je pojam ljubavi na svačijim usnama i u ustima svih. Ona je u ustima mnogih „influencera” i u refrenima mnogih pjesama. Puno pričamo o ljubavi, ali što je ljubav?, pita se papa Franjo u katehezama o manama i vrlinama.

Protiv kreposti ljubavi se može grijehiti i to dvjema vrstama grijeha koje su izravno usmjerene protiv ljubavi k Bogu, a to su mržnja prema Bogu i duhovna lijenost. Mržnja prema Bogu je najveći grijeh zbog izravnog napada na Božju dobrotu. Isto tako, ako usporedimo mržnju iz neprijateljstva prema Bogu i mržnju iz bojazni, sa sigurnošću možemo konstatirati kako je ona iz neprijateljstva gora jer se protivi Božjoj unutarnjoj dobroti, za razliku od mržnje iz bojazni koja se protivi izvanjskom učinku koji od Boga dolazi. Ljubav prema samome sebi – ova vrsta ljubavi za ljudski život ima presudno etički značaj, jer ona osim što je nesvjesna težnja za očuvanjem i usavršavanjem vlastitog bitka, istodobno svjesno upravlja s ciljem da čovjek sebe i svoje prirodno dobro unaprijedi, poveća, sačuva za budućnost i tako sebi olakša život. U ljubavi prema Bogu koji je predmet ljudske sreće sadržana je i natprirodna ljubav prema samome sebi radi Boga koji je sama dobrotu, a čovjek ništa ne ljubi što njemu i njegovoj prirodi ne odgovara kao spoznato dobro, i budući da je Bog nama dobar i milostiv tako ga i ljubimo.

(nastavlja se)

Pitanje milosti

Velečasni, postoje li trenutci ili situacije u kojima nas Bog ostavlja bez svoje milosti i možemo li živjeti bez nje? N. N.

Poštovani, u vremenu sve veće brutalnosti i osvetoljubivosti, dužni smo progovarati o milosrđu i o tomu kako ne postoji samo alternativa brutalnosti, nego jedini ispravan put kojeg nam je Bog – Isus Krist objavio. Vaše pitanje otvara vrata tome promišljanju. Gledat ću odgovoriti modelom „katoličkog tronošca” tj. tri stupa naše vjere: Svetoga pisma, tradicije i učiteljstva.

SVETO PISMO

Primjeri u Bibliji koji govore o tome kako Bog dopušta ljudima da osjete udaljenost kada se okrenu od Njega uključuju:

– Izreke 1, 24–31 – ovaj odlomak govori o Božjoj mudrosti koja „okreće lice” kada ljudi uporno odbijaju njezine savjete i opomene. To je slika Božjeg dopuštenja da ljudi dožive posljedice svojih odluka

– Izaija 59, 2 navodi: „Vaše su opacine otvorile jaz između vas i Boga vašega, i vaši su grijesi lice njegovo zastrli te vas ne sluša”. Ovdje prorok Izaija govori o tome kako grijesi stvaraju prepreku između Boga i čovjeka, ali to nije isto što i napuštanje od strane Boga. Riječ je o iskustvu posljedica grijeha koje čovjeka udaljuju od Boga.

U Rimljanima 1, 24–28, sveti Pavao piše da je Bog „prepustio” ljude njihovim strastima i nečistim željama jer su odbacili Njegovu istinu. Ovo „prepustanje” označava dopuštenje da ljudi osjećaju težinu udaljenosti od Božje ljubavi kada odbijaju milost.

TRADICIJA

Iz katoličkog nauka možemo reći da Božja milost uvijek ostaje dostupna ljudima sve dok su otvoreni prema njoj i žele je primiti.

Sveti Augustin kaže da nam Božja milost omogućava živjeti kršćanski život, rasti u svetosti i prevladavati iskušenja.

Dakle, Bog nikada ne napušta ljude u smislu da bi im u potpunosti uskratio svoje milosti. Ipak, zbog slobodne volje, ljudi mogu odbaciti Božju milost svojim postupcima i vlastitim izborima.

Kada govorimo o stanju bez Božje milosti, katolička teologija objašnjava da bi to značilo stanje odvojenosti od Boga, koje je zapravo opisano kao stanje grijeha. U takvom stanju srce i duša čovjeka udaljeni su od ljubavi i svjetla Božjega. Katoličko učenje navodi da

bez Božje milosti čovjek gubi dublji smisao, postaje skloniji zlu i osjeća prazninu i nesigurnost jer je udaljen od izvora ljubavi i mira. Katolička vjera nas ipak podsjeća da je Bog uvijek spreman prihvatiti nas natrag – Njegovo je milosrđe beskrajno, kao što je prikazano u prispodobi o izgubljenom sinu. Dakle, bez Božje milosti čovjek uistinu nema istinsku snagu i mir, ali Bog nikada ne prestaje nuditi svoju milost, čak i ako čovjek na trenutak zaluta.

Toma Akvinski navodi: „Čovjek je potrebit milosti ne samo kako bi ju zadobio, već i kako bi se pripremio na nju”. Nitko se dakle ne može sam pripremiti za milost, niti može učiniti bilo što dobro, osim po nebeskoj pomoći.

UČITELJSTVO

Pitanje milosti i ljudskog spasenja obrađeno je u nekoliko dokumenata, posebno u dogmatskoj konstituciji *Lumen gentium* (Svjetlo naroda) i pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes* (Radost i nada). Milost je definirana kao besplatni Božji dar koji vodi čovjeka prema spasenju.

U *Lumen gentium* (LG 2) Koncil naglašava da je spasenje Božji plan iz ljubavi, ostvaren kroz Isusa Krista, koji je jedini posrednik između Boga i ljudi. Milost djeluje čak i izvan vidljivih granica Crkve, ali spasenje u konačnici dolazi kroz Krista. U dokumentu *Gaudium et spes*, točnije u br. 17, reći će se da ljudska sloboda ima ključnu ulogu u odgovoru na Božji poziv, ali je istodobno ograničena ljudskom slabošću i sklonošću grijehu. Spasenje je, prema tomu, rezultat suradnje između Božje milosti i ljudske odgovornosti.

ŽIVOT ILI ŽIVOTARENJE

Što se tiče pitanja možemo li živjeti bez milosti, katolički odgovor je kako se može, no je li to život kakvim doista treba biti, ili je to životarenje od danas do sutra, popločan težnjom ugone i prividne sreće. Takva težnja života lišena bez boli i patnje nije ništa drugo doli stranputica eutanazije i besmisla. Bog nam nastoji pruži svoju milost kad god mu se obratimo srcem punim iskrene poniznosti. Zato, nije nas Bog napustio. Vjerojatno smo se okrenuli na krivu stranu.

Završio bih jednim drevnim pozivom biskupa nakon liturgije riječi kako bi se svi okrenuli k Istoku prema svestištu na latinskom: „*Conversi ad Dominum*” (Okrenimo se Gospodinu). U tom molitvenom stavu leži spoznaja Božje milosti.

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Oblak svjedoka - svetci

Mjesec studeni nas iznova izaziva da razmišljamo u svetosti, o krajnjem cilju naše ljudske egzistencije i o onima koji su već taj cilj postigli. *Pozvani smo prije svega prepoznati da smo okruženi tolikim oblakom svjedoka* (Heb 12, 1), svetcima koji nas potiču da se ne zaustavljamo na svome putu i da nastavimo svoj hod prema cilju. Naši najbliži su u tom oblaku svjedoka: naši otac ili majka, baka ili druge bliske osobe. Njihovi životi možda nisu uvijek bili savršeni, ali usred svojih nesavršenosti i padova nastavili su ići naprijed i svidjeli su se Gospodinu. Možda u nekim stvarima nisu bili najsajniji i zato nisu „svetci za oltar“, ali su nam ostavili primjer da idemo stopama njihovim u toj određenoj kreposti koju su živjeli.

Po oblaku svjedoka Bog nam pokazuje da smo stvoreni za zajedništvo, da se uzajamno pomažemo, utječemo jedni na druge, da nas zapravo želi spasiti ne kao pojedince nego kao zajednicu. To nam treba biti za ohrabrenje. Papa Benedikt XVI. na početku svoje papinske službe rekao je u homiliji da smo „okruženi, vođeni i usmjeravani od strane Božjih prijatelja. (...) Ne moram sam nositi ono što, zapravo, nikad ne bih mogao sam nositi. Četa Božjih svetaca tu je kako bi me zaštitila, podupirala i nosila“. Sveti Pavao VI. papa je još 1971. rekao za svetce: „Bez toga konkretnog znaka, ljubav koja pokreće čitavu Crkvu našla bi se u opasnosti da ohladi, spasenjski paradoks evanđelja da otupi, ‘sol’ vjere da se razvodni u svijetu koji prolazi kroz razdoblje sekularizacije“ (*Evangelica testificatio*, 3).

Upoznati svetce jest nešto što nas potiče u najvećem stupnju. Sveta Terezija Avilska piše da prvo što čovjek treba učiniti kada se odluči krenuti duhovnim putem jest potražiti sebi slične ljude, da se međusobno podržavaju, hrabre, potiču. Sveti Ivan od Križa to također naglašava. On kaže da, ako i ne uspijemo naći neki

primjer među živima, se okrenemo nekima od svetaca i krenemo njihovim stopama ili primjerom.

Zar ne bi bilo lijepo u ovom kontekstu govora o svetosti da i mi svojim životom, ponašanjem, odnosima budemo izazov nekome tko nas promatra!? Ne moramo znati tko je to; ne bi li bilo lijepo da se neka duša nađe potaknuta i našim primjerom života jer niti jedna osoba koja se predaje Bogu do kraja ne ide sama u nebo, nego vodi za sobom mnogo znanih i neznanih duša k Isusu.

Papa Franjo u već spominjanoj pobudnici *Radujte se i kličite* (RiK) kaže: „Volim vidjeti svetost u strpljivome Božjem narodu: u roditeljima koji s neizmjerom ljubavlju podižu djecu, u muškarcima i ženama koji naporno rade kako bi uzdržavali svoje obitelji, u bolesnima, starijim redovnicama koje ne skidaju osmijeh s lica. U njihovoj svakodnevnoj ustrajnosti, kojom iz dana u dan kroče naprijed kroz život, vidim svetost vojujuće Crkve. To je često ‘svetost iz susjedstva’, svetost onih koji žive u našoj blizini i odraz su Božje prisutnosti, odnosno, da upotrijebim drugi izraz, ‘srednja klasa svetosti’“. Dao Bog da ih prepoznamo oko nas, te dao Bog da i mi budemo prepoznati od drugih kao takvi.

Pustimo da nas potaknu znakovi svetosti koje Gospodin stavlja pred nas preko najponiznijih članova Crkve. Sveta Terezija Benedikta od Križa kaže: „Najveći proroci i svetci javljaju se u najtamnijoj noći. No životvorna struja mističnog života najvećim dijelom ostaje nevidljiva. Nema sumnje da su na presudne događaje povijesti svijeta bitno utjecale duše o kojima u povijesnim knjigama nema ni spomena. A koje su to duše kojima dugujemo zahvalnost za presudne događaje u našem osobnom životu, saznat ćemo tek na dan kad se otkrije sve što je skriveno“ (RiK 8).

Svi svetci i svetece Božje, molite za nas!

Grupa i njena logika

Grupe su dio naših života, ispunjavaju ih i prožimaju. Svi smo rođeni u nekoj mikrogrupi koju zovemo obitelj ili obiteljska grupa.

Često radimo u uredskom timu i susrećemo grupu za upravljanje. Postoje terapijske grupe u kojima se ljudi liječe, duhovne i religiozne grupe, kao i grupe u učionici, koje zovemo razredima, te različite vrste društvenih grupa. Prepoznavanje mjesta grupa u našim životima bilo je centralno za Bernov razvoj Transakcijske analize. Jedna od najznačajnijih inovacija koje je Bern napravio jest njegovo uključivanje u grupe kao dio procesa liječenja. *Struktura i dinamika organizacija i grupa* (1963.) i *Principi grupnog tretmana* (1966.) bile su napisane za kolege profesionalce. Bern bi obično viđao novog pacijenta na nekoliko pojedinačnih sesija, a zatim bi radio s osobom u grupnom okruženju, što je smatrao najučinkovitijim načinom.

Kada se osoba pridruži novoj grupi, ona će neizbježno biti uključena i pod utjecajem „pravila” po kojima ona djeluje. Neka pravila o tomu kako grupa funkcionira su eksplicitna, ali mnoga su nepisana, da bi se otkrilo kako se odvija proces grupe i očekivanja članova. Možemo zamisliti nekoga tko prvi dan dolazi u tim na posao, četverogodišnje dijete prvog dana škole, zatvorenika na početku trogodišnjeg zatvora ili pacijenta koji mora provesti šest tjedana na rehabilitacijskom odjelu kako bi se oporavio od složenog prijeloma. Svatko će otkriti u kojoj mjeri se njegov referentni okvir i njegov životni scenarij odnose na kontekst i skript grupe. Svaka nova osoba može imati mnogo ili možda malo problema s prilagodbom. Nekada je prilagodba u grupi izazov, pa se neki pitaju da li mijenjati sebe ili pokušati promijeniti grupu kako bi se bolje osjećali i uklopili.

Ponekad neki član terapijske grupe zahtijeva mnogo izravne pažnje, nastojeći dobiti najveću pozornost od voditelja grupe. Često preuzima poziciju žrtve i izvlači spasitelje i progonitelje iz grupe. U poslovnom kontekstu često postoji karakter neprimjetnog člana tima – poslije sastanka nitko zaista ne zna je li taj član bio nazočan ili ne. Možda je unio zabranu „ne budi važan” koju ponavlja u svakoj situaciji kada je nazočno više ljudi.

Obitelj pruža naša prva grupna iskustva, tako da čak i kada su braća i sestre potpuno odrasli, ponekad se scenarij unutar obiteljske grupe izvodi na „već viđen” način. Na primjer, na Božić prva dolazi starija sestra i pomaže majci oko kave, srednji brat sjedne, dopušta da ga usluže i priča smiješnu priču, dok najmlađi brat kasni i odmah skreće svu pozornost na sebe. Međusobna dinamika našeg ponašanja unutar grupnih okruženja često je nesvjesna, tako da je rad u grupnim kontekstima postao centralni princip u psihoterapijskoj praksi, savjetovanju, superviziji, treningu i organizacijskim konsultacijama.

AUTORITET

Autoritet unutar grupe se stoji od vodstva i grupnog kanona. U tom smislu na lidera se gleda kao na osobu koja je odgovorni vođa i komu je formalno dana vlast, a samim tim je i osoba koja ima moć nagrađivanja i kažnjavanja. Učinkoviti lider je onaj koji ima najveći utjecaj u praksi. Učinkoviti vođa

osigurava da se zadatci izvršavaju. U grupi ili organizaciji svaki član grupe u principu može preuzeti efektivnu lidersku ulogu. I konačno, psihološki lider ima najviše utjecaja na nesvjesnoj ili psihološkoj razini. Na primjer, u mnogim organizacijama danas vidite da je odgovorni lider onaj koji potiče zaposlene da preuzmu učinkovite liderske uloge.

EUHEMERUS

Svaka organizacija ima povijest koja počinje od pojedinca ili grupe pojedinaca koji su osnivači te organizacije. Bern ovog davno umrlog lidera(e) naziva „Euhemerus”. Grčki mislitelj Euhemer je grčke mitove doživljavao kao priče o nedavnim događajima koji iznova dobivaju svoj sadašnji oblik jer se preporučavaju. Osnivači poduzeća često ožive kroz (idealizirane) priče o njima. Pokojni Steve Jobs, jedan od osnivača kompanije „Apple”, moćni je primjer takvog „Euhemera”. Njegov utjecaj će se osjećati godinama jer se priče (mitovi) o njemu i dalje pričaju i unutar i izvan kompanije.

GRUPNI KANON

Psihološka funkcija kanona je da regulira unutarnji grupni proces i da osigura osjećaj identiteta i pripadnosti među članovima grupe. U grupni kanon je uključena i konstitucija grupe koja definira elemente života unutar grupe kao što su:

- Koja je svrha grupe?
- Koji su zakoni grupe? Kroz koja pisana pravila i sporazume je ova svrha regulirana?
- Što je grupna kultura? Po kojim se nepisanim pravilima i dogovorima obavlja posao?

Svaka grupa ima svoju kulturu koja se sastoji od nekoliko aspekata. Konkretno vještine i znanstvena znanja potrebna za obavljanje grupne aktivnosti nalaze se u (racionalnom) aspektu odraslog. Osim toga, kultura sadrži (tradicionalni) roditeljski aspekt u komu se nalaze bonton, norme i vrijednosti koje su usko povezane s opstankom grupe. Konačno, svaka grupa ima svoj karakter u kome ponašanje ima svoje mjesto, kojim članovi grupe mogu izraziti svoju individualnost a da se ne smatraju nepristojnim. Ovo je emocionalni aspekt (ego stanja djeteta) grupe.

Grupne kulture mogu biti rigidne meke i opušteno, s nedostatkom racionalnog (odraslog) rezoniranja, nedostatkom ciljana i strukturirane aktivnosti, što rezultira propadanjem i predstojećim neuspjehom. Mogu pak biti i previše krute, tj. rigidne: prestrukturirane i stroge, s mogućim rezultatom pasivnog otpora ili otvorene pobune. U grupama s previše labave kohezije članovi polako ali sigurno biraju svoj put. U svakom slučaju, i u previše mekim ili u previše rigidnim grupama bit će intenzivirano igranje psiholoških igara.

U svakoj grupi postoji konflikt između idealne reprezentacije koju svaki član ima o grupi i realnosti. Ova napetost može dovesti do uznemirenosti između samih članova, kao i između pojedinačnih članova i vođe. Preživljavanje grupe jest u velikoj mjeri i usklađivanje slike ili tzv. „grupnog imagea”, kroz doživljaj prema (odgovornom, efektivnom ili psihološkom) vođi, i doživljaja njega u skladu s realnošću.

9. lipnja

Blažena Anna Maria Taigi

* 29. svibnja 1769. † 9. lipnja 1839.

Čudesna vjernica. Bila je iscjeliteljica, mističarka, razgovarala je s Isusom i Marijom. Anna Maria je mogla vidjeti gotovo sve tajne, sadašnje i buduće. Posebnu ljubav je osjećala prema bolesnicima. Dovoljan je bio samo njezin dodir da ozdrave od bolesti. Gospodin joj je dao sposobnost poznavanja sudbine mrtvih. Stoga je na poseban način bila povezana s dušama u čistilištu. Živo je osjećala njihovu odijeljenost od Božje ljubavi te je molitve i pokoru prikazivala za njih. Od nje su tražili savjeta mnogi uglednici, pa tako i papa Pio VII., Lav XII. i Grgur XVI. Živjela je sa suprugom i djecom svetim životom, obavljajući svakidašnje dužnosti. Svojim je životom dokazala da intiman život duše nije namijenjen samo vjernicima Bogu posvećenog života, već svim ljudima.

NJEZINO OBRAĆENJE

Anna Maria je rođena 29. svibnja 1769. u Sieni, u Italiji. Otac joj je bio ljekarnik (apotekar). Obitelj je materijalno spala na prosjački štap. Već u ranom djetinjstvu se s roditeljima preselila u Rim. Anna Maria je naučila šivati kod jedne krojačice. Udala se za pobožnog mladića Dominica Taigija. Bio je nagle naravi. Rodilo im se sedmero djece. Troje ih je umrlo u najranijoj dobi. Njezin život se počeo mijenjati od onog dana kada je u procesiji sa svojim mužem ugledala strog pogled jednog redovnika. Bila je sva nakićena različitim ženskim ukrasima – što je i bila njezina slabost. Povjerila se duhovnom vodstvu jednog redovnika, obavila je životnu ispovijed i započela život pokore i molitve. Odrekla se nakita i bogate odjeće. Odlučila se za život poslušnosti, pokornosti, strpljenja, poniznosti. Sve dužnosti koje je obavljala kao supruga i majka prikazivala je Bogu na slavu i za obraćenje grešnika.

BRAK JE ZA NJU BIO NAJVEĆA NEBESKA MISIJA

Svoju duševnu disciplinu strpljenja i ljubavi iskoristila je za svoga muža i djecu. Punih 49 godina predavala se svom mužu, održavajući mir, ublažavajući njegovu narav i osiguravajući sve potrebno svojoj obitelji. Bila je najizvršnija kućanica. Uvijek je prvo ispunjavala svoje

dužnosti supruge i majke, upravljajući dnevnim aktivnostima svoga doma; kuhanje i čišćenje, odgajanje djece, podučavanje na molitvu. Prigrllila je mučeništvo poniznosti, predajući se svima oko sebe. Bio je to njen poziv na svetost u svakodnevnicu braka i majčinstva. Blažena Anna Maria je sebi zadavala velike pokore i žrtve, ali to nikad nije očekivala od drugih ljudi. Trudila se služiti drugima, osobito svojoj obitelji. Samo da se svi osjećaju ugodno i sretno. Pokazivala je posebno suosjećanje i ljubav prema siromašnima i patnicima. Bog ju je vodio kroz svetu ispovijed i svakodnevnu svetu misu. Bila je odana prema Blaženoj Djevici Mariji i Presvetom Trojstvu. Svakodnevno je primala svete sakramente.

Jednom je čula Isusov glas, koji joj je rekao: „Najveće od svih postignuća je da ste usred svijeta, a ipak ga držite pod nogama.“ Čula je i: „Vrlina se ponajprije sastoji u obuzdavanju vlastite volje.“ Blažena Djevica Marija joj je rekla: „Prije svega, trebaš biti posvećena vršenju Njegove volje i stalno mu prikazivati svoj život. To je posebni poziv.“ Istinska krepost je predavanje naše volje Božjoj ljubavi u svemu.

Isus je pozvao Anna Mariju da živi požrtvornost i otkupiteljsko trpljenje kroz svoj brak i majčinstvo. Kroz svakodnevni život napredovala je u pobožnosti i svetosti. Umrula je 9. lipnja 1837. godine. Zato se 9. lipnja slavi njezin spomendan. Kad je godinama kasnije njezino tijelo ekshumirano, pronađeno je netaknuto. Papa Benedikt XV. ju je 30. svibnja 1920. godine proglasio blaženom. Anna Marija je zaštitnica kućanica, majki, i posebno žrtava verbalnog i bračnog zlostavljanja. Zaštitnica je duša u čistilištu. Ona nas podsjeća na to da nas Bog u svakom trenutku našega života, bilo da smo laici, samci, oženjeni, s djecom ili bez djece, poziva da se odrekemo samoljublja i samovolje, te da se prepustimo njegovoj volji za dobro drugih i na taj način ostvarujemo svetost u svijetu.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Marijanske liturgijske svetkovine i blagdani u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića

Bezgrešno začće

„Punina milosti neoskrvnjeno srce Blažene Djevice Marije. Ovo srce potražimo, pa grabimo milosti koliko hoćemo. Godina 1854., kada je za član vjere proglašeno Njezino začće” (*Blago duše*, 008377)

Karmelićanski red je od samog svoga početka svečano slavio svetkovinu Bezgrešnog začća Blažene Djevice Marije. Tako je to i danas. Proglašenjem dogme o bezgrešnom začću BDM 1854. godine, ova svetkovina u Karmelu dobiva uporište crkvenog učiteljstva kojeg sluga Božji o. Gerard živi u svojoj duhovnosti, svojim propovijedima i duhovnim nagovorima. „Sva si lijepa o Marijo i istočnog grijeha nema na tebi” Ovako pjeva i veseli se na današnji dan nebo i zemlja. Na današnji dan vidimo najljepšu ljepotu. Dakle, radujmo se! Po Adamu sva se narav i porođaj razbolio, a po neoskrvnjenoj Djevici sva je narav ozdravila, oživila. Na današnji je dan Duh Sveti, Bog ljubavi, zavolio jedno stvorenje i sebi zaručio. Na današnji dan je Bog pokazao što može učiniti njegova ljubav. Danas se pokazalo da je Bog Otac načinio ljepše ruho nebeskoj kćeri, nego sve zemaljske ljubezne majke svojim kćerima. Na današnji je dan Bog pokazao kako treba biti svako čeljade, jer smo na Božju sliku stvoreni. Svaki će kršćanin sa svom odlukom kao u najljepšoj odjeći pred BDM kleknuti i nju zamoliti neka ovu odjeću i dobru odluku u njemu podrži i sačuva ljepotu svog srca, da u ovom lijepom odijelu ostanemo obučeni sve do smrti, vjerni sluge neoskrvnjenoj Gospí ostanemo, a u nebu s neoskrvnjenom Djevicom vjekovječnu svetkovinu i radost uživamo” (*Propovijed* 1009).

Sluga Božji u svojim propovijedima poziva djevojke i momke da se ugledaju u ljepotu Bezgrešne i provode čisti život: „Lijepa si, sasvim lijepa Blažena Djevice! Tvoja ljepota briše suze žalosnog nebeskog Oca. Tvoja čistoća pokriva sve grdobe ovoga svijeta, da Bog Otac, kada pogleda na zemlju ne vidi, ne gleda grijeh pocrnjene duše, već Tvoju bijelu, lijepu dušu. Tvoje ljubezno srce je rumena Ruža čiji miris uživa nebeski Otac. Ti si voćka koja je donijela najslađu jabuku, Tvoga Isusa, da ga Bog i mi uživamo u svetoj pričesti. Ali, moji mili! Ne samo pred Bogom, nego i pred cijelim svijetom najljepše je stvorenje neoskrvnjeno začće Blažene Djevice Marije. Tota

pulchra! Sasvim si lijepa Marijo! Al podaj ovu ljepotu svakom čeljadetu, djevojci i momku, mladenki i mladencu. Daj da i mlado i staro, koji još ovu ljepotu nemaju, što prije ovo sebi pribave. Daj da mi svi tako živimo, da poslije naše smrti cio anđeoski kor hvaleći nas zapjeva: Sasvim ste lijepi!” (*Propovijed* 1910).

U svom životu valja nam slijediti put kršćanske askeze, obuzdavati svoju grešnu narav i usmjeravati svoje oči k Onoj koja nas upućuje k Isusu: „Majka Crkva Blaženu Djevicu Mariju naziva ‘sva si lijepa’. Stoga, kada hoćemo svoje radoznale oči svladavati, u Nju gledajmo. Bog je dao svome sinku stan BDM, koja je milosti puna i najljepšim biserjem nakićena” (*Blago duše*, 008643). U duhu učenja dogme o bezgrešnom začću BDM, o. Gerard zapisuje: „Majko! Ti si počela živjeti, ja vazda počinjem moliti, činiti. Neka mi je život: Bogu služba i spas duša, prava ljepota. Tvoje začće u nebu nova pjesma, s njom neka se sjedini pobožna i sabrana naša služba. Pomozi da s Tobom sabrano pjevamo, djelujemo, mirujemo, na uspomenu tvoga začća, 8. prosinca 1953. Djelovanje i razmatranje neka je nebesko pjevanje sa živom vjerom. Sabrano željeti, misliti, činiti, trpjeti, tako će mi pjevanje biti” (*Theologia pastoralis*, 003414). „Ti si Gospo Sotone protivnica, daj da takva budu tvoja djeca. Ti si otopljeno zlato po kojem smo pozlaćeni i Bogu mili” (*Theologia pastoralis*, 002672). Promatrajući krizu koja zahvaća svijet njegova vremena, o. Gerard zapisuje: „Uništavamo krizu kada štujuemo Majku Božju. Ta ona je milosti puna. Želimo milost, a to je sjeme štovanja Majke Božje. Usadimo ga u srce, zalijevajmo suzama ili osjećajima pokore, da iznikne cvijeće njezina štovanja i neka raste našim njegovanjem. To ona zaslužuje jer je najljepše neuvelo cvijeće, voćka najslađeg ploda, tko ovaj plod uživa živi uvijek” (*Theologia pastoralis*, 003198).

Svetkovina Bezgrešnog začća Blažene Djevice Marije je svetkovina ljepote Božjega dara Mariji, u kojoj otkrivamo kako i u nama leži ljepota krštenja darovana od Boga. Kao kršćani pozvani smo svjedočiti svijetu da u sebi nosimo znakove Marijine ljepote duha, poručuje sluga Božji o. Gerard.

(nastavlja se)

Veliki snovi kršćanskog muškarca: nasljeđe vjere i svetosti

Kršćanski muškarac, osobito kao suprug i otac, nije pozvan na osrednjost već na izvrsnost, biti savršen poput Oca. Da bi vodio sebe, svoj život, ali i svoju obitelj, mora imati viziju, smjer kojim ide i cilj za koji je spreman uložiti trud, podnijeti žrtve i ustrajati. Njegov životni cilj nije samo osobni uspjeh, već ostavljanje trajnog nasljeđa – nasljeđa vjere, ljubavi i svetosti u svojoj obitelji i okruženju koje nadilazi prolaznost ovoga svijeta. No, u svijetu punom buke, krivih ideala i materijalizma, Sotona neprekidno radi na tome da uništi snove koje mu Duh Sveti usađuje u srce. On nastoji slomiti njegovu volju, pokolebati ga, uvesti u lijenost i pasivnost. No, Bog ga je stvorio s drugačijim planovima.

SNOVI KOJE DAJE DUH SVETI

Duh Sveti djeluje u dubinama čovjekove duše, nadahnjujući ga da teži većim stvarima – „magnanimitas”, kako bi to rekli crkveni oci. Takvi snovi nisu plod ljudske imaginacije, već dar Božje ljubavi. Papa Benedikt XVI. govorio je o ovom pozivu na veličinu, rekavši: „Svijet vam nudi udobnost, ali niste stvoreni za udobnost; stvoreni ste za veličinu”.

Duh Sveti poziva nas na hrabrost, na snove koji nas vode prema svetosti jer svi smo pozvani na svetost (KKC, 2013). Naše snove oblikuje evanđelje jer nas Isus poziva da ne zgrčemo blago na zemlji nego na nebu i upozorava da će nam srce biti ondje gdje nam je i blago (Mt 6, 19–20).

Sveti Ivan Pavao II. često je pozivao mlade da se ne boje težiti velikim stvarima: „Nemojte se bojati sanjati velike snove! Bog ima plan za svakoga od vas. Nemojte se zadovoljiti ničim manjim od svetosti”.

Ove riječi snažno nas podsjećaju na duhovni boj koji svatko u sebi osjeća – Sotona želi ugušiti te snove nudeći privremena zadovoljstva i krive ideale. Vidimo kako se danas mladići često boje preuzeti odgovornost, donijeti odluke, učiniti prvi korak ili ustrajati u onome što prepoznaju kao vrijedno borbe. Stoga im je još više potrebna pomoć. No Božji plan uvijek vodi prema ispunjenju i vječnoj radosti.

NASLJEĐE VJERE

Kršćanski muškarac pozvan je graditi nasljeđe koje nadilazi ovozemaljske uspjehe. Njegovo nasljedstvo ukorijenjeno je u svakodnevnom svjedočenju vjere, ljubavi prema obitelji i nesebičnom služenju. Uloga oca i supruge, koju sveti Josip savršeno utjelovljuje, poziva na rad, nesebičnost i ustrajnost.

Papa Franjo je o svetom Josipu rekao: „Josip je čovjek tihe prisutnosti, ali duboke pouzdanosti. On nas uči kako vjerovati u Božji plan i kako služiti u ljubavi”. Ova tiha, ali snažna prisutnost potrebna je danas više nego ikad. Katolički otac, slijedeći primjer svetog Josipa, postaje svjetlo svojoj obitelji i stup zajednice, ostavljajući za sobom nasljedstvo koje vodi prema vječnom životu.

Sveti Augustin o ovoj odgovornosti također kaže: „Roditelji, svojim životom i primjerom budite evanđelje koje vaša djeca čitaju svaki dan”.

BLAŽENI KARLO AUSTRIJSKI: VOĐA S VIZIJOM

Blaženi Karlo Austrijski, posljednji car Austro-Ugarske Monarhije, bio je poznat po svojoj dubokoj vjeri i predanosti obitelji. Njegova supruga, kraljica Zita, svjedočila je: „Obitelj mu je bila utočište, okrepa i u njoj je crpio uvijek novu snagu za teški životni put”.

Karlo je shvaćao da je njegova uloga muža i oca uključivala ne samo brigu o materijalnim potrebama, već i duhovno vodstvo. Njegova vizija obitelji kao Noine lađe pokazuje kako je težio stvoriti okruženje u kojem će njegova djeca rasti u vjeri i ljubavi. Obitelj je tako sigurno utočište u nesigurnom svijetu, sklonište od opasnosti i mjesto gdje se rane mogu zaliječiti ljubavlju.

SVETI LOUIS I ZÉLIE MARTIN: SNOVI O SVETOSTI ZA DJECU

Sveti Louis i Zélie Martin, roditelji svete Terezije od Djeteta Isusa imali su jasnu viziju za svoju obitelj. Unatoč osobnim i financijskim izazovima, njihova je želja bila da njihova djeca postignu svetost. Zélie je napisala: „Želim imati mnogo djece i odgajati ih za

nebo”. Ova vizija nije bila samo apstraktna želja; ona je oblikovala svakodnevni život obitelji Martin, usmjeravajući ih prema molitvi, sakramentima i djelima milosrđa. Kada kažemo da katolički muž i otac treba gajiti velike snove, ne mislimo da treba sanjariti, živjeti u nekom nerealnom svijetu koji nema doticaja sa stvarnosti. Baš suprotno: on treba tražiti i konkretne načine kako raditi na ostvarenju tih snova. Duh Sveti koji u njegovo srce daje viziju za vodstvo svoje obitelji dat će mu i praktične savjete kako raditi na tome, kako pristupiti pojedinom djetetu u određenoj situaciji, kako poticati obiteljsku molitvu i krepostan život i slično.

PREPREKE I DUHOVNA BORBA

Svijet danas muškarcu nameće lažne ideale moći, bogatstva i hedonizma. Sotona koristi ta privlačna, ali prazna obećanja da bi ga odvojio od njegovog pravog poziva, učinio tromim, okupirao drugim stvarima i uvjerio da ne može učiniti ništa više. Sveti Pavao nas upozorava: *Budite budni, postojani u vjeri, muževni, jaki!* (1 Kor 16, 13). Katekizam nas podsjeća: „Borba protiv grijeha i zla trajni je dio kršćanskog života” (KKC, 409).

Snagu za ovu borbu nalazimo u sakramentima, osobnoj molitvi i zajedništvu Crkve. Euharistija, izvor i vrhunac našeg kršćanskog života (KKC, 1324), hrani nas Kristovom milošću i daje snagu za ustrajnost.

OBNOVA SNOVA

Što učiniti ako su snovi izgubljeni ili zaboravljeni? Kako se mladići mogu pripremati da preuzmu odgovornost vođenja obitelji? Kako očeви mogu osnažiti svoju odluku da vode svoje obitelji prema Božjem kraljevstvu i odupiru se svim olujama kroz koje suvremene obitelji prolaze? Bog uvijek poziva na obnovu i povratak. Sakrament pomirenja, molitva i oslušivanje Božje

riječi vraćaju srce na pravi put. Isus nas poziva: *Dodite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti* (Mt 11, 28).

VIZIJA KAO TEMELJ OBITELJSKOG ŽIVOTA

Kada muškarac ima jasnu viziju za svoju obitelj, on postavlja temelje za buduće generacije. Ova vizija uključuje:

- duhovno vodstvo: usmjeravanje obitelji prema Bogu kroz molitvu i sakramente
- moralni kompas: postavljanje jasnih vrijednosti i etičkih standarda
- emocionalnu podršku: stvaranje okruženja ljubavi i sigurnosti.

Kao što Katekizam Katoličke Crkve ističe: „Obitelj je izvorna stanica društvenog života” (KKC, 2207). Stoga, vizija muškarca ima dalekosežni utjecaj ne samo na njegovu obitelj već i na širu zajednicu.

VJERNOST I ŠIRENJE VIZIJE

Veliki snovi kršćanskog muškarca nisu stvar osobnih ambicija, već odraz njegove vjernosti Božjem planu. To su snovi o svetosti, o nasljeđu vjere i o služenju drugima. Sotona će uvijek pokušavati ukrasti te snove, ali u Kristu imamo pobjedu. Kršćanski muškarac ostavlja nasljeđe ne samo za svoju obitelj, već i za cijelu Crkvu.

Kada očeви služe svojim obiteljima u ljubavi, usmjeravaju ih prema vječnim dobrima, odgajaju buduće generacije koje će moći donositi dobre plodove. Tako se vizija koju Duh Sveti daje jednom mladiću, kasnije ocu, širi, a plodovi takvog obiteljskog života prenose se na druga područja: posao, društveni angažman, službenje Crkvi. Tako se ostvaruju riječi iz evanđelja: *Tko u malome bude vjeran, nad mnogim ću ga postaviti. Uđi u radost gospodara svoga!* (Mt 25, 23)

Blažena Aleksandrina da Costa

„Grješnici, ako prašina moga tijela može pomoći da vas spasi, priđite blizu, hodajte po njoj, šutajte ju dok ne nestane. Ali nikada ne griješite više, ne vrijeđajte Isusa više! Grješnici, kako vam žarko želim reći... Ne riskirajte izgubiti Isusa za svu vječnost, jer On je tako dobar! Dosta sa grijehom! Volite Isusa, volite Ga”. Ovo su riječi koje se nalaze na grobu blažene Aleksandrine da Costa.

Ova blaženica rođena je 30. ožujka 1904. godine u Balasaru u Portugalu, a odmalena je bila vrlo vesela, živahna i jaka djevojčica. Kada je imala 14 godina, na Veliku subotu 1918., dok su njena sestra, prijateljica i ona šivale, u kuću su im upala tri čovjeka sa željom da ih napastvuju. Da bi sačuvala svoju čistoću Aleksandrina je skočila s prozora koji se nalazio na visini od četiri metra i pala na tlo, što je dovelo do paralize koja je obilježila cijeli njen život. U početku je uspijevala doći do crkve, ali ju je kasnije paraliza u potpunosti privezala krevetu gdje je provela svojih posljednjih 30 godina. Molila je Djevicu Mariju za milost ozdravljenja, te se zavjetovala da će, ukoliko ozdravi, postati misionarka. Malo-pomalo shvaćala je i prihvaćala da to nije Božji plan za njen život. Njena želja za trpljenjem je sve više rasla kako je počinjala shvaćati da je njen poziv trpljenje i otvaranje očiju ljudi na posljedice grijeha, te poziv na njihovo obraćenje i da bude svjedok Isusove patnje i muke.

Svakog petka, od 3. listopada 1938. pa do 24. ožujka 1942., proživljavala je muku Velikoga petka i primala milost da bude sjedinjena s Isusovim tijelom. Od 1942. godine do njene smrti ova svetica živjela je samo od hostije, što liječnici nisu mogli pojasniti. Njezin život u patnji bio je kušan đavolskim zamkama koje je nisu napuštale. U svom dnevniku zapisala je: „Svako malo vidim na trenutak svjetlo. Dvaput sam vidjela dva jako velika oka, koja zure u mene, ali brzo su nestala. U nedjelju sam čula vrlo nježan glas kako govori – ‘Moja kćeri, dolazim ti reći da ne pišeš ništa o onome što

vidiš, jer tvoj te vid vara! Ne osjećaš li kako si slaba? Ne ugađaš mi s time. Tvoj Isus sada govori s tobom, ne Sotona’. Počela sam sumnjati u te riječi i poljubila raspelo. Glas je postao ljutit i zaurao – ‘Ako nastaviš pisati uništit ću tvoje tijelo! Misliš li da ne mogu to učiniti?’”.

Često se osjećala kao da je Bog napustio, što je davao pokušao iskoristi da je okrene protiv Boga. Trinaestog svibnja 1955. čula je glas: „Povest ću te sa sobom. Ti si među mojim svetcima.” Ujutro ju je sestra Deolinda pitala čemu se toliko smiješi, a ona

je odgovorila: „Nebu!” Kako su u njenu sobu i kuću počele dolaziti gomile ljudi, rekla im je prije smrti: „Ne griješite. Užitci ovoga svijeta nisu vrijedni ničega. Primajte svetu pričest, molite Ružarij svaki dan. U tome je sve sažeto.” Umirući je rekla svojoj rodbini: „Zbogom! Vidjet ćemo se ponovno u Nebu.”

Vjerujem da svi mi mladi možemo iz života ove predivne i zapanjujuće blaženice učiti o poniznosti i prihvaćanju svojih križeva i patnja. Po njenom životu vidimo kakve su bile patnje našega Gospodina, koje često zanemarujemo i ne pridajemo im dovoljan značaj, ali svojim žrtvama i prihvaćanjem Božjega plana za naš život možemo biti na kraju sjedinjeni s Kristom u raj u koji je neusporedivo ljepši od prolaznih dobara sadašnjice.

Tereziya Sekereš

Duhovna obnova animatora Subotičkog oratorija

Animatori Subotičkog oratorija bili su od 15. do 17. studenog na duhovnoj obnovi za animatore u Mužljji. Ondje su ih dočekali domaćini iz Mužlje, koji su također animatori. Predavač je bio don Tomislav Šimunović, koji je sa sobom poveo i nekolicinu animatora iz Zagreba. Sveukupno je bilo četrdesetak sudionika, a proveli smo divan vikend s Bogom. Održana su dva predavanja, na kojima smo naučili kako se temeljito ispovjediti, kako biti pravi animator, a time i kršćanin. Don Tomislav poručio je mladima, ali i cijelom svijetu, jednu važnu poruku: „Ne bojte se, strah nije od Boga. S Njim ste oslobođeni”.

Osim važnih predavanja, imali smo i klanjanje te priliku za ispovijed s don Stjepanom, koji je također došao iz Zagreba. Ovaj vikend proveli smo u miru, s puno prijatelja i u Božjem blagoslovu. Bilo je nevjerovatno gledati kako se svačije srce otvara Gospodinu. Bog je nevjerovatno dobar, uvijek je uz nas. Zato se ne trebamo bojati već Mu vjerovati.

Sara Uršal

Pletenje pulovera

Je li spreman vaš novi pulover za ovu zimu? Za ove hladne dane, tjedne, mjesece koji su pred nama... Od kojeg je materijala? Koje boje? Osljkava li vaš život, želje, planove?

Imamo još mjesec dana do kraja godine. Ulazimo u vrijeme došašća. Polako se sažimaju dojmovi od ove godine. Iščekujemo kraj godine, ali i novi početak – Božić. Što je obilježilo ovu godinu?

S pletenjem šale nema. Odrekavši se uloge prijatne igre, pletenje postaje znanje u pravom smislu riječi, prepuno pravila i zabrana koje ne smijemo zaobići i kojih se moramo pridržavati, jer se svaka greška i rasijanost plaćaju i povratka na staro nema.

Tako je i u našem životu. Nema šale kada se ide ka Kraljevstvu Božjemu. Umijeće življenja, pravila i zabrane. Pridržavati se Božjih zapovjedi. Svaka greška i rasijanost se ipak mogu popraviti. Imamo priliku za svetu ispovijed. Povratka na staro nema, jer se tada prošlost briše, zaboravlja.

Pletenje je disciplina stroga, ali prepuna zadovoljstava. Postepeno pronicanje u njegove najveće tajne, usvajanje i pravilno primjenjivanje njegovih pravila, prijatan je doživljaj koji potiče na stvaranje i razmišljanje. Inače, kako bismo mogli objasniti ono zadovoljstvo, ono osjećanje „oslobađanja” koje nas prožima kada vidimo kako, kao nekim čudom, ispod igala odjednom izrasta neki složeni bod koji je doskora bio samo mrtvo slovo na papiru.

Kao naš život. Prepun strogih pravila, ali i zadovoljstava. Njegovo shvaćanje daje nam životnu mudrost.

Cijeli život pletemo, malo-pomalo, dok ne dođemo do kraja. Na kraju slijedi zadovoljstvo. Zadovoljstvo gledajući stvoreno, učinjeno. Svakako, prilikom svakog pletenja, tijekom svakog života ima poteškoća, pogrešaka. Vratimo se popraviti grešku i nastavljamo dalje. Bez popravljivanja grešaka nema savršenog rada, učinka. Greške se vide, primjećuju. Zamislite rupu na puloveru! Koje je boje naš pulover? Vedrih ili tamnih boja? Zasigurno naše shvaćanje, gledanje na život daju boje našim danima. Naše želje, planovi, način življenja.

Bliži se kraj godine. Zavirimo u svoje srce i pogledajmo što je sve tijekom ove godine učinjeno. Dobro i loše. Jesu li pogreške popravljene ili ćemo ove zime imati rupičast pulover. Pulover s greškama. Pletimo pulover iščekujući Božić. Novo rađanje, nov život, novu nadu. Dan po dan, pripremamo se za rođenje Isusovo. Strpljivo, pletimo svoj novi pulover za ovu zimu. Utkajmo u njega sve naše želje, planove, nade, ljubav. Neka naš pulover ove zime, a i svake sljedeće bude topao, mekan, bez grešaka, šarenih, vedrih boja, ispleten s ljubavlju.

Jelena Pinter

Sveti Nikola

Cin, cin, cin, cin, cin, cila, evo ide Nikola! Stiže nam sveti Nikola za par dana, točnije 6. prosinca. Obradujte ga čistim srcem koje čini dobra djela za ljude oko sebe. Na dječjim stranicama zabavite se preciznim rezanjem brade sv. Nikole i dijelovima njegove odjeće. Ako što ne znate, upitajte svoje starije ukućane. Adventski brojevi vodit će vas do Božića. Svaki dan učinite jedno dobro djelo i obojite jedan broj u kalendaru. Dočekajte Isusov rođendan srcem koje uca za mnoge.

Dolazi nam Nikola

Kraj prozora blista
čizmica čista,
starca svetog čeka,
stiže izdaleka!

Kad u sate rane
plavo jutro svane,
prva bit će stvar –
potražiti dar!

K'o sunašca mala
zasjat će zjene,
starče sveti, hvala,
misliš i na mene!

Mladen Pokić

Prehrana i imunitet

Prehrana igra ključnu ulogu u održavanju snažnog i otpornog imunološkog sustava, koji je prva linija obrane organizma od bolesti. Suvremeni način života, prepun stresa, brze hrane i nedostatka tjelesne aktivnosti, često dovodi do oslabljenog imuniteta, što nas čini podložnijim različitim infekcijama i kroničnim bolestima. Pravilna prehrana nije samo osnova za opće zdravlje, već i za optimalno funkcioniranje imunološkog sustava.

Jedan od ključnih čimbenika jačanja imuniteta jesu vitamini, osobito vitamini C, D i E. Vitamin C, poznat po svojim antioksidacijskim svojstvima, pomaže u borbi protiv slobodnih radikala koji mogu oštetiti stanice imunološkoga sustava. Nalazi se u citrusima, paprikama, kivi voću i brokuli. S druge strane, vitamin D, koji se sintetizira u koži pod utjecajem sunčevih zraka, ima značajnu ulogu u regulaciji imunološkog odgovora. Njegov nedostatak povezuje se s povećanom sklonošću ka infekcijama, a može se naći u masnoj ribi, jajima i obogaćenim mliječnim proizvodima. Vitamin E, prisutan u orašastim plodovima, sjemenkama i biljnim uljima, pridonosi zaštiti stanica od oksidacijskoga stresa.

Minerali poput cinka, selen i željeza također su esencijalni za imunitet. Cink, koji se nalazi u morskim plodovima, mahunarkama i sjemenkama, sudjeluje u različitim enzimskim procesima i ključan je za razvoj imunoloških stanica. Selen, snažni antioksidant, pomaže u sprječavanju oštećenja stanica i može se pronaći u brazilskim orasima, jajima i tunjevinu. Željezo, važno za proizvodnju hemoglobina, omogućava adekvatnu opskrbu tkiva kisikom, što je ključno za učinkovitu funkciju imunološkog sustava.

Osim mikronutrijenata, makronutrijenti poput proteina, masti i ugljikohidrata igraju značajnu ulogu u prehrani usmjerenoj na jačanje imuniteta.

Proteini su osnovni „građevni blokovi” antitijela i imunoloških stanica, a mogu se naći u mesu, ribi, jajima, mliječnim proizvodima, kao i u biljnim izvorima poput mahunarki i orašastih plodova. Zdrave masti, kao što su omega-3 masne kiseline, prisutne u masnoj ribi, orašastim plodovima i lanenom sjemenu, imaju protuupalna svojstva koja podržavaju imunološki sustav. Ugljikohidrati, osobito oni iz cjelovitih žitarica, voća i povrća, osiguravaju energiju potrebnu za funkcioniranje imunoloških stanica.

Fermentirani proizvodi poput jogurta, kefira i kiselog kupusa bogati su probioticima, korisnim bak-

Balansirana prehrana, bogata raznovrsnim svježim namirnicama, ključ je za očuvanje zdravlja i otpornosti organizma.

Kombinacija zdravih navika, kao što su redovita tjelesna aktivnost, adekvatni san i upravljanje stresom, uz pravilnu prehranu može značajno pridonijeti jačanju imunološkog sustava i zaštiti organizma od raznih izazova. Kvalitetna hrana nije samo izvor energije, već i moćno oružje u borbi za zdravlje

terijama koje pomažu u održavanju zdrave crijevne flore. S obzirom na to da se veliki dio imunološkog sustava nalazi upravo u crijevima, zdrava crijevna mikrobiota igra ključnu ulogu u zaštiti od infekcija. Povrh toga, vlakna iz voća, povrća i integralnih žitarica hrane korisne bakterije u crijevima, potičući njihov rast i aktivnosti.

Hidratacija je još jedan važan čimbenik za snažni imunitet. Voda pomaže u transportu hranljivih tvari do stanica, uklanjanju toksina i održavanju sluzokože, koja je prva barijera protiv mikroorganizama. Čaj od đumbira, limuna i meda ili zeleni čaj sa svojim antioksidacijskim svojstvima mogu biti odlični dodatak svakodnevnoj hidrataciji.

Važno je napomenuti i negativni utjecaj prekomjernog unosa prerađene hrane, šećera i zasićenih masti na imunitet. Ovi elementi mogu izazvati upalne procese u organizmu i narušiti funkciju imunoloških stanica. Također, prejedanje, čak i zdravim namirnicama, može opteretiti organizam i oslabjeti imuni odgovor.

Objavljena četvrta enciklika pape Franje

Dilexit nos – On koji nas uzljubi

Papa Franjo je objavljivanje svoje četvrte enciklike najavio na općoj audijenciji 5. lipnja 2024. godine. Enciklika je predstavljena na tiskovnoj konferenciji u Tiskovnom uredu u Vatikanu, 24. listopada u podne. Predstavili su je mons. Bruno Forte, teolog, nadbiskup Nadbiskupije Chieti-Vasto (Italija) i s. Sorella Antonella Fraccaro, glavna voditeljica ustanove posvećenog života Učenice evanđelja (Discepoli del Vangelo).

Papa ovu encikliku upućuje svijetu koji kao da je izgubio srce. Radi se o dokumentu koji govori o pobožnosti Srcu Isusovu. Njegovo otvoreno srce išlo je ispred nas i čeka nas, bezuvjetno, tražeći samo da nam ponudi svoju ljubav i prijateljstvo. Neposredni povod objavljivanju ove enciklike je proslava 350. obljetnice prvog očitovanja Presvetog Srca Isusova sv. Margareti Mariji Alacoque (1673. godine). Predstavljajući enciklike su na konferenciji za novinare istaknuli da Papa objavljuje ovu svoju encikliku u jednom od najdramatičnijih trenutaka za ljudski rod. Okrutni ratovi, društvene i ekonomske neravnoteže, neobuzdani konzumerizam i nove tehnologije koje bi mogle iskriviti samu čovjekovu bit obilježavaju moderno doba i zato traži da promijenimo svoj pogled, perspektivu, ciljeve, te popravimo ono što je najvažnije i najpotrebnije – svoje srce.

Slijedi pet poglavlja enciklike u kojima su sadržana dragocjena razmišljanja prethodnih učiteljskih tekstova i duga povijest koja seže do Svetoga pisma, kako bi danas cijeloj Crkvi ponovno predložio ovu pobožnost prožetu duhovnom ljepotom.

Prvo poglavlje, „Važnost srca”, objašnjava zašto je potrebno „vratiti se srcu” u svijetu u kojem smo u iskušenju da postanemo „nezasitni potrošači i robovi mehanizama tržišta”.

Drugo poglavlje posvećeno je djelima i riječima ljubavi Kristove kojima čovjeka tretira kao prijatelja i pokazuje mu da je Bog „blizina, suosjećanje i nježna ljubav”.

U trećem poglavlju, o srcu koje je tako ljubilo, Papa je podsjetio kako Crkva razmišlja o „svetom otajstvu Presvetog Srca Gospodinova”.

U posljednja dva poglavlja Rimski biskup je istaknuo dva aspekta koja bi pobožnost Presvetom Srcu trebala ujediniti kako bi nas „hranila i približavala evanđelju”: osobno duhovno iskustvo te zajedništvo i misionarsko zalaganje.

Dokument završava Papinom molitvom da Presveto Srce nastavi izljevati potoke žive vode kako bi preobrazilo živote ljudi.

POVIJEST ŠTOVANJA SRCA ISUSOVA

Enciklika dobar dio posvećuje povijesnom pregledu štovanja Srca Isusova. Sve je počelo očitovanjem

Presvetoga Srca Isusova sv. Margareti Mariji Alacoque 1673. godine. Prije tri i pol stoljeća, 27. prosinca, Isus se ukazao mladoj 26-godišnjoj francuskoj redovnici vizitandinki, kako bi joj povjerio odlučujuću misiju da po cijelom svijetu širi Isusovu ljubav prema svim ljudima, osobito grešnicima.

Ukazanja u samostanu Paray-le-Monial, u Burgundiji, nastavila su se tijekom sedamnaest godina. Srce Isusovo objavljivalo se na plamenom prijestolju, okruženo krugom od trnja, simbolom rana nanesenih ljudskim grijesima. Krist je zamolio sestru Margaretu da petak nakon Tijelova – dakle osam dana kasnije – bude posvećen svetkovini Presvetog Srca Isusova. Nikada obeshrabrena, usprkos protivljenja, provela je cijeli svoj život kako bi svijet upoznao Kristovu ljubav.

Blagdan Srca Isusova rođen je na vratima prosvjetiteljstva koji je raspirivao ateističku i antiklerikalnu kulturu. Godine 1856., papa Pio IX. odlučio je blagdan Presvetog Srca Isusova proširiti na cijelu Crkvu. U 19. stoljeću kult se munjevito proširio različitim posvetama, rađanjem muških i ženskih kongregacija, sveučilišnih ustanova, oratorija i kapela.

Enciklika *Haurietis aquas* (S radošću ćete crpsti vodu) Pija XII. datira iz 1956. godine, iz vremena kada je pobožnost Srcu Isusovu doživljavala krizu. Enciklika pape Pacellija željela je oživjeti bogoslužje i pozvati Crkvu na bolje razumijevanje i primjenu različitih oblika pobožnosti, „maksimalne koristi” za potrebe Crkve, ali i „stijega spasenja” za suvremeni svijet.

Benedikt XVI. je u pismu za 50. obljetnicu enciklike *Haurietis aquas* istaknuo: „Ovo otajstvo Božje ljubavi prema nama ne čini samo sadržaj kulta i pobožnosti prema Srcu Isusovu: ono je, na isti način, sadržaj sve istinske kršćanske duhovnosti i pobožnosti. Stoga je važno naglasiti da je temelj ove pobožnosti star koliko i samo kršćanstvo.”

Papa Franjo je uvijek pokazivao duboku povezanost s Presvetim Srcem, povezujući ga sa samim svećeničkim poslanjem. Godine 2016. završetak Svećeničkog jubileja bio je upravo na svetkovinu Srca Isusova, a u homiliji na misi Papa je zamolio svećenike iz cijeloga svijeta koji su došli u Rim, da svoja srca, poput Dobrog Pastira, usmjere prema izgubljenim ovcama, prema onima koji su daleko udaljeniji, pomičući epicentar srca izvan sebe. Papa Franjo u enciklici citira i misli sv. pape Ivana Pavla II.: „Prinoseći se zajedno Srcu Isusovu, na ruševinama mržnje i nasilja može se graditi civilizacija toliko željene ljubavi, kraljevstvo Kristova Srca”.

/Izvor: Vatican News – sc; hjb); IKA-HKM; Katolički tjednik (J. M., K. T.)/

Molitva kao čin predanja Bogu

U prošlom broju dotaknuli smo se molitve s gledišta duhovnoga milosrđa, jer moliti za nekoga predstavlja jedan od načina solidarnosti s onima koji pate. Ali molitva za druge ne pripada redu svjetovnog humanizma, ona izvire iz iskustva predanja Bogu u duhu sinovskog povjerenja i ujedno je vrhunski izraz ovoga predanja. Što uopće znači biti predan Bogu, staviti svoje srce, svoje biće u Njegove ruke?

U traženju odgovora može nam pomoći događaj opisan u Evanđelju po Marku u poglavlju 12., redak 38. – 44. Isus upućuje pohvalu udovici koja baca u hramsku riznicu sitni novac. Držim da glavni lik evanđeoskog teksta – siromašna udovica – ima sve karakteristike korporativne ličnosti. Njezina priča, njezine geste podignuti su na razinu uzora, simbola. Ona ne nastupa kao izolirani pojedinac nego kao predstavnica autentično pobožnih molitelja, istinski Bogu predanih duša.

No prije nego što udovica izlazi na scenu, prostor zauzimaju dobro poznati farizeji i pismoznanci. U 12. poglavlju Markova evanđelja je opisan jedan od posljednjih Isusovih okršaja s ovom vjerskom i političkom elitom. Kritika se zaoštrava. Isus se obračunava s licemjerstvom, formalizmom i častoljubljem farizeja i na kraju još dodaje osudu njihove zloporabe moći i autoriteta, čije žrtve su siromašne udovice. Farizeji, pismoznanci, zakonici u Evanđelju po Marku spadaju u onu kategoriju utjecajnih koju bismo današnjim rječnikom mogli nazvati „otuđena elita”. Navedena otuđenost dolazi kao posljedica antisocijalnog ponašanja u odnosu na narod koji trebaju predvoditi. Usprkos njihovoj vjerskoj formaciji i upućenosti u teološku materiju, oni su okrenuli leđa Isusu Kristu u kome ih pohađa Bog, štoviše, rade mu o glavi. Odbacili su onoga koga neuki narod prihvaća. Jedan od prvih paradoksa na koje naletimo razmatrajući ovaj tekst. Status autoriteta im služi na materijalno obogaćivanje i koncentraciju moći u rukama. Molitvama, obredima i prodikama samo pumpaju svoj oholi ego. Dakle, elita je podbacila, zatajila, pala na ispit.

Ovim formalno pobožnim, a u stvarnosti bezbožnim elitama kontrira lik siromašne udovice. Njezina priča odvija se u ambijentu jeruzalemskog hrama. Neće biti naodmet da ga opišemo prema saznanjima koje su skupile arheologija i povijesna znanost. Udovica se kreće u ženskom dijelu predvorja u kojem je bilo postavljeno 13 kasa s otvorom u obliku trube. U kase su se skupljali darovi za različite svrhe: izdržavanje hrama i hramskog osoblja, za žrtve, za potrebe siromaha. Vjernici nisu bacali izravno novac u kase već su ga predavali svećenicima koji ga deponiraju u kase prema određenju davatelja. Udovica je najavila svotu poklonjenog novca svećeniku, to objašnjava kako je Isus saznao za količinu njezina novca.

Ona je predala dar bez posebne namjene, a takvi darovi završavaju u trinaestoj kasi koja pokriva troškove oko žrtva paljenica (važan podatak, gotovo simbol). Udovica je predala sve što je imala. Ovo „sve što je imala, sav svoj žitak” odnosi se na ono što održava na životu, što omogućava ovozemaljsku egzistenciju. U nekim europskim jezicima u kojima čitamo evanđelje, ovo poklonjeno imanje udovice povezano je s terminom „život”. Tu ne igra ulogu količina novca, njezin dar je totalni, kao da je dala svoj život, samu sebe. Ovo bacanje novca u riznicu u religijskom jeziku dobiva značaj unutarnjeg odnosa do Boga. Iza njene vanjske geste milostinje stoji stav predanja Bogu, prikazanja sebe Bogu poput žrtve paljenice prinesene u hramu. Kakav kontrast u usporedbi sa licemjerstvom i formalizmom farizeja!

Može se reći da njezin socijalni položaj i ekonomski status – udovice pripadaju ranjivim, ugroženim skupinama stanovništva – pogoduje mentalitetu predanja Bogu i pripadnosti Njemu. Udovice, izgubivši svjetovne oslonce i sigurnosti, sklone su računati na Božje milosrđe, na Njegovo suosjećanje sa siromašnima, slabima. Opet kontrast u odnosu na moćne i utjecajne i zato samodostatne vjerske vođe.

Upravo ova žena dvostruko hendikepirana, ekonomski (siromašna) i socijalno (udovica) dijeli lekcije o najbitnijoj stvari u životu: predanju i pripadnosti Bogu. Radi se o procesu koji se sastoji iz faza koje se prepleću i prožimaju. Na početku stoji svijest da postoji Ljubav koja svemu i svakome prethodi kao izvor, uzrok. U promisli ove ljubavi sam ukomponiran, zacrtan i ja, ne kao broj u statistici već kao voljeno, željeno biće koje Božja ljubav zove po imenu. Ovo iskustvo s Ljubavlju obuhvaća i bolno odricanje od svoga „ja” radi Božjega „ti” poput spaljivanja žrtve. Ovim odricanjem ništa se ne gubi. Naprotiv, sve će biti sačuvano i umnoženo jer Božje „ti” kome se prinosim jest Ljubav ličnoga Boga kome je stalo do mene. Onaj koji je došao do spoznaje o izvornoj Ljubavi putuje smireno putovima života jer se nalazi pod zaštitom Boga, Dobroga Pastira i brižljivog Oca. Biti voljen Bogom povlači sa sobom odluku da vlastiti životni program i plan uskladim s Božjom voljom, kao što je to učinio najposlušniji od ljudskih sinova – Isus Krist. Iz pepela koji preostaje nakon žrtve paljenice diže se nada, jer Bog kome sam se predao i komu pripadam je Bog živih a ne mrtvih, Bog koji me očekuje u svome kraljevstvu gdje će Njegovom rukom biti obrisana svaka suza.

Mislim da Isus, gledajući gestu udovice, naslućuje vlastitu sudbinu – bliži se vrijeme Njegova predanja Bogu Ocu, predanja svega bez zadržke, samo što će njegova hramska riznica biti križ na Golgoti.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Praštanje – božanska krepost

Na kraju smo vremena kroz godinu. Proslavili smo Krista, kralja svega stvorenja. On nam kazuje što će se dogoditi na koncu života svih ljudi na zemlji, na kraju svijeta. Krist, Sin Božji, doći će u svojoj slavi kao Kralj neba i zemlje, ali i kao pravedni sudac svima živima i mrtvima. Sudit će svijetu po ljubavi i pravednosti jer Bog je ljubav. Ljubav je najveća u praštanju, ali i u pravednosti kod pokajanja prestupnika u ljubavi. Ovaj veliki blagdan nas podsjeća na Kristove riječi: *Zapovijed vam novu dajem, da ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio*. Kao i na drugu zapovijed: *Ljubi Boga iznad svega, a bližnjega svoga kao sebe samoga*.

Zamislamo se, jesmo li i kako smo vršili ove zapovijedi. Jesmo li prepoznali potrebu braće i pomogli? Jesmo li uvrijeđeni i povrijeđeni znali oprostiti kao Isus? Pročitajmo sljedeće životne primjere...

„Dugo godina su se poznavali. Zajedno su i hodali. Voljeli su se onako mladenački i zanosno. Bili su i vrlo zaljubljeni. Njihova ljubav je bila čista, sveta. Čuvali su se da jedno drugo nikada ne povrijeđe i ne dovedu u napast. Svi su mislili da su stvoreni jedno za drugo. Vjenčali su se i dva mjeseca živjeli sretno. Onako kako se samo poželjeti moglo. Jednoga dana muž je svojoj dragoj nešto rekao na način koji ju je uvrijedio. Iako nije tako mislio, ispalo je zlo. To ju je toliko dirnulo da mu je dala do znanja kako mu to ne može oprostiti.

– Kako si mi to mogao reći? To od tebe nisam očekivala. Tu ranu koju si mi nanio nosit ću čitava života. Zašto samo... – ponavljala je uvrijeđena žena.

Molio je da mu oprost. Nije to mislio i želio, iskreno se kajao i odlučio da to više nikada neće učiniti. Ništa od svega toga nije pomoglo. Otišao je na posao. Bio je jako nemiran, uzrujan. Nije mogao izdržati. Vratio se s pola puta da ponovno pokuša svoju dragu moliti da mu oprost.

– Draga, oprost mi, ne mogu ovako otići na posao. Ti znaš kako je moj posao odgovoran. Drvosječa sam u šumi... Dopusti mi da te poljubim... To činim svaki puta kada idem na posao.

Nije mu to dopustila. Kada ju je htio poljubiti, okrenula je glavu na drugu stranu. Tužan i tjeskoban otišao je na posao. Bio je to zadnji dan njegova života u ovoj suznoj dolini. Dok je rezao jedno stablo, nespretnim potezom je učinio da se stablo obruši na njega. Na mjestu je ostao mrtav. Navečer su ga četvorica kolega donijeli kući. Kako je tek bilo mladoj ženi kada je svoga muža vidjela mrtva. Uхватила se za kosu i vrištala:

– Zašto ti nisam oprostila kada si me jutros toliko molio. Oprosti! Oprosti mi! Ja sam kriva za tvoju smrt!

Oh, Bože, oprost mi! Oprosti!”

Ima i slučajeva gdje muž ne može ili neće oprostiti. A čovjek je ipak najveći, najbogatiji i sigurno najdraži Bogu kada voli, dariva i prašta.

„U travnju 1992. godine pozornost javnosti skrenulo je jedno neobično suđenje. U sudnici se nalezila 33-godišnja žrtva gnusnog zločina i 22-godišnji mladić. On je godinu prije toga provalio u njezin stan, pucao joj u grudi, seksualno ju zlostavljao. Naposljetku, stavio je jastuk na njezinu glavu i još jednom povukao obarač. Nekim čudom je preživjela, jer je njezina podlaktica skrenula metak. Napadač je uhvaćen i osuđen, a žrtva je pozvana govoriti prilikom izricanja presude. Siguran sam kako je sudac očekivao od nje da ogorčeno osudi optuženog te da zahtijeva najstrožu moguću kaznu. Međutim, žrtva je bila kršćanka, i mada je rekla kako misli da bi optuženog trebalo zatvoriti i kazniti, radi zaštite društva, također je rekla sudcu i ovo:

– Nisam za osvetu. Osveta ne bi promijenila ono što se dogodilo, a samo bi mene otrovala. Želim pomoći ovom čovjeku. On je blago retardiran, očigledno mu je potrebna pomoć, a ja bih voljela da on dobije tu pomoć kako bi jednoga dana ponovno mogao biti slobodan čovjek. Ne želim da pati. Ja sam patila dovoljno za oboje. Želim ono što je najbolje za njega i, uz Božju pomoć, opraštam mu.

Na ove riječi sudcu su potekle suze! Izvještavao sam kao službeni novinar s puno sudskih procesa, ali nikada ranije nisam vidio kako sudac plače. Kada se pribrao, sudac je rekao:

– Dirnula me do suza priroda njezina opraštanja. Neobično je da žrtva tako užasnog nasilja ima toliko snage i ljubavi za praštanje. I mislim kako ona odražava sve najbolje što postoji u ljudskoj prirodi.

Ovaj neočekivani stav žrtve zločina ukazao je sudcu i optuženomu na Boga kao jedinog mogućeg pokretača ovako uzvišene dobrote. Jednom je A. M. Hunte rekao: ‘Vratiti zlo za dobro je đavolski način; vratiti dobro za dobro je čovjekom način; vratiti dobro za zlo je Božji način’. Lee Strobel.”

Dragi moji prijatelji, sigurno smo imali priliku u životu biti duboko povrijeđeni, a i povrijediti drugoga. Znajmo na vrijeme s velikom ljubavi oprostiti i tražiti s istom ljubavi oprost. Ali ne zaboravimo od Boga tražiti oprost za grijehe propuštene ljubavi. Jednog dana kada se budemo gledali oči u oči s Isusom, bit ćemo presretni kada nas zagrlj i povede u nebesko kraljevstvo Oca našega. Bog vas blagoslovio!

Oganj kojeg je progutala crvena noć

Mjesec studeni je uvelike obilježen spomenom i molitvom za preminule, a naša Subotička biskupija osobitu pažnju posvećuje njezi uspomene na mučeničke smrti njenog svećenstva pred kraj i nakon Drugog svjetskog rata. Iako je najveći broj tih svećenika bio njemačke i mađarske narodnosti, među njima se nalazi i jedan Hrvat – vlač. Stjepan Ognjanov, čija sudbina do današnjeg dana ostaje najmanje poznata, bez ijednog podatka.

Rođen je u Baču 1913. godine, gimnazijsko obrazovanje stječe u Subotici i Travniku, a bogoslovske nauke dovršava u Zagrebu. Biskup Lajčo Budanović ga zaređuje za svećenika 1936. godine, te svojom mladom misom doprinosi jednom od najveličanstvenijih događaja u prošlosti bačke Župe sv. Pavla: čak četiri mladomisnička slavlja u istoj godini! Uz njega, mladu misu su te godine proslavili i fra Beato Bukinac OFM, vlač. Ivan Topalić te vlač. Marin Šemudvarac – sva četvorica sinovi dičnog, šokačkog roda.

Prvu povjerenu službu zadobiva kao župni vikar u Žedniku, ali i kao duhovnik organizacije Mladi križari, pod vodstvom istaknutog svećenika bačkih Hrvata – vlač. Ivana Kujundžića. U potonjoj službi, polučio je izuzetne uspjehe te istaknuo svojim nadarenim pristupom, što ga dovodi na još odgovorniju službu duhovnika Radničkog križarskog bratstva Župe sv. Roka u Subotici, uz bok velikom hrvatskom ugledniku Crkve – msgr. Blašku Rajiću. Neumorno se posvećuje radu oko obrane prava Hrvata u Bačkoj i učvršćivanju hrvatskog kulturnog identiteta, što ga po mađarskoj okupaciji Bačke 1941. godine dovodi na početak vlastitog križnog puta života, nakon što su mađarski iredentisti uhitili msgr. Rajića, a u kućni pritvor i pod stalni nadzor stavili biskupa Budanovića. Pod psihološkim pritiskom mađarskih vlasti, vlač. Ognjanov piše biskupu Antunu Akšamoviću u Đakovu, tražeći primanje u neku od župa Đakovačke ili srijemske biskupije: „Kao svećenik-Hrvat progonjen sam od strane mađarskih

vlasti, koje su okupirale teritorij bačke Apostolske administrature, te mi svaki čas prijeti opasnost života ili me čeka koncentracioni logor kao i svu našu preostalu inteligenciju. No jer želim da i dalje kao svećenik radim, molim prečasn naslov da me primi, pa to makar i privremeno. Dakako ako se sretno povratim iz Bačke”.

Biskup Akšamović udovoljava njegovoj zamolbi, te ga prvotno

namješta u Nikincima, a potom u Trpinju kod Vukovara, gdje ga većinsko i domicilno srpsko stanovništvo oduševljeno prihvaća zbog njegove dobroćudnosti, vedrog duha te ponajviše zbog zaštite koju im je neumorno pružao kako bi ih štitio od progona ustaških vlasti koje su ga pak kontinuirano željele zbog istog defamirati i ukloniti, što potvrđuju dopisi upućeni biskupskom ordinarijatu u Đakovu. Zbog tih napetosti s državnim vlastima, vlač. Ognjanov premješta se u Markušicu, no primoran je više vremena provoditi u skrivanju zbog raširene gerilske aktivnosti partizana u tom kraju. Uslijed eskalacije ratnih događaja i stvarne životne ugroženosti odlazi u Sotin, te nedugo potom k roditeljskom domu u Bač, te se uslijed formiranja tzv. Srijemske fronte više ne vraća na hrvatski teritorij. Odlazi u Suboticu k svom oslobođenom biskupu Budanoviću, koji ga koncem 1944. postavlja za župnog vikara u Tavankutu, te mu predaje dužnost obnove križarskog pokreta mladeži i obnove duha među župljanima nakon mučenja i ubojstva vlač. Antona Bergera, tavankutskog župnika. No, neki nisu prihvatili njegov povratak.

Tavankut je u tom periodu postao glavni stožer partizanskog pokreta koji se osim gerilskim manevrima bavio i komunističkom promidžbom, osobito nišaneći katoličko svećenstvo, a sve pod vodstvom partizanskog čelnika Jovana Mikića Spartaka. Vlač. Stjepan Ognjanov im stoga postaje veliki trn u oku svojim predanim radom i sve većim utjecajem među mladeži. U Tavankutu boravi nešto manje od godinu dana, kako bi na koncu svog trnovitog života netragom „nestao” u rujnu 1945. godine. Akademik i velikan bačko-hrvatske inteligencije dr. Ante Sekulić, sâm podrijetlom iz Tavankuta, često je govorio kako su mnogi mještani znali za ubojstvo svog svećenika, no samo najhrabriji bi izustili: „Noć ga je progutala”. Do današnjeg dana se ne zna točan datum ni mjesto smrti ovog predanog Božjeg slugu, čije je srce do samog konca izgaralo, baš kao i njegovo prezime, rasplamsalim ognjem ljubavi prema Kristu i svom narodu.

Kapela Snježne Gospe kraj Sombora

Kapela ima lijepi trijem sa stupovima, gdje se na proštenje postavljao oltar i propovjedaonica, da okupljeno mnoštvo prati svetu misu. Na krovu kapela ima i mali zvonik. Prostor ispred kapele zauzimaju krošnjata drva, osiguravajući hlad hodočasnici.

U kapeli su se u ona najstarija vremena obavljale različite izvanredne pobožnosti. Fra Bono Mihalović bilježi da je na spomendan Imena Marijina, 12. rujna 1784., u kapeli održana pobožnost i svečana sveta misa. Propovijedalo se samo hrvatski („cum Sacro Cantato et sola Concione Illyrica” = sa svetom pjevanom misom i samo hrvatskom propovijedi). Ta je pobožnost u kapeli kasnije izostavljena.

IMA I LEGENDI

Jedna usmena predaja govori da kapelu Snježne Gospe nije podigao Josip Marković već jedna gospođa. I eto prve legende. Ta je dama putujući kolima naišla baš na mjesto gdje se sada nalazi kapela. Odjednom su joj konji podivljali, pa je zapala u smrtnu pogibao. Prestrašena gospođa se žarkom molitvom obratila Gospi za pomoć, i u taj se čas dogodilo čudo. Premda je bilo vrijeme žege i ljetne sparine, odjednom je počeo padati gust snijeg. Nato su se konji zaustavili, a gospođa je izbjegla sigurnu smrt. U znak zahvalnosti nepoznata gospođa je na mjestu gdje se čudo dogodilo dala podići kapelu. Zahvaljujući čudu, koje joj se dogodilo, kapela je uskoro postala svetištem koje je narod rado posjećivao. Tu legendu spominje János Muhi na 134. stranici svoje knjige *Zombor Története* (Povijest Sombora) iz 1944. godine.

U knjizi *Mostonga i ostale vode zapadne Bačke*, Novi Sad, 1998. godine, ovako opisuje Aleksandar Tasić na 256. stranici pod naslovom „Snježna Djeвица i Jozina kapela ili čudi Mostonge” povijest somborskim katolicima najdraže kapele. To je jedna od legendi koja govori o nastanku kapele: „Ljudi su skloni priželjkivati i očekivati čuda. Međutim, skoro po pravilu ona se događaju baš onda kada im se najmanje nadamo... Ima čuda o kojima je sve baš točno zapisano. Ima i onih iz legenda i predaja. Takvo je kazivanje o Snježnoj Djevici, Jozinoj kapeli i o tome kako su se konji ukopali pred podivljalom rijekom. Bio je vreo ljetni dan. Prava kanikula... Senator Josip Marković se sa suprugom Elizabetom vraća sa salaša. U fijakeru, čezama ili karucama. Tko bi

znao. Lijepo je tako putovati. Konji sami ubrzavaju... Nitko ih ne goni, a oni sve brže. Odjednom – poljetješe!... Plavi svod je neshvatljivom brzinom mijenjao boje. Pomodrio, postao ljubičast, siv i konačno crn. Čičovi nestadoše u tami kao da nikada nisu postojali. Samo se vrhovi jablanova pojave uz duge, snažne i gromoglasne munje... Žena stisnu Josipa za rame i počeo vrištati. On čvrsto steže uzde pomahnitalim konjima. Pljušti kiša, kako ljetnoj oluji i priliči. A onda još i tuča, pa susnježica. Stariji i danas o tome pričaju... Malo tko je takvo što vidio, a kamoli doživio. Marković se prekrizio bespomoćno povlačeći uzde. Čudi se ženinu šeširu. Po obodu je okičen ledom. Odjednom se trže i urliknu. Našli su se na uzvišici iznad podivljale rijeke. Ponor pred njima izaziva i prijeti užasom... Senator mimo običaja više i... obećava: ‘Ako ovo preživimo, tako mi Boga, na ovom ću mjestu sagraditi kapelu!’. Kako to u čudima i biva, oluja minu. Konji se ukopali na ivici bezdana i drhte. Nestade snježne i ledene zavjese. Nebo, ponovo zaplavi. I danas postoji kapelica koju je podigao zahvalni senator. Nalazi se na mjestu gdje su se konji ukopali, na dva koraka od smrti, te davne... godine. Kapela je posvećena Djevici Mariji Snježnoj”.

SVETIŠTE KOJE OKUPLJA

U istoj knjizi na 263. stranici pod naslovom „Vjerovanja i običaji o ljekovitim vodama u gornjem slivu Mostonge” piše Miloš Marjanović o kapeli Snježne Gospe kao da nije siguran tko je podigao kapelu, pa govori o predaji: „Jozina kapela i vodica u Čičovima, sada stara preko dva stoljeća, vrijedna je po tri stvari. Po predaji, podigao ju je senator Josip Marković sa suprugom jer se, putujući ovom krajem, zlopatio u susnježici i zimi, pa se zavjetovao da će, ako preživi, podići kapelu posvećenu Gospi Snježnoj. Katolička misa se održava početkom kolovoza. Toga dana i Srbi u Čičovima slave. Stariji su odlazili na proštenišnu misu. Svi domaćini su pozivali goste, rođake, prijatelje priređujući im objede... Sve srpske obitelji poštuju kad se slavi u kapeli, s razlikom što okupljanje njihove rodbine ima više društveni značaj jer se domaćini ne drže vjerskih običaja i obreda. Ova je vodica dakle zanimljiva zbog predaje o svom zavjetnom nastanku, zbog vjerske tolerancije i društvene integracije, pa se u toj funkciji za goste priređuje gozba u okolnim salašima.”

Sakralna umjetnost

Pojam sakralnosti povezan je sa svetošću. Sve svete i posvećene stvari smatraju se sakralnima. Međutim, ono što nazivamo sakralnom umjetnošću je i više i manje od toga. Postoji istinska sakralna umjetnost, a postoji i svjetovna umjetnost koja zrači austom svetosti. Bez obzira na to o kojoj religiji je riječ, vidimo da su crkve sveta mjesta. Stoga tradicionalno sve kreacije i predmete koji ukrašavaju crkve, a koji su vezani uz obrede, svrstavamo u sakralnu umjetnost. Ipak, u crkvama često susrećemo takav namještaj i slike o čijoj se estetskoj kvaliteti i umjetničkoj vrijednosti ne bismo usudili previše govoriti. Mogli bismo također reći da koliko god prostor crkve bio svet, nije sigurno da će ta neka svetost zračiti iz slika. Ali što bi točno ta sakralnost trebala zračiti? Zbog čega osjećamo da je nešto „sveto“?

Za vjernika je svetost očitovanje Stvoritelja, intuicija i doživljaj prisutnosti stvaralačkog božanstva. Za to može biti dovoljan komad kamena s jeruzalemske Golgote, grubo sastavljen drveni križ, kao i sveta posuda optočena dragim kamenjem. Fragment svetog teksta je poput svijećnjaka. Ali za vjernika je svečana večera, pa i svaki obrok svetinja, a naravno i molitva je svetinja. Ali vidimo da i oni koji ne vjeruju prave razliku između radnih dana i praznika, ne nose svoju uobičajenu odjeću za vjenčanja ili svečane događaje, a stol postavljen za rođendan ili obiteljski blagdan za njih nije isti kao što jest običnim radnim danima. Za nevjernike postoje posebna mjesta i posebne prilike. Ako i ne koriste pojam svetosti, ipak osjećaju taj neki „višak stvarnosti“ kroz koji se svijet mijenja tu i tada, ni osjećaj svetog mjesta i svetog vremena nije im stran.

Naravno, i umjetnička djela mogu izazvati doživljaj svetosti. Očito se za to najprikladnijim čini prikaz svetih događaja. Međutim, svijet srednjeg vijeka i baroka drugačiji je od onog našeg modernog doba. Svjetlo svetosti prožima gotovo sva umjetnička djela vremena koja žive u religioznoj vjeri.

Filozofska dubina barokne mrtve prirode, iluzionistički oslikani predmeti svjedoče o tajanstvenosti i čudesnosti stvaranja, a zapravo vode gledatelja do Stvoritelja u duhu. Međutim, s dobom prosvjetiteljstva taj se sakralni sadržaj umjetnosti smanjuje. Umjetnost je životna, ona pričinjava zadovoljstvo, tjera na razmišljanje, zabavlja, a sve je teže prikazati ono što bi se, u nedostatku bolje riječi, moglo nazvati tišinom svetosti. Lik Krista Otkupitelja pojavljuje se sasvim drugačije na oltarnim palama stare umjetnosti nego u Trilogiji

Mihály Munkácsyja, gdje je on tek protagonist kostimirane povijesne predstave.

No, moderna umjetnost također ima mogućnost prenošenja sakralnosti. Reprezentacijom časnog mjesta, časnog vremena i predmeta koji su stavljeni u središte pozornosti, umjetnik može postići da ne vidimo samo djelić stvarnosti na slici, već i osjetimo prisutnost nevidljivog.

Slika Adolfa Fényesa „Mákoskálács” jedno je od najsvetijih djela. Kvadratni oblik nije prilagođen proporcijama ljudskog vidnog polja, već idealnom modelu. Za stolom vidimo jednu stolicu, postavljenu točno u

središnju os slike, okrenutu prema promatraču, stvarajući dojam da je to samo prijestolje. Stol nije postavljen za zajednički objed, već više kao oltar pripremljen za obred. Senzualno oslikani muffini i makovnjače jednostavna su jela svakodnevice, a ovdje se pojavljuju kao simboli posvećenog života. Jednostavni otisak na zidu s prikazom Golgote također produbljuje osjećaj svetosti. Slika zrači tišinom svečanog iščekivanja. Čekajući nekoga tko može biti gospodar, gospodar, ugledni stranac, ali ipak netko za koga preuređujemo živote, a za čijim stolom nismo dostojni sjesti. Veličina slike Adolfa Fényesa je u tome što se odnosi na nekoga koga nema na slici, ali koga svi u dubini srca čekamo, budući da smo mu postavili stol.

Sadržaj 360

5

Tema

**Jubilejska godina
u znaku nade**

20

Događanja u Subotičkoj biskupiji
**Obnovljena i blagoslovljena
župna crkva Snježne Gospe
u Žablju**

28

Intervju

**Katarina Čeliković, nekadašnja
članica uredništva Zvonika**

9

Događanja u Subotičkoj biskupiji

**Srebrni jubilej
vlč. dr. Marinka Stantića**

25

Tragovi kulture

**„Dani hrvatske kulture”
u Somboru**

38

Duhovnost

Oblak svjedoka – svetci

/ IMPRESUM

**Katolički list (mjesečnik)
godšte XXXI., broj 360
Studen (novembar) 2024.**

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog
i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka
A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik”.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
SWIFT: KOBBSBG
IBAN: RS35205007080006739003

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović”,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

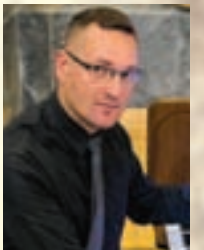
Fotografije:

* Zvonik
* Attila Kovács
* Vedran Jegić
* NIU „Hrvatska riječ”
* www.subotica.info
* www.pixabay.com
* UBH „Dužijanca”
* Facebook

PIŠE: MO. MIROSLAV STANTIĆ

/ PRIJEDLOZI LITURGIJSKIH PJESAMA

Kličimo i pojmo, radujmo se Bogu koji dolazi u liku malenoga djeteta

Došašće i božićno vrijeme su prilika da se zbor i
puk ujedine i budu jedno srce i jedna duša. Stoga u
ovim liturgijskim vremenima zbor treba pjevati što
više pučkih popijevki, stavljajući svoje potencijale u
stranu, te dati mjesta da svatko u crkvi može zapjevati:
od malenoga djeteta, mladića i djevojke, muškaraca i

žena, do starijih vjernika. U ove radosne i svete dane
kličimo i pojmo, radujmo se Bogu koji dolazi u liku
malenoga djeteta, jer Božja slava je Dijete koje je radi
nas postalo čovjekom i zaslužuje naše srce koje odano
i radosno kliče. Uz pjesmu i radosni klitaj želimo vam
radosne dane došašća i sretan Božić!

Prva nedjelja došašća – 1. 12. 2024.

Ulazna: K Tebi Gospode, dušu uzdižem (PGPN 349)

Otpjevni psalam: A. Igrec: K Tebi Gospodine

[https://crkvena-glazba.hr/wp-content/
uploads/2018/10/K-tebi-Gospodine-A.-Igrec.pdf](https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/10/K-tebi-Gospodine-A.-Igrec.pdf)

Prinosna: Padaj s neba (PGPN 167, SB 84)

Pričest: Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82), O ljubavi Tvojoi Gospodine (PGPN 348)

Izlazna: Zdravo Djevice (PGPN 598, SB 173)

Druga nedjelja došašća – 8. 12. 2024.

Ulazna: Dođi Gospodine Isuse (PGPN 362) ili Puče
sionski (PGPN 339 - 2)

Otpjevni psalam: Velika nam djela (PGPN 122)

Prinosna: Poslan bi anđel Gabrijel (PGPN 167, SB 84)

Pričest: Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82), O ljubavi Tvojoi Gospodine (PGPN 348)

Izlazna: Zdravo Djevice (PGPN 598, SB 173)

Bezgrešno začće BDM – 9. 12. 2024.

Ulazna: Zdravo budi Marijo (PGPN 763, SB 88)

Otpjevni psalam: Pjevajte Gospodinu (PGPN 572)

Prinosna: Poslan bi anđel Gabrijel (PGPN 368, SB 84)

Pričest: Veliča duša moja (PGPN 160, SB 16)

Izlazna: O divna Djevice (PGPN 768, SB 188)

Treća nedjelja došašća – 15. 12. 2024.

Ulazna: Raduj se grade Nazaret (PGPN 371, SB 86)

Otpjevni psalam: M. Martinjak: Kličite i radujte se
[https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uplo-
ads/2021/11/Klicite-i-radujte-se-M.-Martinjak.pdf](https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2021/11/Klicite-i-radujte-se-M.-Martinjak.pdf)

Prinosna: Klikajte sada zanosno (PGPN 364, SB 81)

Pričest: Raduj se nebo (PGPN 361), Spasitelju koga
želeć – popijevka iz Bačke (SB 82)

Izlazna: Visom leteć (PGPN 366, SB 83)

Četvrta nedjelja došašća – 22. 12. 2024.

Ulazna: Padaj s neba (PGPN 362, SB 80) ili Rosite
nebesa odozgor (PGPN 341)

Otpjevni psalam: I. Žan: Gospodine, Bože naš, obnovi nas
[https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uplo-
ads/2018/10/Gospodine-Boz%CC%8Ce-nas%CC%8C-I.-Z%CC%8Can.pdf](https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/10/Gospodine-Boz%CC%8Ce-nas%CC%8C-I.-Z%CC%8Can.pdf)

Prinosna: Zlatnih krila (PGPN 370, SB 85)

Pričest: Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82)

Izlazna: Zdravo budi Marijo (PGPN 763, SB 88)

Rođenje Gospodinovo – Božić – 25. 12. 2024.

Ulazna: Radujte se narodi (PGPN 402, SB 95), Rodio
se Bog i čovjek (PGPN 404, SB 99)

Otpjevni psalam: Svi krajevi svijeta (PGPN 387, SB 89)

Prinosna: O Betleme (PGPN 408, SB 107)

Pričest: Danas se čuje (PGPN 810, SB 119), U to vrijeme
godišta (PGPN 410, SB 109)

Izlazna: Narodi nam se (PGPN 420, SB 110)

Sveta obitelj Isusa, Marije i Josipa – 29. 12. 2024.

Ulazna: Oj pastiri, čudo novo (PGPN 811, SB 120) ili
Veselje ti navješćujem (PGPN 403, SB 97)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Blago svima koji se boje
Gospodina

[https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uplo-
ads/2020/12/Blago-svima-koji-se-boje.pdf](https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/12/Blago-svima-koji-se-boje.pdf)

Prinosna: Svetoj obitelji (PGPN 422, SB 111)

Pričest: Zdravo budi mladi Kralju (PGPN 406, SB 103)

Izlazna: Dvorani neba (PGPN 407, SB 105)

Nova godina – Sveta Marija Bogorodica – 1. 1. 2025.

Ulazna: Veseli se Majko Božja (PGPN 812, SB 121),
Zdravo sveta rodiljo (PGPN 385)

Otpjevni psalam: Neka te slave narodi Bože (PGPN 109)

Prinosna: U to vrijeme godišta (PGPN 410, SB 109)

Pričest: Prvi žrtvenik (SB 98), Diva Mati ditešce (PGPN
825, SB 123)

Izlazna: Narodi nam se (PGPN 420, SB 110) ili Radujte
se anđeli (SB 127)